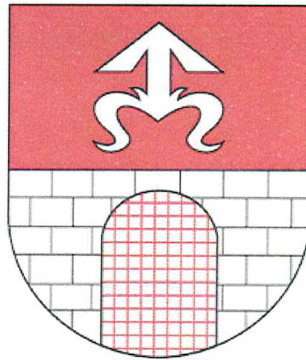

Załącznik nr 1
do Uchwały Nr **XXIX/267/2017**
Rady Gminy Górno
z dnia 17.02.2017 r.

*Program Rewitalizacji dla Gminy Górno
na lata 2016–2022*

Luty 2017

*Projekt „Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Górnó na lata 2016–2022”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu
Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa
przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy
w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie
Województwa Świętokrzyskiego*

INICJATYWAŁOKALNA.PL

InicjatywaLokalna.pl
ul. Targowa 18/609, 25-520 Kielce
tel./fax 41 343 01 24
e-mail: biuro@inicjatywalokalna.pl
www.inicjatywalokalna.pl

Spis treści

Wstęp	4
I. Część wprowadzająca	7
1. Metodologia prac nad dokumentem	7
2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi	9
II. Część diagnostyczno-analityczna	17
1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	17
2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	20
3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	24
III. Część programowa	48
1. Założenia Programu Rewitalizacji	48
1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	48
1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	51
2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne	55
2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć	55
2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć	73
2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	77
3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania ..	86
IV. Część wdrożeniowa	89
1. System realizacji Programu Rewitalizacji	89
1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami	89
1.2. Harmonogram realizacji Programu	92
1.3. Public relations dokumentu	94
2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu	95
2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości	95
2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu	100
3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji	102
4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko	108
Spis fotografii	110
Spis map	110
Spis schematów	110
Spis tabel	111
Spis wykresów	112
Załączniki	113

Wstęp

Rewitalizacja stanowi odpowiedź na szereg zjawisk kryzysowych występujących na obszarach gmin, takich jak degradacja techniczna oraz narastające problemy w sferach społecznej i gospodarczej. W związku z tym niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych odpowiadających na zidentyfikowane problemy oraz potencjały danego obszaru zdegradowanego, a także wynikającą z nich skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Na potrzeby prowadzenia procesu rewitalizacji współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej, *rewitalizację* należy rozumieć jako: „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany (...). Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmocnienie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością”¹.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *program rewitalizacji*, który jest inicjowany, sporządzany oraz uchwalany przez Radę Gminy na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 *Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.). Jest to „wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”².

Dokument obejmuje działania w sposób kompleksowy (z uwzględnieniem projektów współfinansowanych ze środków UE oraz innych publicznych lub prywatnych), ponieważ tylko taka różnorodna konstrukcja warunkuje osiągnięcie efektów.

¹ *Wytoczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, Warszawa, 02.08.2016, s. 5–6.

² *ibid.*, s. 7–8.

Objęcie danego obszaru zdegradowanego Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022 (PR) stanowi spójny dokument strategiczny mający na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez przedsięwzięcia kompleksowe (uwzględniające aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno-funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Niniejszy dokument opracowany został zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydanych na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 11 oraz *Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.).

Dokument składa się z czterech zasadniczych części, a mianowicie: części wprowadzającej, diagnostyczno-analitycznej, programowej oraz wdrożeniowej.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania dokumentu, a także jego uwarunkowania zewnętrzne, tj. strategiczno-programowe, wskazujące na powiązanie rewitalizacji z całościową wizją rozwoju gminy.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje metodologię delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz określenie ich zasięgów przestrzennych poprzez wskazanie przebiegu granic na terenie gminy. Ponadto zawiera szczegółową diagnozę wyznaczonego obszaru rewitalizacji w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej wraz ze skwantyfikowanymi danymi i ich analizą w celu przedstawienia skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

Część programowa przedstawia najważniejsze założenia procesu rewitalizacji na wyznaczonym obszarze Gminy Górno, tj. wizję wyprowadzenia go ze stanu kryzysowego (planowany efekt), cele rewitalizacji wraz z kierunkami działań mającymi na celu eliminację lub ograniczenie zidentyfikowanych negatywnych zjawisk i wykorzystanie potencjałów lokalnych. Ponadto zostały tutaj zawarte podstawowe (główne) oraz uzupełniające (komplementarne) projekty rewitalizacyjne powiązane ze sobą i wspólnie oddziałujące na

obszar rewitalizacji. Ważnym elementem są również szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem różnych źródeł ich finansowania.

Część wdrożeniowa składa się z systemu realizacji (wdrażania) dokumentu, a także systemu monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu w reakcji na zmiany w otoczeniu. Ponadto w niniejszej części zawarte zostały mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i innych podmiotów oraz grup nieformalnych aktywnych na terenie gminy na każdym etapie procesu rewitalizacji, tj. diagnozowania, programowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji. Ostatnim elementem jest opis przebiegu procesu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

I. Część wprowadzająca

1. Metodologia prac nad dokumentem

Metodologię sporządzenia Programu Rewitalizacji warunkowały przede wszystkim *Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.), a także obowiązujące *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, wydane przez Ministra Rozwoju w dniu 2 sierpnia 2016 roku.

Dokument opracowany został z wykorzystaniem modelu ekspercko-partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale wszystkich interesariuszy we wszystkich etapach prac, przy jednoczesnym zaangażowaniu ekspertów zewnętrznych, odpowiadających między innymi za zorganizowanie procesu konsultacji społecznych oraz przygotowanie końcowej wersji dokumentu. Na wybór takiego podejścia decydujący wpływ miała idea rewitalizacji, w której kluczową rolę odgrywa realizacja zasady partnerstwa i partycypacji społecznej.

Metodologia prac obejmowała dwie zasadnicze części (podzielone na poszczególne etapy), składające się na efekt końcowy w postaci dokumentu *Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022*, a mianowicie:

- I. *Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy* – obejmowało następujące etapy:
 - 1) podjęcie na sesji Rady Gminy Górno *Uchwały Nr XVII/176/2016 z dnia 26 kwietnia 2016 r. zmieniającej Uchwałę nr XV/162/2016 Rady Gminy Górno z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Górno na lata 2016–2025* oraz ogłoszenie tej informacji na stronie internetowej gminy, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy w Górnio;
 - 2) zgromadzenie danych statystycznych do diagnozy w podziale na ustalone jednostki referencyjne gminy (sołectwa gminy) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej zarówno z Urzędu Gminy, jak i instytucji zewnętrznych;
 - 3) wykonanie wielokryterialnej analizy przestrzennej ustalonych wskaźników oraz opracowanie diagnozy gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z mapami poglądowymi koncentracji problemów we wszystkich ww. sferach;

- 4) przeprowadzenie w dniach od 30.08.2016 do 28.09.2016 roku konsultacji społecznych dokumentu *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno* wraz z mapami poglądowymi przedstawiającymi granice ww. obszarów.
- II. *Opracowanie Programu Rewitalizacji wraz z przeprowadzeniem procesu Strategicznej Oceny Oddziaływania na Środowisko* – obejmowało następujące etapy:
- 1) powołanie Zarządzeniem Nr 57/2016 Wójta Gminy Górno z dnia 3 czerwca 2016 r. Zespołu ds. Programu Rewitalizacji Gminy Górno na lata 2016–2022;
 - 2) przeprowadzenie różnorodnych form partycypacji społecznej służących wspólnemu wypracowaniu przez wszystkich interesariuszy rewitalizacji głównych założeń dokumentu (wizji, celów, kierunków działań), a także „zbudowaniu” bazy planowanych do realizacji projektów (w tym partnerskich), mających na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego;
 - 3) opracowanie i przeprowadzenie konsultacji projektu 1.0 dokumentu z Zespołem ds. rewitalizacji;
 - 4) opracowanie i przeprowadzenie zewnętrznych konsultacji społecznych projektu 2.0 dokumentu;
 - 5) wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (RDOŚ) o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wraz z uzyskaniem stanowiska ww. instytucji;
 - 6) przekazanie i uchwalenie projektu dokumentu na sesji przez Radę Gminy.

Szczegółowy opis działań partycypacyjnych przeprowadzonych na poszczególnych etapach prac przedstawiono w części IV niniejszego dokumentu, w rozdziale pn. „Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji”.

Dokument powstał w wyniku prac przedstawicieli samorządu, instytucji publicznych oraz kluczowych dla rozwoju gminy partnerów z sektorów społecznego i gospodarczego przy współdziałaniu (w postaci wsparcia merytorycznego) ekspertów i specjalistów zewnętrznych, a także mieszkańców wyznaczonego obszaru, jako głównych interesariuszy procesu rewitalizacji.

2. Powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi

Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do określonych problemów społecznych mieszkańców na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju gminy), a także założenia dokumentów regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu subregionalnym, regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym komplementarność z celami, działaniami czy priorytetami innych dokumentów wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Zestawienie dokumentów ponadlokalnych wraz z nawiązaniem Programu Rewitalizacji do ich założeń przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie PR do zapisów dokumentów strategicznych i planistycznych ³
POZIOM EUROPEJSKI		
1.	Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	<p><i>Priorytet III. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.</i></p> <p>Ponadto wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych:</p> <p><i>CEL 1</i> Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20–64 lata.</p> <p><i>CEL 4</i> Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30–34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</p> <p><i>CEL 5</i> Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</p>
POZIOM KRAJOWY		
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p><i>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:</i></p> <p>Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: <i>Cel 3</i> Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki;</p> <p>Kapitał Ludzki: <i>Cel 6</i> Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”;</p> <p><i>Obszar Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski: Rozwój regionalny: Cel 8</i> Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych;</p> <p><i>Obszar Efektywności i sprawności państwa: Kapitał społeczny:</i></p> <p><i>Cel 11</i> Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>

³ Zapis założeń dokumentów przytoczono w niezmięnionej formie.

3.	Strategia Rozwoju Kraju 2020	<p><i>Obszar strategiczny:</i> Sprawne i efektywne państwo, <i>Cel 3</i> Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywateli, <i>kierunek interwencji:</i> rozwój kapitału społecznego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Konkurencyjna gospodarka, <i>Cel 4</i> Rozwój kapitału ludzkiego, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego.</p> <p><i>Obszar strategiczny:</i> Spójność społeczna i terytorialna, <i>Cel 1</i> Integracja społeczna, <i>kierunki interwencji:</i> zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.</p>
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	<p><i>Cel główny:</i> Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.</p> <p><i>Cel 2</i> Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).</p>
5.	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	<p>Dokument służy osiągnięciu <i>celu głównego</i> i <i>strategicznych kierunków działań</i> dla Polski Wschodniej: Zasoby pracy i jakość kapitału ludzkiego – Przeciwdziałanie wykluczeniu na makroregionalnym rynku pracy; Wzmocnienie potencjału nowoczesnych kadr dla gospodarki opartej na wiedzy.</p>
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
6.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020	<p><i>Wizja Strategii:</i> Świętokrzyskie – region zasobny w kapitał i gotowy na wyzwania.</p> <p><i>Misja Strategii:</i> pragmatyczne dążenie do najpełniejszego i innowacyjnego wykorzystania przewag i szans, odwrócenia niekorzystnych tendencji demograficznych oraz podniesienia jakości życia mieszkańców przy jednoczesnej dbałości o stan środowiska.</p> <p><i>Cel strategiczny 1.</i> Koncentracja na poprawie Infrastruktury regionalnej.</p> <p><i>1.2</i> Poprawa infrastruktury społecznej i usług publicznych, czyli wzrost kapitału społecznego, wsparcie zatrudnienia i wyższa jakość życia w Regionie.</p> <p><i>1.3</i> Rozwój harmonijny i ład przestrzenny czyli nie zapominajmy o tym co już jest.</p> <p><i>Cel strategiczny 3.</i> Koncentracja na budowie kapitału ludzkiego i bazy dla innowacyjnej gospodarki.</p> <p><i>3.1</i> Sprzyjanie kumulowaniu kapitału ludzkiego czyli zdrowi, kreatywni i wykształceni ludzie jako podstawa myślenia o pomyślnej przyszłości.</p> <p><i>Cel strategiczny 5.</i> Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich.</p> <p><i>5.1</i> Rozwój usług publicznych.</p> <p><i>5.3</i> Rozwój funkcji pozarolniczych.</p> <p><i>Cel strategiczny 6.</i> Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju regionu.</p> <p><i>6.1</i> Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce.</p> <p><i>6.2</i> Inżynieria środowiska, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni Wisły.</p> <p><i>6.4</i> Ochrona cennych zasobów przyrodniczych.</p>

<p>7.</p>	<p>Strategia Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020</p>	<p>Misją strategii polityki społecznej województwa świętokrzyskiego jest włączenie wszystkich mieszkańców, rodzin i podmiotów województwa do działań na rzecz trwałego rozwoju, poprawy jakości życia, zmniejszenia skali problemów społecznych, a także ich łagodzenia.</p> <p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Polityki Społecznej Województwa Świętokrzyskiego na lata 2012–2020:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Cel strategiczny</i>: Minimalizacja obszarów wykluczenia społecznego. 2. <i>Cel strategiczny</i>: Kompleksowe działania na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych. 3. <i>Cel strategiczny</i>: Efektywny system polityki społecznej. 5. <i>Cel strategiczny</i>: Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców województwa świętokrzyskiego.
<p>9.</p>	<p>Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</p>	<p><i>Cel generalny Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Świętokrzyskiego</i>: Kształtowanie zrównoważonej, harmonijnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego, sprzyjającej poprawie atrakcyjności i spójności terytorialnej regionu oraz efektywnemu wykorzystaniu jego potencjałów rozwoju, przy jednoczesnym wsparciu dla rozwiązań innowacyjnych i przyjaznych środowisku przyrodniczemu.</p> <p><i>Cel warunkujący 1</i>. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przestrzeni gospodarczej województwa w tym szczególnie miast z myślą o wykorzystaniu lokalnych potencjałów rozwoju i dostosowaniu tej przestrzeni do rozwoju gospodarki opartej na wiedzy.</p> <p><i>Priorytety polityki przestrzennej</i>: Kształtowanie warunków przestrzennych do dywersyfikacji przedsiębiorczości, rozwoju sektora MSP oraz utrwalania specjalizacji gospodarczej;</p> <p><i>Cel warunkujący 2</i>. Formowanie policentrycznego układu osadnictwa i powiązań funkcjonalnych sieci miast, rozwijanych w ramach harmonijnych struktur obszarowych z jednoczesnym wsparciem procesów metropolizacji i działań służących wzmocnieniu więzi województwa z krajową i europejską przestrzenią gospodarczą.</p> <p><i>Priorytety polityki przestrzennej</i>: Poprawa jakości życia mieszkańców drogą zwiększania dostępności do rynków pracy i wyżej zorganizowanych usług, zwłaszcza na obszarach niedosłużonych;</p> <p><i>Cel warunkujący 3</i>. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich oraz integracji rynków pracy.</p> <p><i>Priorytety polityki przestrzennej</i>: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz małych miast z jednoczesnym tworzeniem warunków do intensyfikacji rolnictwa, zwłaszcza na obszarach najlepszych gleb; Poprawa dostępności do rynków pracy oraz systemu szkolnictwa zawodowego wraz z dostosowaniem tych funkcji do charakteru i specyfiki struktur osadniczych; Sprzyjanie rozbudowie istniejących oraz powstawaniu nowych segmentów rynku pracy, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich; Kształtowanie optymalnych relacji: mieszkanie – usługi – praca – rekreacja i wypoczynek, w różnych skalach obszarowych.</p> <p><i>Cel warunkujący 4</i>. Ochrona i racjonalne zagospodarowanie zasobów przyrodniczych i dóbr kultury, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.</p> <p><i>Priorytety polityki przestrzennej</i>: Przywracanie równowagi przyrodniczej na obszarach zdegradowanych; Rozwój komunalnej infrastruktury ochrony środowiska; Minimalizacja zagrożenia hałasem w miastach i w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów; Ochrona zasobów</p>

		<p>dziedzictwa kulturowego oraz racjonalne wkomponowanie zabytków w przestrzeń turystyczną.</p> <p><i>Cel warunkujący 5.</i> Kształtowanie systemów infrastruktury technicznej i społecznej w aspekcie poprawy dostępności i spójności przestrzennej oraz osiągnięcia wysokiego standardu świadczenia usług.</p> <p><i>Priorytet polityki przestrzennej:</i> Zapewnienie wysokiego standardu dostępności do usług publicznych we wszystkich skalach obszarowych.</p> <p><i>Cel warunkujący 7.</i> Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.</p> <p><i>Priorytet polityki przestrzennej:</i> Preferencje dla regeneracji zabudowy, powtórnego zagospodarowania terenów.</p>
10.	Strategia Rozwoju Powiatu Kieleckiego 2020	<p>Cele rewitalizacji są spójne w szczególności z następującymi elementami struktury celów Strategii Rozwoju Powiatu Kieleckiego 2020:</p> <p><i>Cel główny:</i> Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu kieleckiego oraz poprawa standardu usług publicznych poprzez realizowanie polityki zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego z poszanowaniem środowiska naturalnego i racjonalne wykorzystanie walorów kulturowych i turystycznych powiatu.</p> <p><i>Cel strategiczny 1</i> – Rozwój zasobów ludzkich i instytucjonalnych;</p> <p>Priorytet 2 – Przeciwdziałanie bezrobociu, aktywizacja rynku pracy i wzrost kompetencji zawodowych mieszkańców powiatu.</p> <p>Priorytet 7 – Rozwijanie aktywnych form integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.</p>
11.	Strategia Rozwoju Gminy Górno do 2020 roku	<p><i>1 cel strategiczny:</i> rozwój potencjału gospodarczego;</p> <p><i>2 cel strategiczny:</i> rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego.</p> <p><i>cel operacyjny 1</i> Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, chodników i ścieżek rowerowych;</p> <p><i>cel operacyjny 2</i> Zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury komunalnej;</p> <p><i>cel operacyjny 3</i> Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej;</p> <p><i>cel operacyjny 6</i> Podniesienie jakości pomocy społecznej i usług ochrony zdrowia;</p> <p><i>cel operacyjny 7</i> Poprawa ładu przestrzennego w gminie;</p> <p><i>cel operacyjny 9</i> Wzrost aktywności obywatelskiej i włączenie społeczne.</p>
12.	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Górno	<p>W studium określono 4 podstawowe zadania polityki rozwoju przestrzennego Gminy Górno. Proces rewitalizacji w gminie wpisuje się w zadania:</p> <p>1 <i>Stworzenie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy i poszczególnych jej miejscowości;</i></p> <p>3 <i>Stworzenie warunków dla wypoczynku i rekreacji.</i></p>
13.	Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Górno na lata 2015–2020	<p><i>Cel 1.1.2.</i> Szkolenia, warsztaty i doradztwo dla osób bezrobotnych z zakresu aktywizacji i umiejętności poruszania się po rynku pracy;</p> <p><i>Cel 1.1.3.</i> Szkolenia i warsztaty dla osób bezrobotnych służące przekwalifikowaniu zawodowemu i nabyciu nowych umiejętności zawodowych;</p> <p><i>Cel 1.2.2.</i> Organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych z udziałem mieszkańców (np. spotkania autorskie, zawody sportowe, zawody OSP);</p> <p><i>Cel 1.2.4.</i> Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy;</p>

		<p><i>Cel 1.3.2.</i> Promowanie ekonomii społecznej i upowszechnianie wiedzy o źródłach finansowania jej podmiotów;</p> <p><i>Cel 2.1.3.</i> Dostosowanie strony internetowej gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych;</p> <p><i>Cel 2.2.4.</i> Podniesienie poziomu obsługi osób niepełnosprawnych poprzez szkolenie pracowników urzędu gminy oraz jednostek organizacyjnych;</p> <p><i>Cel 3.2.1.</i> Funkcjonowanie świetlic wiejskich;</p> <p><i>Cel 3.3.2.</i> Zwiększenie dostępu do infrastruktury gminnej dla osób niepełnosprawnych oraz z ograniczeniami w funkcjonowaniu.</p>
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ww. dokumentów planistycznych i strategicznych

W *Strategii Rozwoju Gminy Górnio do 2020 roku*⁴ nie ma zapisów odnoszących się wprost do rewitalizacji, jednak większość wymienionych w dokumencie problemów i kierunków działań mających na celu ich niwelację w znacznym stopniu wpisuje się w rewitalizację. W analizie SWOT zawartej w ww. Strategii zdiagnozowano mocne i słabe strony gminy w kategoriach: „Gmina jako miejsce do życia”, „Potencjał turystyczny”, „Potencjał gospodarczy” oraz „Zarządzanie gminą”. Wynikające z analizy problemy na terenie Gminy Górnio to m.in.: „duży udział mieszkańców korzystających z pomocy społecznej”, „braki w infrastrukturze komunalnej”, „wysokie bezrobocie” oraz „niekorzystna struktura zatrudnienia (...) – duże bezrobocie ukryte na wsi”. Mocne strony gminy jakie zidentyfikowano to m.in.: „duża i rosnąca liczba mieszkańców”, „duża dostępność i wysoka jakość usług edukacyjnych”, „wysoka atrakcyjność turystyczna i rekreacyjna” oraz „bardzo dobra dostępność komunikacyjna gminy”.

Planowany proces rewitalizacji w gminie będzie prowadził w znacznym stopniu do osiągnięcia zawartej w strategii wizji: *Gmina atrakcyjna dla mieszkańców, turystów i inwestorów, która jest miejscem, w którym mieszkańcy chcą pracować i aktywnie wypoczywać w czasie wolnym*. Ponadto w dokumencie określono, że nadrzędnym celem strategicznym Gminy Górnio jest „poprawa jakości życia mieszkańców gminy”, który stanowi również podstawowy cel rewitalizacji. Wydzielono też dodatkowe 2 cele strategiczne: *rozwój potencjału gospodarczego oraz rozwój potencjału turystycznego i rekreacyjnego*.

Wszystkie te cele w znacznym stopniu odpowiadają ogólnemu celowi rewitalizacji, czyli ożywieniu społeczno-gospodarczemu wyznaczonego obszaru rewitalizacji i poprawie jakości życia mieszkańców. Najbardziej powiązane z rewitalizacją cele operacyjne wynikające z celów strategicznych gminy to: cel operacyjny 1 *Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej, chodników i ścieżek rowerowych* (podniesienie poziomu bezpieczeństwa i wygody

⁴ Strategia Rozwoju Gminy zatwierdzona uchwałą Nr LIII/416/2014 Rady Gminy w Górnio z dnia 29 września 2014 roku

mieszkańców, ale też poprawy dostępności komunikacyjnej gminy oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej gminy); cel operacyjny 2 *Zapewnienie szerszego dostępu do infrastruktury komunalnej* (poszerzenie dostępu do sieci kanalizacyjnej, która poprawia wygodę życia, obniża koszty utrzymania domu); cel operacyjny 3 *Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej* (działania w tym zakresie polegać będą na poszerzeniu oferty urządzeń rekreacyjnych, takich jak zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno (...), świetlica wiejska w Górnicy, siłownie zewnętrzne, ścieżka rowerowa); cel operacyjny 6 *Podniesienie jakości pomocy społecznej i usług ochrony zdrowia* (podniesienie dostępu do lekarzy specjalistów oraz rozwijanie zasobów sprzętowych ośrodka zdrowia, tak by rozszerzył on ofertę dostępnych usług medycznych); cel operacyjny 7 *Poprawa ładu przestrzennego w gminie* (zapewnienie mieszkańcom dostępu do sieci komunikacyjnej i komunalnej, przy jednoczesnym zapewnieniu poszanowania dla uwarunkowań i bogactw naturalnych); cel operacyjny 9 *Wzrost aktywności obywatelskiej i włączenie społeczne* (działania zachęcające mieszkańców do czynnego zaangażowania w sprawy obywatelskie; dbanie o osoby starsze, niepełnosprawne, bezrobotne; wspieranie włączenia społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu).⁵

Podstawowym dokumentem ustalającym i określającym politykę zagospodarowania przestrzennego jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Górno*⁶, w którym „dla ładu przestrzennego zakłada się likwidację terenów prowadzących do zagrożeń ładu przestrzennego i degradacji środowiska przyrodniczego poprzez, m.in.: zapobieganie nadmiernemu i nieuzasadnionemu rozproszeniu zabudowy z jednoczesną rewitalizacją wartościowych ich elementów”. W studium określono 4 podstawowe zadania polityki rozwoju przestrzennego Gminy Górno⁷. Proces rewitalizacji w gminie wpisuje się w zadanie 1 *Stworzenie warunków dla poprawy jakości życia mieszkańców gminy i poszczególnych jej miejscowości* oraz zadanie 3 *Stworzenie warunków dla wypoczynku i rekreacji*. Zadania te wymagają przede wszystkim: „podejmowania i wspierania inicjatyw na rzecz działań związanych z ochroną środowiska”, „ochrony istniejących obiektów i zasobów przyrodniczych i kulturowych, wyeksponowania struktur zabytkowych (...)”, „realizacji oraz modernizacji obiektów oświaty i kultury (...)”, zapewnienia warunków przestrzennych dla tworzenia bazy i infrastruktury turystycznej opartej

⁵ *Strategii Rozwoju Gminy Górno do 2020 roku*, s. 53-55.

⁶ *Uchwała Nr III/18/2014 Rady Gminy Górno z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie uchwalenia zmiany Nr 1 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Górno.*

⁷ Załącznik Nr 2 do uchwały Nr III/18/2014 Rady Gminy Górno z dnia 30 grudnia 2014 r., s. 9.

o inicjatywy prywatne i aktywność samorządu”, „realizacji systemu ścieżek rowerowych towarzyszących istniejącemu układowi komunikacyjnemu (...)” oraz „zapewnienia dogodnych warunków rozwoju agroturystyki (...)”.

Studium wyznacza również 3 kierunki zagospodarowania przestrzennego, które obejmują m.in.:

1. „wyznaczenie obszarów przestrzeni publicznej w miejscowości Górnó (...), na których zakłada się porządkowanie i poprawę jakości przestrzeni publicznych, poprzez:
 - zwiększenie udziału przestrzeni publicznej, wzbogacenie ją o tereny zieleni publicznej,
 - przekształcenie przestrzeni publicznych w kierunku coraz wyższego standardu i jakości,
 - podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznych w rejonach koncentracji usług”,
2. „wyznaczenie terenów aktywizacji gospodarczej związanej z rolnictwem i obsługą gminy”,
3. „wyznaczenie terenów aktywizacji gospodarczej związanej z gałęziami pozarolniczymi w związku z przebiegiem drogi S-74 (rejon Wola Jachowa)”.⁸

W *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Górnó na lata 2015–2020*⁹ określono następujące cele strategiczne¹⁰:

- 1) cel strategiczny I: *Samodzielni mieszkańcy gminy niezależni od pomocy społecznej;*
- 2) cel strategiczny II: *Rozwój potencjału samorządu terytorialnego i jego jednostek;*
- 3) cel strategiczny III: *Wsparcie rodzin poprzez rozwój dzieci i młodzieży oraz pomoc osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym.*

W ramach ww. celów strategicznych wydzielone zostały cele operacyjne, spośród których proces rewitalizacji wpisuje się szczególnie w¹¹:

Cel 1.1.2. Szkolenia, warsztaty i doradztwo dla osób bezrobotnych z zakresu aktywizacji i umiejętności poruszania się po rynku pracy;

Cel 1.1.3. Szkolenia i warsztaty dla osób bezrobotnych służące przekwalifikowaniu zawodowemu i nabyciu nowych umiejętności zawodowych;

Cel 1.2.2. Organizacja wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych z udziałem mieszkańców (np. spotkania autorskie, zawody sportowe, zawody OSP);

Cel 1.2.4. Rozwój i promocja kompleksowej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy;

⁸ jw., s. 8-9.

⁹ *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Górnó na lata 2015–2020* przyjęta uchwałą Nr III/17/2014 Rady Gminy Górnó z dnia 30 grudnia 2014 r.

¹⁰ jw., s. 57.

¹¹ jw., s. 58-59.

Cel 1.3.2. Promowanie ekonomii społecznej i upowszechnianie wiedzy o źródłach finansowania jej podmiotów;

Cel 2.1.3. Dostosowanie strony internetowej gminy do potrzeb osób niepełnosprawnych;

Cel 2.2.4. Podniesienie poziomu obsługi osób niepełnosprawnych poprzez szkolenie pracowników urzędu gminy oraz jednostek organizacyjnych;

Cel 3.2.1. Funkcjonowanie świetlic wiejskich;

Cel 3.3.2. Zwiększenie dostępu do infrastruktury gminnej dla osób niepełnosprawnych oraz z ograniczeniami w funkcjonowaniu.

W analizie SWOT przeprowadzonej na potrzeby powstania ww. Strategii wskazano, że słabymi stronami w sferze społecznej są m.in.¹²:

- istniejące bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych,
- mała liczba ofert pracy dla mieszkańców,
- brak organizacji czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób starszych,
- brak kompleksu rekreacyjno-sportowego,
- brak Domu Pomocy Społecznej,
- brak Klubu Seniora,
- niska aktywność społeczna klientów OPS,
- brak miejsc spotkań we wsi dla dzieci i młodzieży.

Wyżej wymienione problemy w sferze społecznej potwierdzone są również analizą danych statystycznych jak i opiniami mieszkańców uzyskanymi podczas wielu spotkań i warsztatów w procesie opracowywania Programu Rewitalizacji. Planowany proces rewitalizacji jest więc powiązany z zagadnieniami opisanymi w ww. Strategii, szczególnie w zakresie usuwania barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych, organizacji czasu wolnego dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz stworzenia miejsc spotkań dla dzieci i młodzieży.

¹² jw., s. 38.

II. Część diagnostyczno-analityczna

1. Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Metodologię wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz szczegółowy przebieg procesu diagnostycznego gminy zawiera *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó*, stanowiąca załącznik 1 do niniejszego dokumentu.

Zgodnie z pkt 1 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, rewitalizacja to „kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych”, dlatego przy wyznaczaniu zasięgu obszaru zdegradowanego wzięto pod uwagę zestaw kryteriów zawarty w pkt 2, który wskazuje na istnienie stanu kryzysowego na danym terenie.

Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- 1) *gospodarczej* – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- 2) *środowiskowej* – w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi bądź stanu środowiska;
- 3) *przestrzenno-funkcjonalnej* – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- 4) *technicznej* – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy”¹³.

W związku z powyższym, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego Gmina Górnio podzielona została na *jednostki strukturalne (referencyjne)*, w sposób odpowiadający istniejącym powiązaniom funkcjonalnym. W procesie diagnostycznym przyjęto podział gminy na sołectwa. Analiza danych ilościowych w ustalonych jednostkach strukturalnych pozwoliła na stosunkowo łatwe zidentyfikowanie lokalizacji problemów i wyznaczenie granic obszaru zdegradowanego.

Zgodnie z ww. Wytycznymi, w przeprowadzonej diagnozie na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego dokonano analizy porównawczej jednostek referencyjnych, opartej na zestawie wskaźników cząstkowych oraz syntetycznych wskaźników degradacji we wszystkich sferach pozwalających na obiektywne określenie stopnia zróżnicowania zjawisk kryzysowych i potencjałów lokalnych na terenie gminy. Syntetyczne wskaźniki koncentracji zjawisk kryzysowych w poszczególnych sferach przedstawione zostały na mapach poglądowych Gminy Górnio z podziałem na jednostki strukturalne. Jako główne kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego przyjęto 33 wskaźniki ustalone na podstawie danych statystycznych gromadzonych w zasobach Urzędu Gminy Górnio, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnio oraz instytucji zewnętrznych, m.in.: Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach, Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach, Urzędu Statystycznego w Kielcach, a także ogólnodostępnych danych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego i Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi. Część pozyskanych danych została wykorzystana do porównawczej analizy ilościowej wskaźników ze średnią wartością dla całej gminy, a część posłużyła do dokonania analizy jakościowej, charakteryzującej ważne dla rewitalizacji deficyty i problemy obszarów i lokalne potencjały.

W procesie delimitacji obszaru zdegradowanego wykorzystano różnorodne źródła informacji, dzięki czemu zastosowane podejście ma charakter kompleksowy i łączy wykorzystanie metod ilościowych z jakościowymi.

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów pkt 4 z rozdziału 3 *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru

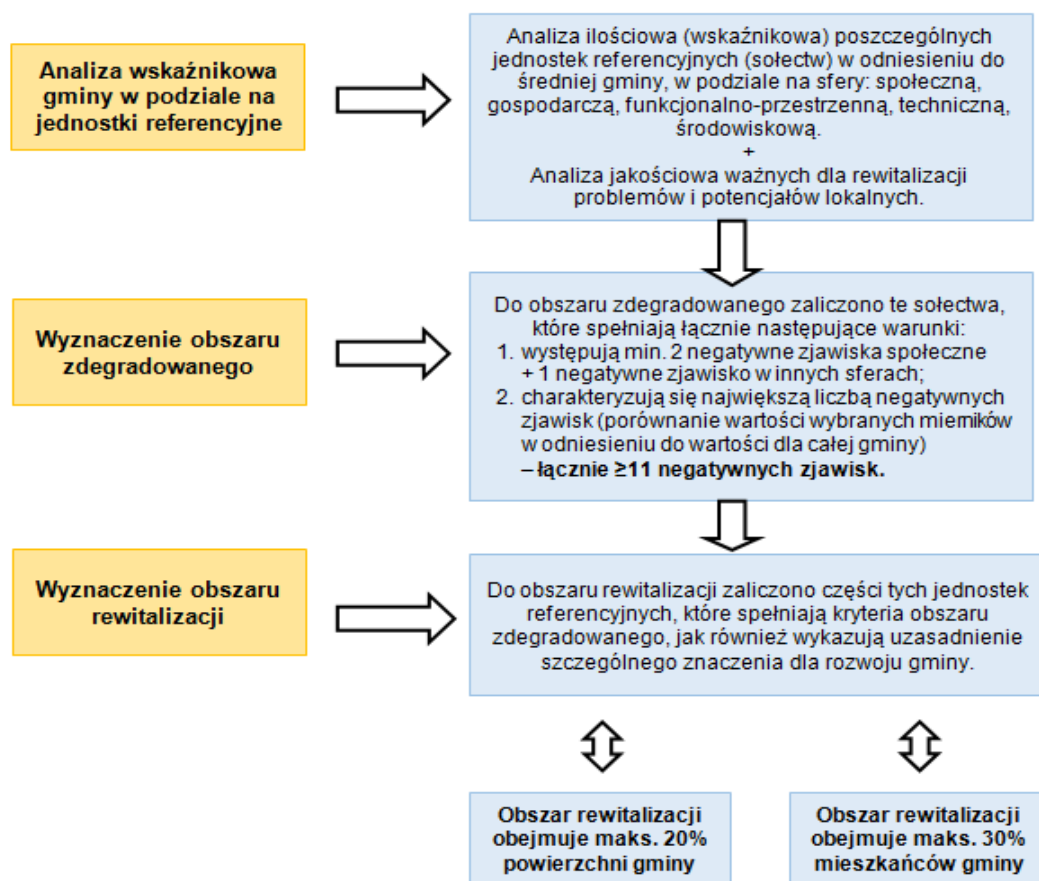
¹³ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, Minister Rozwoju, 02.08.2016, s. 6–7.

zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”.

Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji w Gminie Górno przedstawiona została na schemacie 1.

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne

2. Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Zgodnie z pkt 3 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar zdegradowany* to „obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale także wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów”.

Na podstawie przeprowadzonego audytu gminnego wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. ≥ 11 . Zgodnie z przedstawionymi założeniami, obszar zdegradowany na terenie Gminy Górno obejmuje sołectwa: Górno-Parcele (15), Podmachocice (14), Radlin (14), Wola Jachowa (14), Krajno Drugie (13), Bęczków (12), Krajno Pierwsze (12), Górno (11), Skorzeszyce (11).

Wskazany obszar zajmuje 65,10 km², co stanowi 78,26% powierzchni gminy i jest zamieszkiwany przez 10 301 osób, tj. 73,65% ogółu mieszkańców gminy.

Zgodnie z pkt 4 z rozdziału 3 Wytycznych, *obszar rewitalizacji* to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk (...), na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy”.

Na podstawie ww. zapisów Wytycznych wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych.

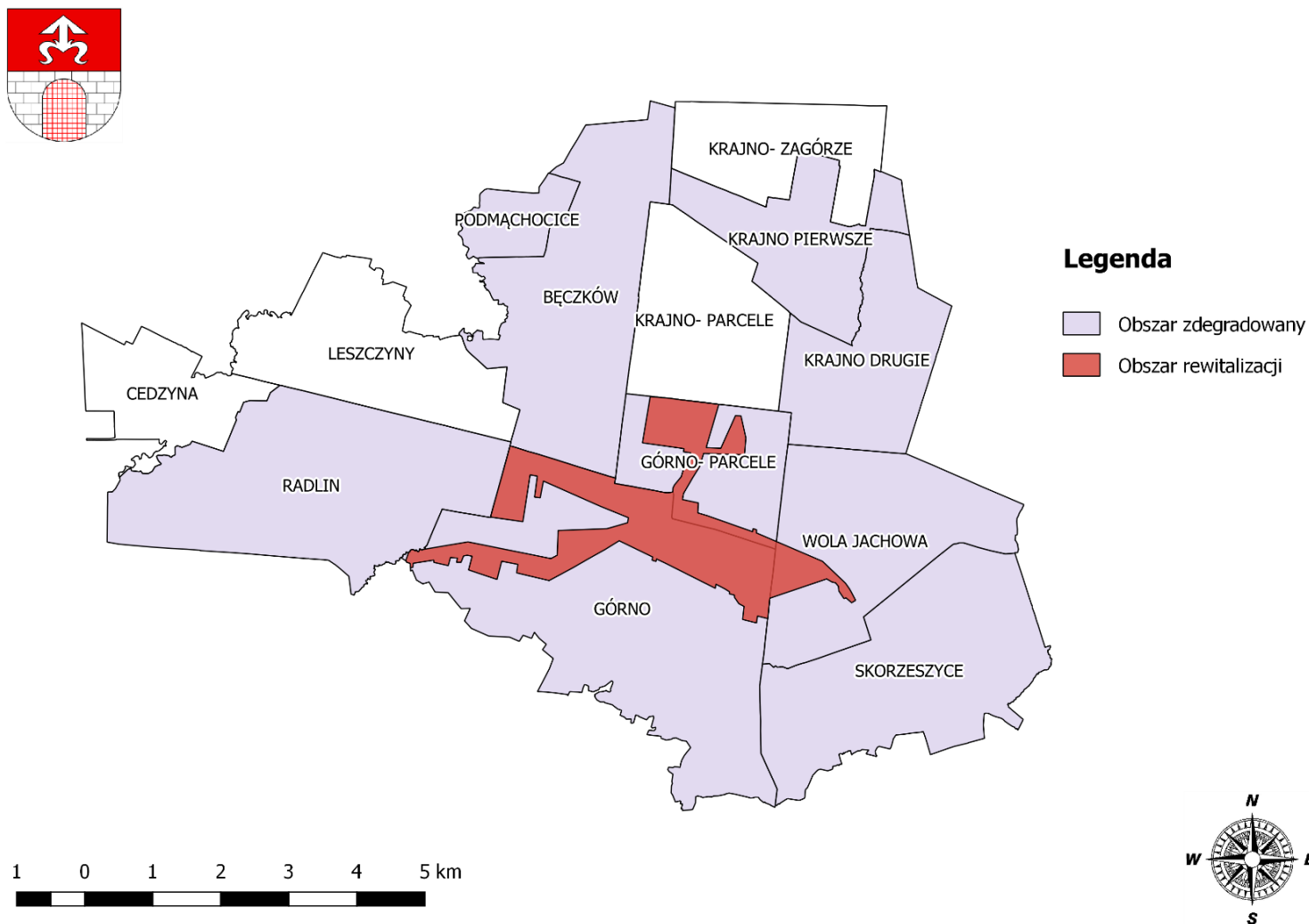
W wyniku przeprowadzonej diagnozy, w podziale na jednostki referencyjne gminy i delimitacji obszaru zdegradowanego, wyznaczono obszar rewitalizacji, będący częścią sołectw: Górno, Górno-Parcele i Wola Jachowa.

Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię 10,25 km² (12,32% ogólnej powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 3 010 osób (21,52% ludności ogółem gminy),

więc nie przekracza limitów określonych w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*.

Lokalizację obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego przedstawia mapa 1, natomiast przebieg granic obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó prezentuje mapa 2.

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Górno

Źródło: Opracowanie własne

Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno

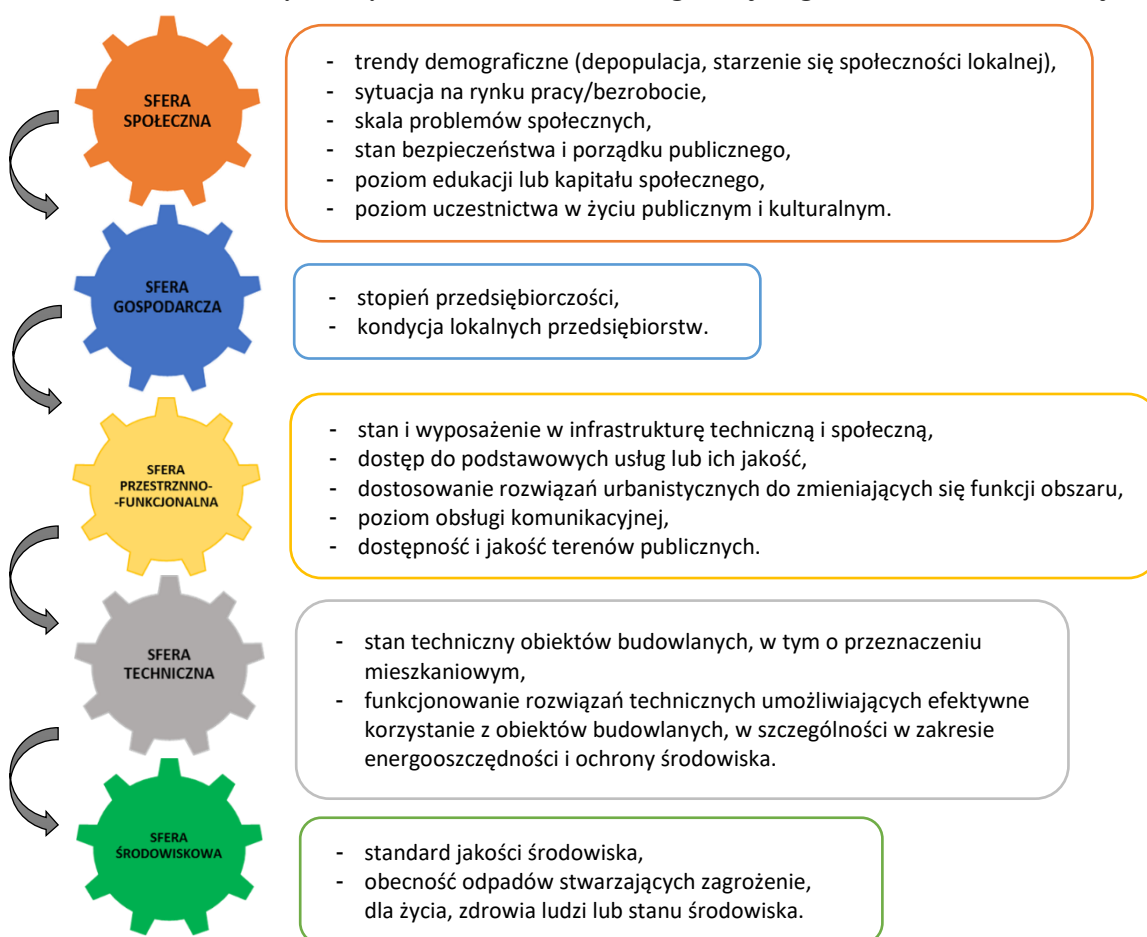
Źródło: Opracowanie własne na podstawie Google Maps

3. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Jednym z najważniejszych elementów Programu Rewitalizacji wynikającym z zapisów Wytycznych jest pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji, która obejmuje analizę czynników i zjawisk kryzysowych oraz lokalnych potencjałów we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Jednak należy wziąć pod uwagę fakt, że problemy analizowane we wszystkich aspektach wzajemnie się przenikają i podział na sfery tematyczne ma charakter umowny. Takie szerokie rozpoznanie oraz identyfikacja skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych pozwoli na przygotowanie projektów o bardziej złożonym, kompleksowym charakterze i większym oddziaływaniu.

Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji

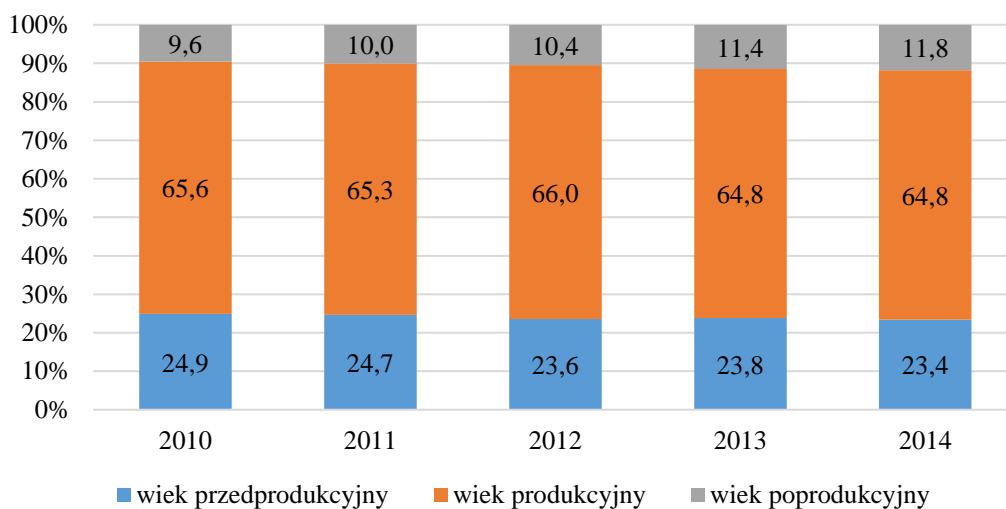
Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczony obszar rewitalizacji usytuowany jest na obszarze wiejskim i obejmuje głównie zamieszkałe tereny sołectw: Górnio, Górnio-Parcele oraz sąsiadujący z nimi fragment sołectwa Wola Jachowa. Jest to centralna część gminy stanowiąca jej centrum administracyjne i społeczno-gospodarcze. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są obiekty świadczące usługi publiczne w zakresie administracji, edukacji, kultury i pomocy społecznej, m.in. takie jak: Urząd Gminy Górnio, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio, Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio, Zespół Szkół im. ks. Mieczysława Lachora w Górnio, Zespół Szkół w Woli Jachowej, Zakład Usług Komunalnych w Górnio, filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz świetlica wiejska i Środowiskowy Dom Samopomocy, a także zdegradowany budynek po Domu Nauczyciela |w Woli Jachowej.

Według danych Urzędu Gminy Górnio za rok 2014, stan ludności na wyznaczonym obszarze rewitalizacji wynosił ogółem 3 010 osób, tj. 21,52% ludności ogółem gminy.

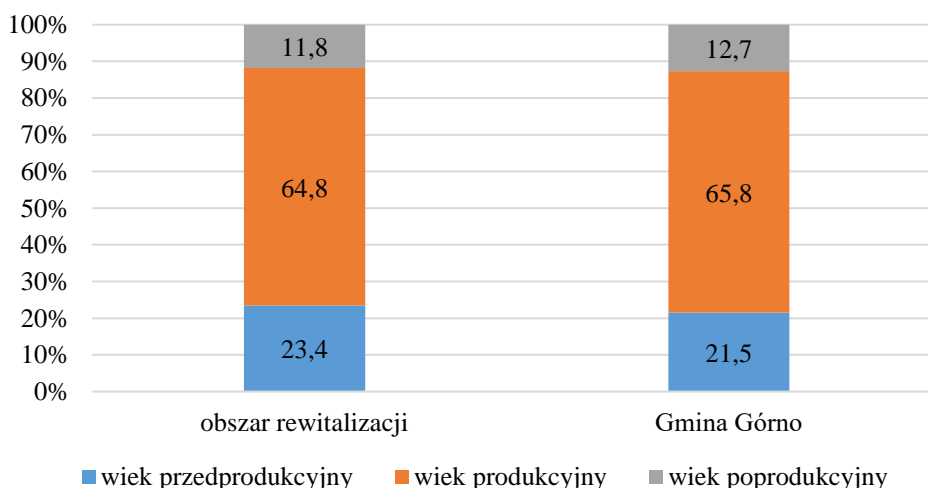
Procesy demograficzne związane z ruchem naturalnym ludności, takie jak: urodzenia, zgony i migracje wpływają nie tylko na liczbę ludności, ale także na jej strukturę wiekową. Analizując udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem obszaru rewitalizacji należy wskazać, że w 2014 roku mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym stanowili 23,4% społeczności, w wieku produkcyjnym 64,8%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 11,8% (wykres 1). Wartość wskaźnika dotyczącego udziału osób w wieku produkcyjnym w stosunku do ludności ogółem była w 2014 roku niższa dla obszaru rewitalizacji niż średnia dla całej Gminy Górnio, jednak korzystniejsze dla obszaru były wskaźniki dotyczące udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym (wykres 2). Ocena sytuacji demograficznej na obszarze rewitalizacji wydaje się więc pozytywna, szczególnie biorąc pod uwagę wysoki kapitał ludzi młodych. Warto jednak również zwrócić uwagę na tendencje wzrostowe w latach 2010–2014 udziału osób starszych w liczbie ludności ogółem przy jednoczesnym spadku udziału osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym.

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Górno w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Górno

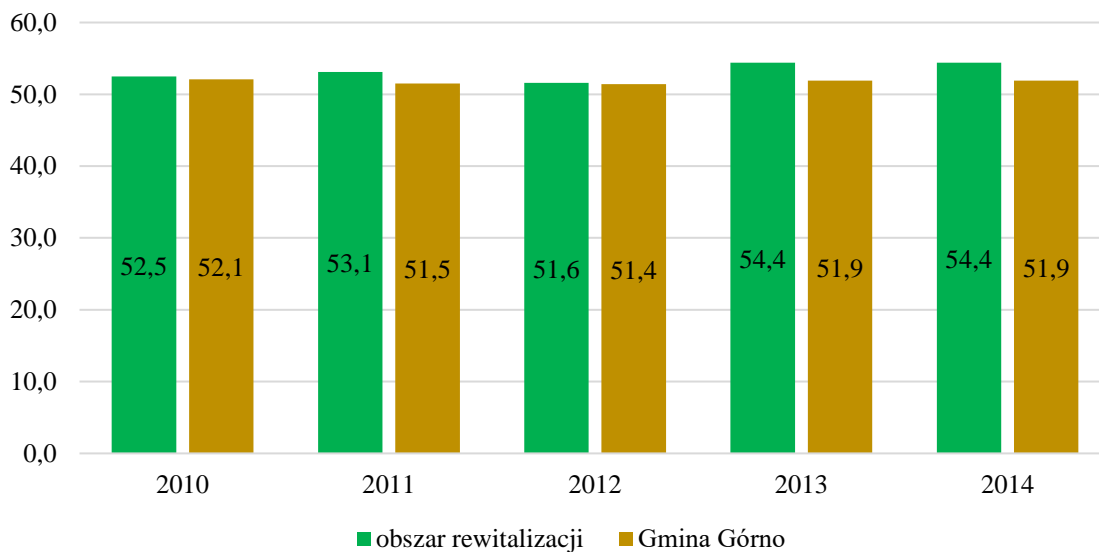
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Górno

W ciągu kilku następnych lat będzie można zauważyć pogłębiającą się tendencję wzrostową liczby osób, które przekroczą potencjalny wiek zdolności do pracy. O pogłębiającym się procesie starzenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji świadczy również wskaźnik obciążenia demograficznego, który stopniowo wzrastał w analizowanym okresie (wykres 3), a w roku 2014 był wyższy niż średnia wartość dla gminy.

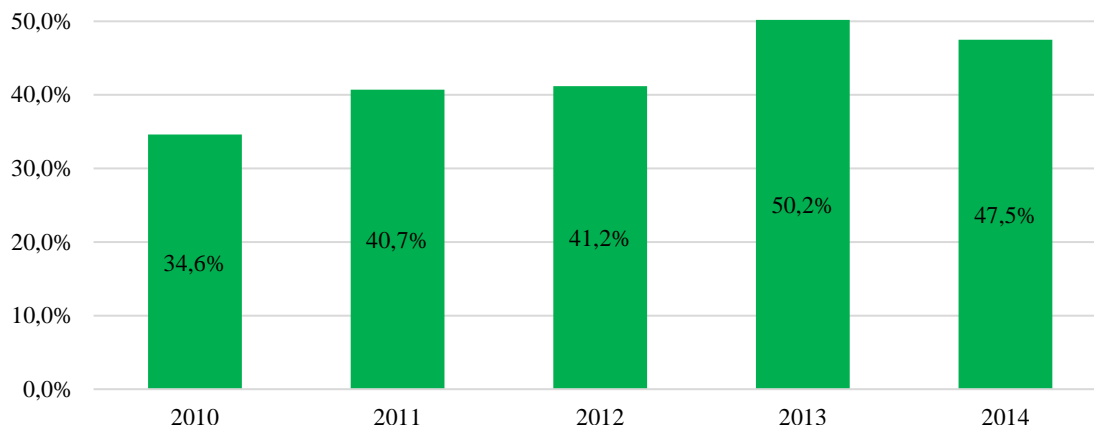
Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2010–2014 – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Górno

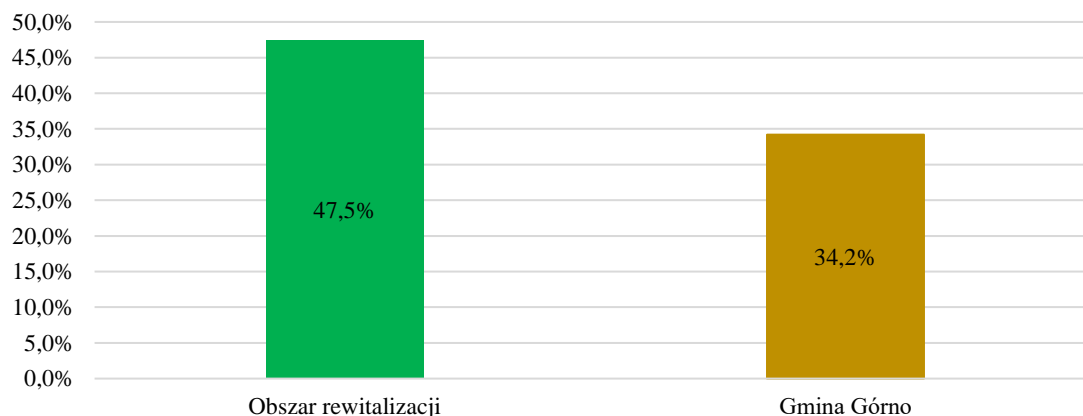
Pomimo stosunkowo wysokiego udziału osób w wieku produkcyjnym oraz dobrego połączenia komunikacyjnego z miastem wojewódzkim – Kielcami, sytuacja na rynku pracy dla obszaru rewitalizacji nie kształtuje się korzystnie. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy (PUP) w Kielcach, udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym zamieszkujących obszar rewitalizacji w roku 2014 wynosił 8,3%, co było wartością zbliżoną do średniej tego wskaźnika dla gminy (8,5%). Większym problemem niż samo zjawisko bezrobocia jest jego utrwalanie się. Zgodnie z danymi PUP w Kielcach, aż 47,5% osób pozostających bez pracy na obszarze rewitalizacji w 2014 roku stanowiły osoby bezrobotne dłużej niż 12 miesięcy (wykres 4). Odsetek ten był znacznie wyższy niż średnia dla całej gminy (wykres 5).

Wykres 4 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Górno w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

Wykres 5 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

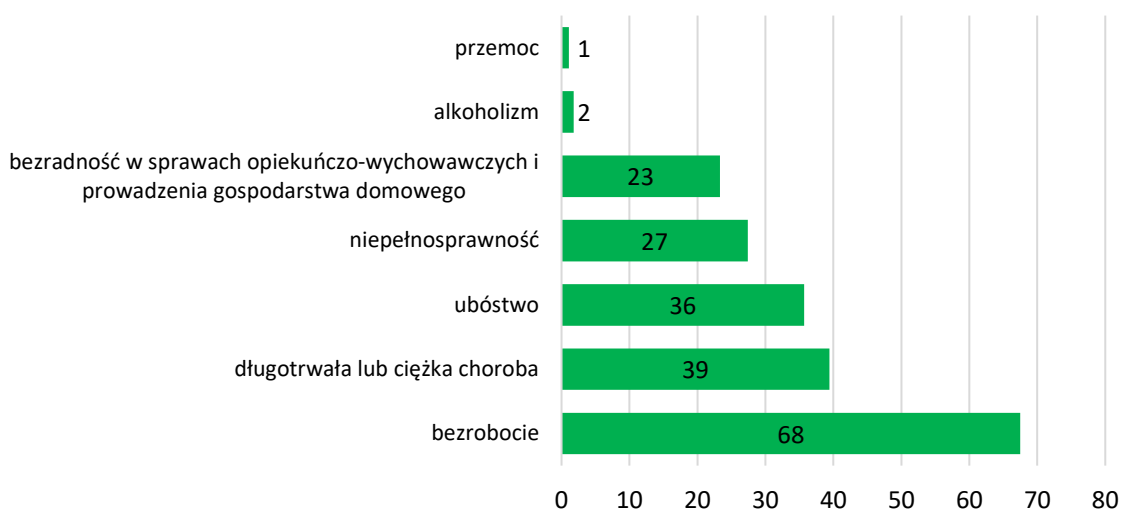
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kielcach

Bezrobocie jako zjawisko społeczne ma znaczący wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka, zwłaszcza w przypadku długookresowości. Pierwsze odczuwalne skutki wiążą się z naturą ekonomiczną – utratą źródła utrzymania, idącym za tym ubożeniem, a w dalszej kolejności problemami społecznymi czy nawet z przestępczością. Może też prowadzić do rozpadu rodziny czy przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji do dziedziczenia statusu bezrobotnego. Warto nadmienić, że wpływ na rozmiar bezrobocia ma wiele czynników, głównie społecznych. Bardzo często dane statystyczne w tym zakresie nie odzwierciedlają w pełni rzeczywistej sytuacji. Wiąże się

to na przykład z faktem, że są osoby, które pracują nielegalnie i rejestrują się jako bezrobotne, celem osiągnięcia korzyści z systemu pomocy społecznej.

Negatywne zjawiska społeczne występują wewnątrz obszaru z różną intensywnością i nieco inne są także ich przyczyny. Nie zmienia to faktu, że rozproszenie koncentracji problemów społecznych wpływa na jakość życia całej społeczności zamieszkującej na tym obszarze i osób korzystających z różnych usług czy aktywności na jego terenie. Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji to bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo (wykres 6).

Wykres 6 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Górnio w 2014 roku (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnio

Powyższy wykres potwierdza, że na obszarze rewitalizacji pojawia się problem bezrobocia. W związku z tym należy podjąć kompleksowe działania społeczne na obszarze rewitalizacji służące rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów społecznych oraz integracji i aktywizacji mieszkańców. Zaplanowanie działań społecznych o charakterze wyprzedzającym będzie miało na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców, co do możliwości partycypacyjnego współdecydowania o obszarze objętym Programem Rewitalizacji.

Ubóstwo rozumiane jest jako uzyskiwanie dochodów poniżej ustawowego kryterium dochodowego, które oscyluje na granicy minimum egzystencji określonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych – w 2014 r. ustalone zostało na poziomie 544 zł dla osoby samotnie

gospodarującej oraz 457 zł dla osoby w rodzinie¹⁴. Ubóstwo jest wynikiem głównie bezrobocia, niepełnosprawności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego, a także uzależnień.

Problemy w realizowaniu funkcji rodzicielskich dotyczą trzech podstawowych aspektów: opieki i wychowania dziecka, prowadzenia gospodarstwa domowego oraz kształtowania i wypełniania podstawowych ról społecznych. W większości rodzin problemy dotyczą więcej niż jednego obszaru i są połączone z problemem bezrobocia, ubóstwa czy uzależnień.

Znaczna część osób korzystających z opieki społecznej, korzysta z niej z powodu niepełnosprawności (27 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Warto tutaj nadmienić, iż w roku 2016 Gmina Górno otrzymała główną nagrodę w kategorii gmin wiejskich w VIII ogólnopolskiej edycji Konkursu na najlepsze praktyki samorządów na rzecz osób z niepełnosprawnościami i tytuł Samorządu Równych Szans 2016. Organizatorem konkursu była Fundacja – Instytut Rozwoju Regionalnego w Krakowie. Gmina aplikowała z projektem „Aktywni mimo barier”, który został wybrany jako najlepszy spośród gmin wiejskich w Polsce, tym samym był to jedyny tytuł i statuetka dla samorządu z województwa świętokrzyskiego i jedyny dla gminy wiejskiej¹⁵. Ponadto wiele działań w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i zapobieganiu ich wykluczenia społecznego prowadzi Środowiskowy Dom Samopomocy (ŚDS) w Woli Jachowej. W 2016 roku podopieczni ŚDS odbyli kurs pracownika biurowego, w trakcie którego nauczyli się obsługi komputera, poznawali język angielski oraz objęci byli pomocą psychologiczną.¹⁶

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych w rewitalizacji jest stan bezpieczeństwa publicznego, który został zmierzony na terenie gminy (brak możliwości pozyskania danych dla obszaru rewitalizacji) przy pomocy wskaźników „liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1 000 mieszkańców” oraz „wskaźnik wykrywalności przestępstw”. Dane uzyskane z Komendy Wojewódzkiej Policji w Kielcach wykazały, iż w Gminie Górno w roku 2014 popełnionych było 158 przestępstw (10,0 w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców), co jest wartością niższą w porównaniu do powiatu kieleckiego (11,9 na 1 000 mieszkańców), województwa świętokrzyskiego (20,2 na 1 000

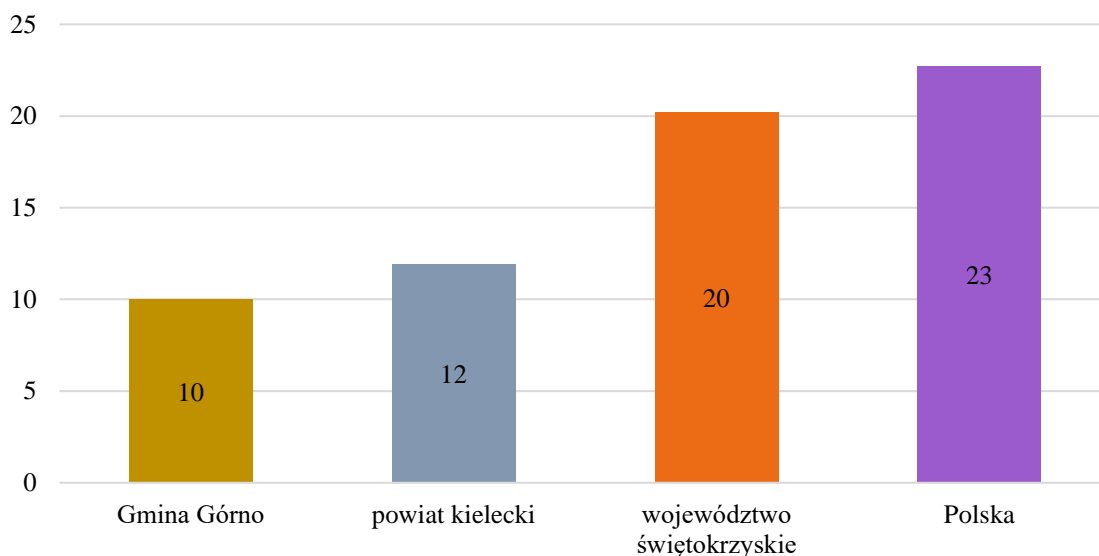
¹⁴ Strona internetowa Instytutu Pracy i Spraw Socjalnych, ipiss.com.pl/?zaklady=minimum-egzystencji-2, inf. z dnia 05.12.2016.

¹⁵ Miesięcznik samorządu Gminy Górno „Głos Górna” nr 12 (52), grudzień 2016; gorno.pl/asp/pliki/Goloborze/glos_gorna_grudzien_2016_internet.pdf.

¹⁶ Miesięcznik samorządu Gminy Górno „Głos Górna” nr 11 (51), listopad 2016; gorno.pl/asp/pliki/Goloborze/glos_gorna_listopad_2016_internet.pdf.

mieszkańców) oraz kraju (22,7 na 1 000 mieszkańców) – wykres 7. Liczba przestępstw w roku 2014 była znacznie niższa niż w roku 2013, kiedy to stwierdzonych zostało na terenie gminy 236 przestępstw. Jednocześnie Gmina Górno charakteryzuje się wyższym (w stosunku do powiatu kieleckiego i Polsce) wskaźnikiem wykrywalności przestępstw (71,8%), który również w roku 2014 był korzystniejszy niż w roku poprzednim (68,2%). Dane te pokazują, iż poziom bezpieczeństwa publicznego w gminie w zakresie przestępczości jest zadawalający. Warto jednak nadmienić, iż mieszkańcy gminy, przy okazji różnych spotkań, często poruszają kwestię bezpieczeństwa przy drodze (szczególnie dojścia dzieci do szkół) oraz szerzących się aktów wandalizmu wśród młodzieży. Zauważalna jest potrzeba działań ukierunkowanych na poprawę tej sytuacji, takich jak stworzenie chodników dla pieszych (szczególnie na trasach prowadzących do szkół), stworzenie miejsc parkingowych w sąsiedztwie budynków użyteczności publicznej (parkujące wzdłuż drogi auta stwarzają zagrożenie w ruchu drogowym) czy też monitoring zewnętrzny miejsc publicznych.

Wykres 7 Liczba popełnionych przestępstw stwierdzonych przez policję w 2014 roku w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców – porównanie średniej dla Gminy Górno, powiatu kieleckiego, województwa świętokrzyskiego i Polski.

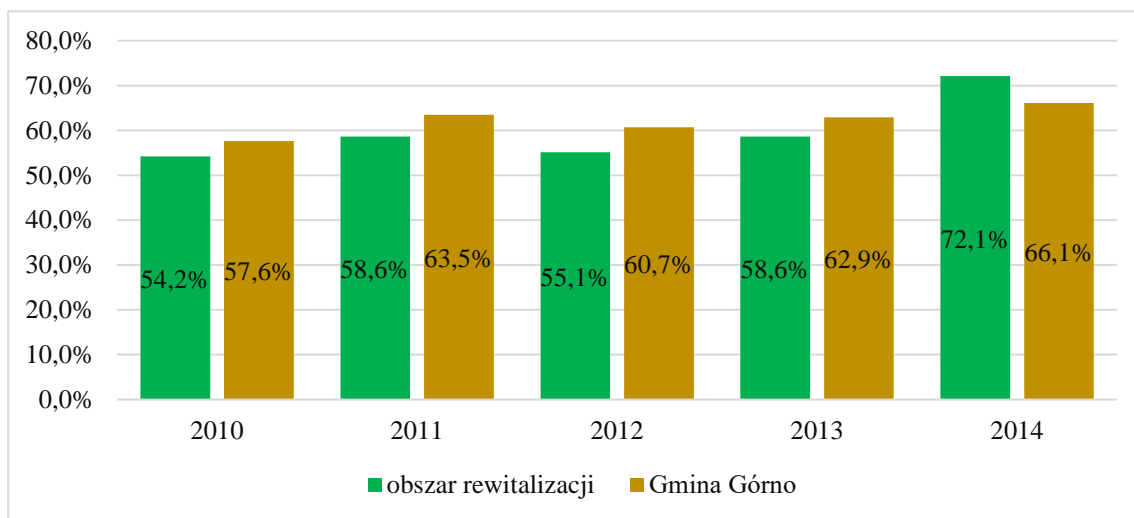

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Wojewódzkiej w Kielcach

Zasadniczą rolę w podniesieniu jakości zasobów ludzkich, a tym samym rozwiązywaniu problemów występujących na obszarze rewitalizacji, pełni również jakość i poziom edukacji, rozumianej jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy i umiejętności. W związku z tym istotne jest, aby lokalna społeczność miała równy dostęp do wiedzy przez całe życie i usługa ta świadczona była na wysokim poziomie.

Jednym ze wskaźników przedstawiających jakość i efekty kształcenia na wyznaczonym obszarze rewitalizacji są wyniki uzyskane ze sprawdzianu szóstoklasistów oraz z wybranych części egzaminu gimnazjalnego, sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów kończących dany poziom nauczania. Na terenie Gminy Górnio funkcjonują: Szkoła Podstawowa w Leszczynach, Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Skorzeszycach, Zespół Szkół im. Piotra Ściegiennego w Bęczkowie, Zespół Szkół w Górnio, Zespół Szkół im. ks. Jerzego Popiełuszki w Krajnie, Zespół Szkół im. gen. Władysława Sikorskiego w Woli Jachowej, Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Karola Wojtyły w Radlinie oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Stefana Żeromskiego w Cedzynie. W związku z tym dokonano analizy wyników sprawdzianu szóstoklasisty i egzaminów gimnazjalnych dla szkół publicznych funkcjonujących na terenie obszaru rewitalizacji (Zespół Szkół w Górnio, Zespół Szkół im. gen. Władysława Sikorskiego w Woli Jachowej) w latach 2010–2014 oraz porównano je do średnich wartości dla gminy (wykresy 8 i 9).

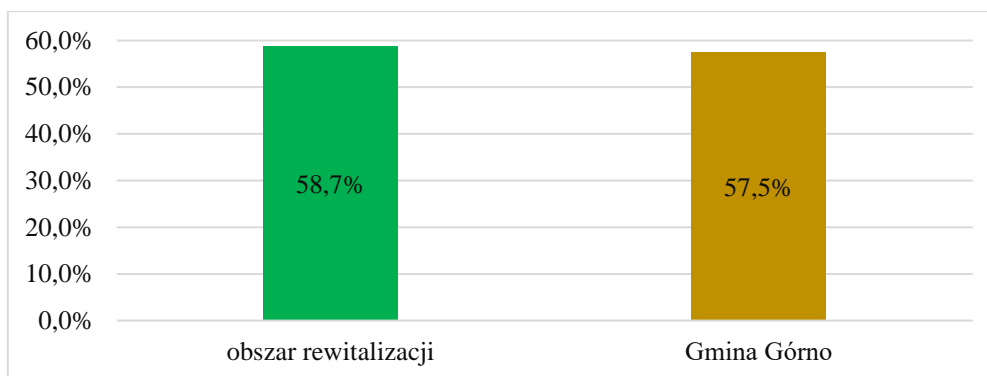
Wykres 8 Średnie % wyniki uczniów ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w latach 2010–2014 – porównanie średniej dla uczniów szkół z obszaru rewitalizacji i Gminy Górnio

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, www.oke.lodz.pl

Średnie wyniki uczniów obszaru rewitalizacji ze sprawdzianu szóstoklasistów stopniowo wzrastały w ostatnich latach (z niewielkim spadkiem w 2012 roku). W roku 2014 wynik dla obszaru po raz pierwszy od 2010 roku był wyższy od średniej wartości dla gminy i wynosił aż 72,1%, co stanowiło wynik lepszy nawet w porównaniu ze średnią dla powiatu kieleckiego (63,8%), województwa świętokrzyskiego (64,5%) oraz kraju (64,6%). W 2014 roku również wyniki egzaminu gimnazjalnego były niewiele lepsze dla obszaru rewitalizacji w porównaniu do średniej dla gminy (wykres 9).

Wykres 9 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w roku 2014 – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

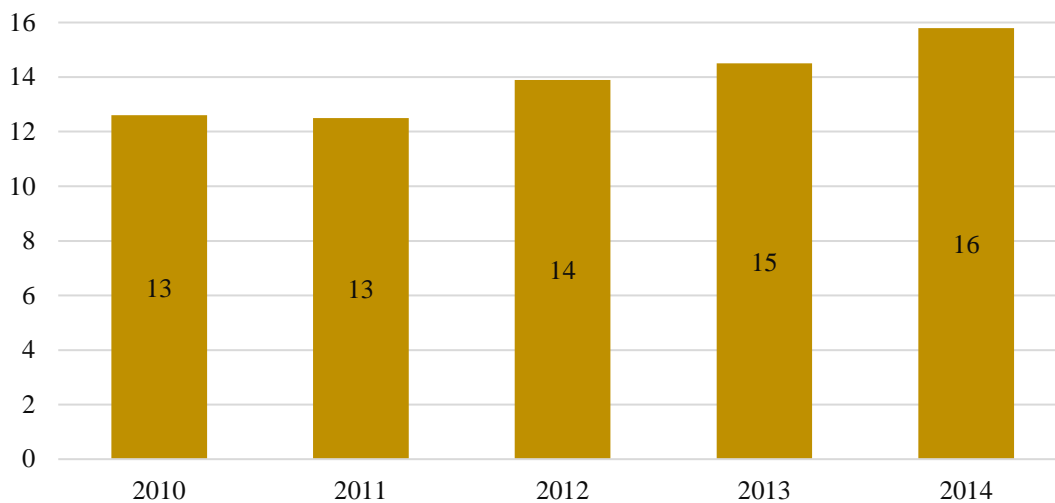
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, www.oke.lodz.pl

Jakość kształcenia ludzi młodych na tym obszarze jest więc wysoka, z widoczną tendencją wzrostową w osiąganiu dobrych wyników ze sprawdzianu. Jest to pozytywna sytuacja stanowiąca potencjał tego terenu, którą należy wykorzystać w planowanych działaniach rewitalizacyjnych na rzecz rozwiązania innych zidentyfikowanych problemów społecznych. Potwierdzeniem tego faktu jest otrzymanie przez Gminę Górno w 2016 roku, po raz piąty, certyfikatu Lidera Edukacji, który przyznawany jest samorządom za szczególne osiągnięcia w dziedzinie rozwoju edukacji i systemu oświaty¹⁷.

Organizacje pozarządowe są przejawem społeczeństwa obywatelskiego oraz jedną z form aktywności lokalnej. Odgrywają ważną rolę nie tylko w umacnianiu więzi społecznych i organizacyjnym wzmacnianiu władz lokalnych, lecz również zwiększają możliwości rozwoju społecznego. Aktywność mieszkańców i ich zaangażowanie w sprawy lokalne obrazuje wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2010–2014. Od 2011 roku stale wzrasta liczba organizacji społecznych działających na terenie gminy (wykres 10). Na wyznaczonym obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 9 organizacji pozarządowych (według stanu na grudzień 2016 r.). Pomimo tego, że część z organizacji działających na terenie gminy nie posiada siedziby w granicach obszaru rewitalizacji to poprzez zasięg swojej działalności i aktywności oddziałuje na jego mieszkańców. Rozmieszczenie terytorialne organizacji pozarządowych na obszarze rewitalizacji przedstawia mapa 3.

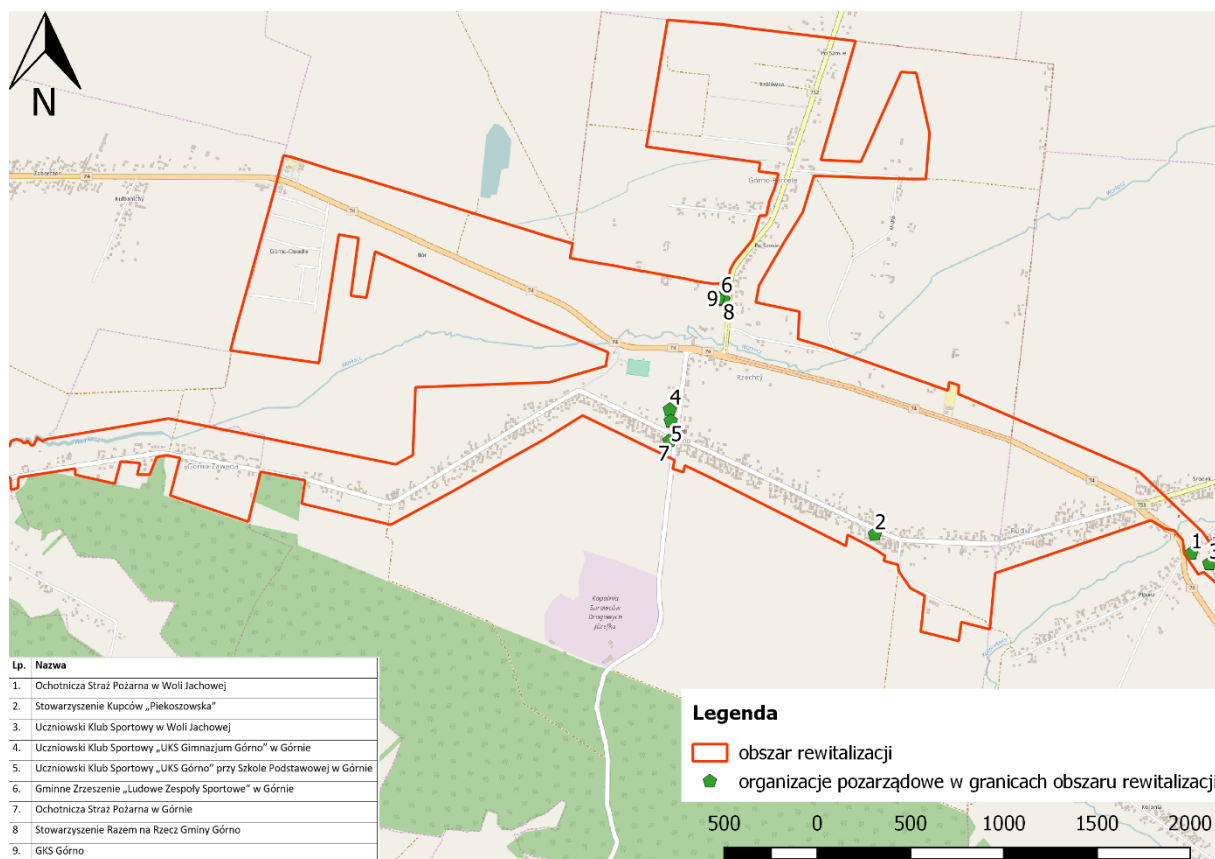
¹⁷ Miesięcznik samorządu Gminy Górno „Głos Górna” nr 10 (50), październik 2016; gorno.pl/asp/pliki/Goloborze/glos_gorna_pazdziernik2_2016_internet.pdf.

Wykres 10 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Górnó w latach 2010–2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Mapa 3 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó w 2016 roku

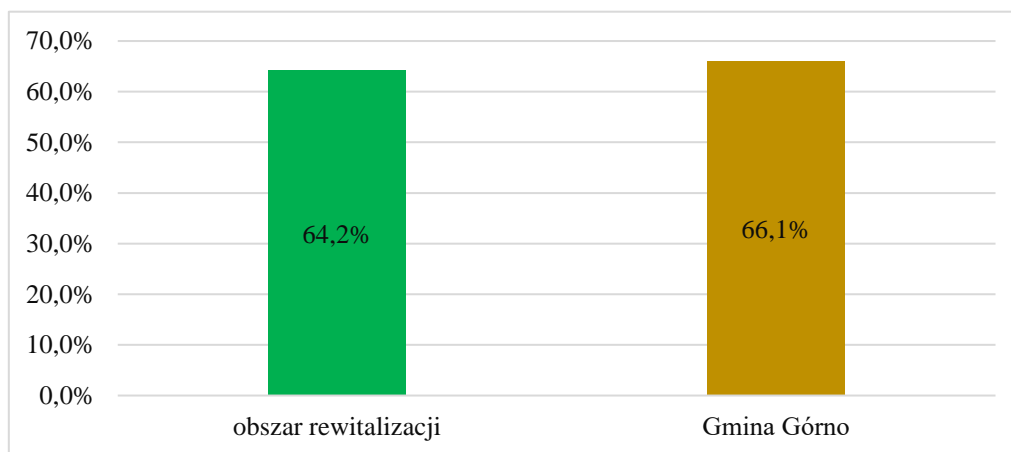

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Górnio oraz Bazy organizacji pozarządowych, urzędów i instytucji (bazy.ngo.pl)

Obszar rewitalizacji, pomimo dużego nasilenia różnych problemów społecznych związanych z aktywnością społeczną i integracją mieszkańców, odznacza się zauważalnym udziałem w życiu publicznym. Zauważa się zależność, w której partycypacja wyborcza silnie związana jest ze strukturą społeczną obywateli. Zdecydowanie niższą aktywność obywatelską w tym zakresie wykazują osoby wykluczone społecznie.

Średnia frekwencja w wyborach władz samorządowych w 2014 roku na obszarze rewitalizacji kształtowała się na poziomie 64,2% i była niższa w porównaniu do średniej dla Gminy Górno, która wynosiła 66,1% (wykres 10). Pomimo tego był to wynik wyższy niż średnia frekwencja w powiecie kieleckim (59,1%), województwie świętokrzyskim (53,3%) oraz Polsce (47,2%).

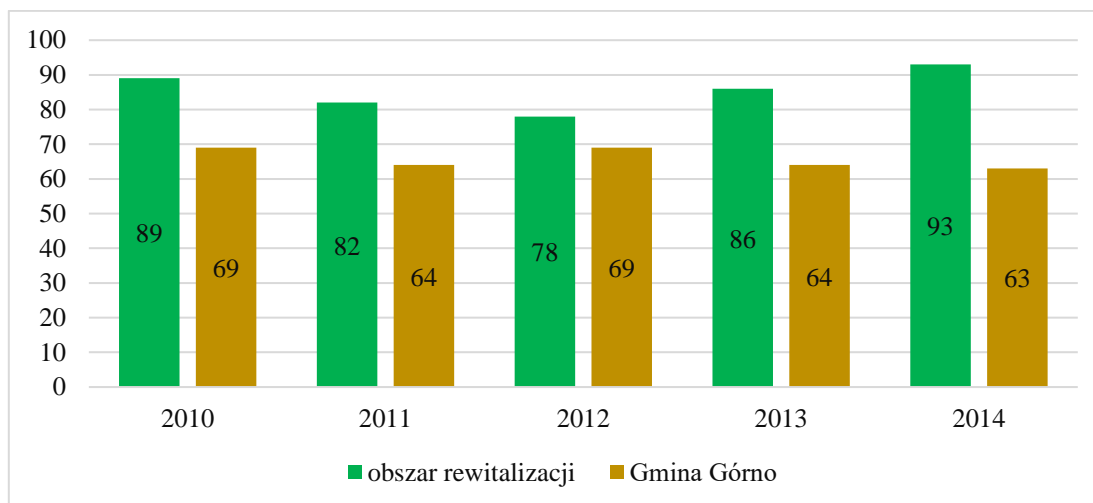
Wykres 11 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej, pkw.gov.pl

Na podstawie analizy zidentyfikowano również liczbę zarejestrowanych działalności gospodarczych, która świadczy o przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji. Sferę gospodarczą przeanalizowano m.in. na podstawie wskaźnika „liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym”, który był w 2014 roku wyższy od średniej wartości dla gminy ogółem. Ponadto zauważalna jest tendencja wzrostowa od roku 2012 (wykres 11). Jest to powszechne zjawisko w gminach wiejskich, gdzie niemal wszystkie obiekty handlowe i usługowe zlokalizowane są w centralnych miejscowościach gmin.

Wykres 12 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010–2014 – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Kielcach

Głównym rynkiem pracy dla mieszkańców wyznaczonego obszaru jest Miasto Kielce sąsiadujące bezpośrednio z gminą. Na terenie gminy dominuje przemysł wydobywczy. Do największych zakładów działających na terenie gminy należą: Kopalnia Józefka Sp. z o.o., Wytwórnia Mas Bitumicznych w Górnio oraz Kieleckie Przedsiębiorstwo Robót Drogowych Sp. z o. o.

Wyznaczony obszar rewitalizacji jest terenem zamieszkałym, na którym większość domów mieszkalnych znajduje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Struktura przestrzenna charakteryzuje się jednorodną funkcją zabudowy zagrodowej. Pomimo iż wyznaczony obszar pełni funkcję centralnych miejscowości gminy i przeznaczony jest pod rozwój funkcji usługowo-handlowych, nie ma tutaj przestrzeni publicznej wykreowanej na centrum społeczno-gospodarcze. Niewiele jest miejsc rozrywki, sportu i rekreacji, możliwości aktywności społeczno-kulturalnej mieszkańców czy też po prostu miejsc spotkań i integracji.

Miejsca i obiekty charakterystyczne i rozpoznawalne na obszarze rewitalizacji, stanowiące jego podstawowe elementy życia społeczno-kulturalnego, a także będące potencjałami, których uruchomienie jest istotne do prowadzenia procesu rewitalizacji, to:

- Gminny Ośrodek Kultury (GOK) w Górnio, którego przedmiotem działania jest upowszechnianie kultury, twórczości artystycznej i ludowej oraz ochrona dziedzictwa narodowego¹⁸. Głównymi celami działalności GOK są m.in.: integracja różnych

¹⁸ Statut Gminnego Ośrodka Kultury przyjęty Uchwałą Nr XXIV/190/2012 Rady Gminy Górno z dnia 27 września 2012 roku w sprawie utworzenia Gminnego Ośrodka Kultury w Górnio.

środowisk, organizacja imprez kulturalno-rekreacyjnych, kształtowanie wzorców aktywnego uczestnictwa w kulturze oraz organizacja imprez o zasięgu gminnym i międzygminnym, mających na celu popularyzację wieczorów literackich, koncertów, wycieczek, wystaw itp. W placówce prowadzone są zajęcia teatralne, artystyczne, muzyczne. W każdym tygodniu odbywają się m.in. próby zespołu „Górniancki”, próby Zespołu Dziecięcego Górne Nutki oraz próby Orkiestry Dętej (gra na flecie oraz gra na perkusji). GOK w Górnio mieści się w budynku, w którym siedzibę mają również Ochotnicza Straż Pożarna w Górnio oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio (fotografia 1).

- Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio z filiami w Woli Jachowej (w budynku szkoły), Radlinie i Krajnie. Głównym zadaniem Bibliotek jest gromadzenie, opracowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych.
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej – prowadzi wiele działań w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym i zapobieganiu ich wykluczenia społecznego. Integruje ze sobą osoby niepełnosprawne, a także pozostałych mieszkańców z tą właśnie grupą społeczną.
- Zabytki wpisane do rejestru zabytków – jedynym zabytkiem na obszarze rewitalizacji, wpisanym do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Świętokrzyskiego, jest kaplica pw. św. Joachima w Woli Jachowej (nr rej.: 407 z 15.01.1957 oraz 300 z 15.06.1967). Kaplica została wybudowana w pierwszej połowie XIX wieku. Podczas rozbudowy drogi krajowej Kielce–Rzeszów (1994 r.) konserwator zabytków zlecił renowację i przeniesienie kaplicy, jednak ze względu na jej zły stan techniczny, postawiono ją na nowo od podstaw (fotografia 2). W kaplicy tej odbywają się majówki i święcenia pokarmów wielkanocnych¹⁹.
- Zespół Szkół w Górnio oraz Zespół Szkół w Woli Jachowej.
- Urząd Gminy Górno – miejsce skupiające funkcje administracyjne i społeczno-gospodarcze.
- Kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Górnio.
- Teren nieczynnego kamieniołomu w Górnio, na którym znajduje się boisko sportowe (fotografia 4) i „bunkier” (fotografia 5).

¹⁹ Portal internetowy PolskaNiezwykla.pl, polskaniezwykla.pl/web/place/42636,wola-jachowa-kaplica-p-w--sw--joachima.html, inf. z dnia 22.01.2017 r.

Istotnym problemem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej ww. obiektów jest niewystarczająca jakość i ilość miejsc parkingowych. Parkujące wzdłuż drogi samochody powodują zagrożenie w ruchu drogowym. Konieczne jest podjęcie działań w tym zakresie, które przyczynią się nie tylko do poprawy dostępności do usług publicznych, ale przede wszystkim do poprawy bezpieczeństwa publicznego.

Fotografia 1 Budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Górnie, Biblioteki Publicznej w Górnie oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Górnie

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 2 Teren przy Zespole Szkół w Górnice

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 3 Teren nieczynnego kamieniołomu przy stadionie piłkarskim GKS Górno w Górnice

Źródło: InicjatywaLokalna.pl

Fotografia 4 „Bunkier” zlokalizowany na terenie nieczynnego kamieniołomu w Górnio

Źródło: *InicjatywaLokalna.pl*

Biorąc pod uwagę sferę przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną zauważa się niedostateczną ilość lub niezadawalający stan techniczny parkingów oraz ciągów pieszo-jezdnymi. Brak odpowiedniej ilości i jakości infrastruktury technicznej w zakresie dróg, chodników dla pieszych czy parkingów przy obiektach użyteczności publicznej jest ważnym elementem przestrzeni, wpływającym na poziom bezpieczeństwa publicznego (bezpieczeństwo na drodze), estetykę przestrzeni oraz jej funkcjonalność. Konieczne są działania związane z poprawą jakości i rozwojem infrastruktury technicznej w celu aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców obszaru oraz poprawy jakości ich życia.

Bardzo istotnym problemem mieszkańców obszaru rewitalizacji zarówno w sferze technicznej, społecznej, jak i środowiskowej, jest brak skanalizowania obszaru. W celu analizy sfery technicznej zbadano m.in. wskaźnik „udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych”. Udział budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w obszarze rewitalizacji był w 2014 roku zerowy, przy średniej dla gminy 37%. Brak infrastruktury wodno-kanalizacyjnej jest bardzo uciążliwy, wpływa nie tylko na niski standard życia mieszkańców, ale też niesie ze sobą duże zagrożenie dla środowiska i może powodować zagrożenie epidemiologiczne.

Konieczna jest poprawa stanu infrastruktury technicznej, która przyczyniłaby się nie tylko do wzrostu jakości życia mieszkańców oraz funkcjonalności i estetyki przestrzeni, ale też do pobudzenia przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy.

Zgodnie z przeprowadzoną przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach oceną jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w 2014 roku, na terenie strefy świętokrzyskiej, do której należy obszar rewitalizacji Gminy Górno, notuje się przekroczenia w zakresie poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz średnich rocznych pomiarów dla benzo(a)pirenu. Ponadto na terenie strefy nie dotrzymano poziomu dopuszczalnego pyłu PM2,5 dla fazy II oraz przekroczenia celu długoterminowego dla ozonu.

Na obszarze województwa świętokrzyskiego wyznaczono obszary potencjalnych przekroczeń wartości dopuszczalnych ww. zanieczyszczeń. Na mapie 4 przedstawiony został potencjalny obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P, który obejmował całe województwo świętokrzyskie, w tym Gminę Górno²⁰.

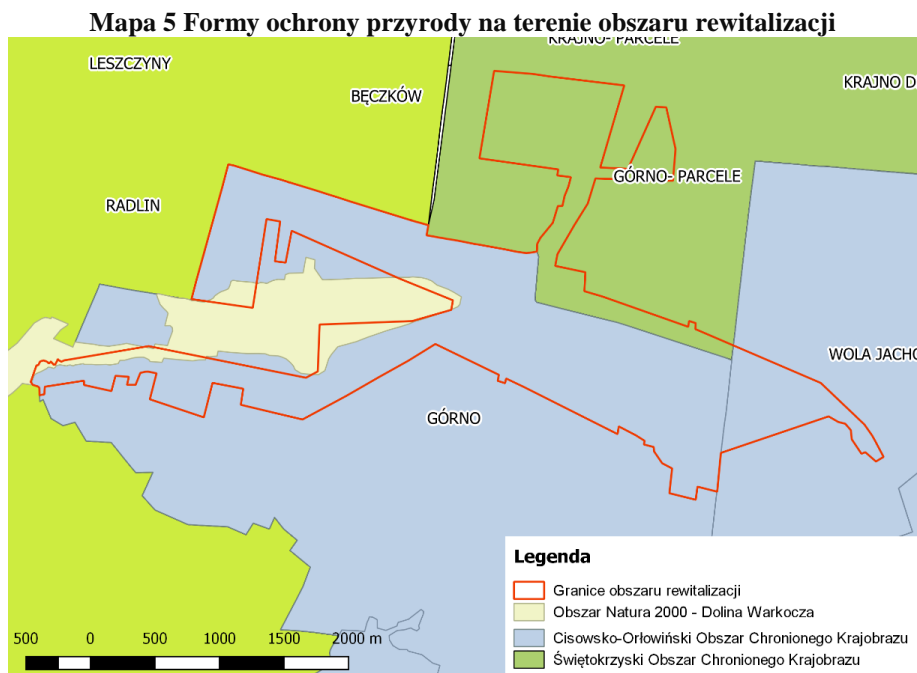
Mapa 4 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim w roku 2014, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach, Kielce 2015, s. 31.

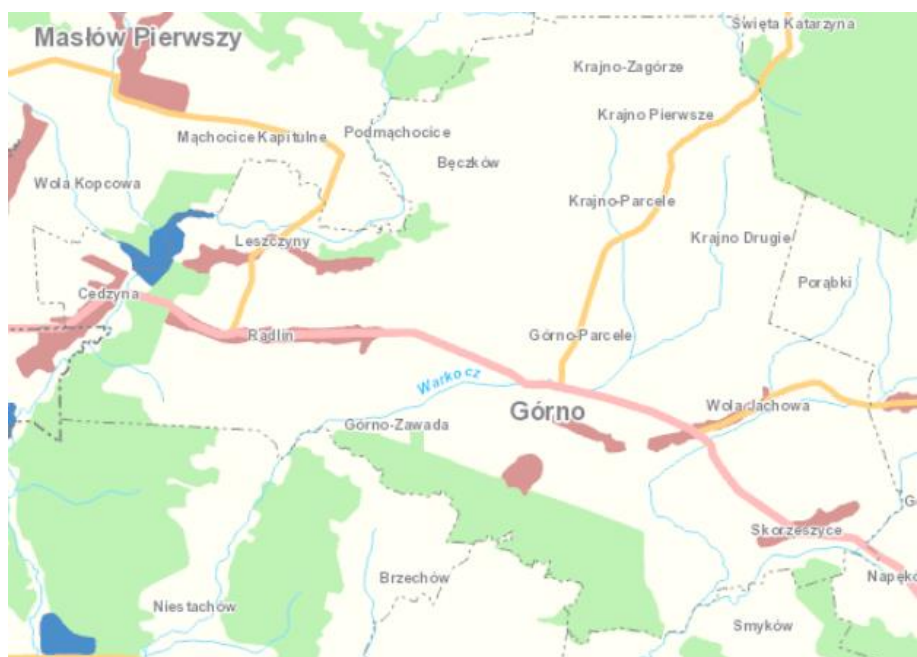
²⁰ Strona internetowa Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kielcach, kielce.pios.gov.pl, inf. z dnia 17.06.2016.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Górno położony jest na terenie Cisowsko-Orłowińskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz Świętokrzyskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Niewielki jego fragment znajduje się również w obrębie obszaru siedliskowego Natura 2000 Dolina Warkocza (mapa 5). Ponadto zarówno obszar rewitalizacji, jak i cały obszar Gminy Górno, nie jest terenem zagrożonym wystąpieniem powodzi (mapa 6).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, geoserwis.gdos.gov.pl

Mapa 6 Mapa zagrożenia powodziowego

W wyniku przeprowadzonej pogłębionej diagnozy wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnio oraz w oparciu o różne formy partycypacji społecznej (spotkania, warsztaty dla różnych grup interesariuszy), zidentyfikowano najważniejsze problemy oraz potencjały w podziale na sfery tematyczne (tabela 2) oraz wynikające z nich potrzeby o różnym charakterze i skali oddziaływania.

Tabela 2 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnio

Problemy	Potencjały
SFERA SPOŁECZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Mniejszy udział osób w wieku produkcyjnym niż średnia dla gminy. 2. Wyższy wskaźnik obciążenia demograficznego niż średnia dla gminy. 3. Systematycznie rosnący (od 2010 r.) „udział osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby ludności ogółem”. 4. Wysoki udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (16%). 5. Wysoki udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia, ubóstwa oraz długotrwałej i ciężkiej choroby. 6. Niska aktywność społeczna mieszkańców, brak poczucia tożsamości z miejscem zamieszkania, szczególnie wśród ludności napływowej. 7. Brak integracji między rdzennymi mieszkańcami obszaru a ludnością napływową. 8. Niedostateczna aktywność mieszkańców w organizacjach pozarządowych. 9. Niewystarczająca aktywność obywatelska mieszkańców i słabe zaangażowanie w sprawy lokalne (niższa frekwencja wyborcza na tle średniej dla gminy). 10. Niski poziom bezpieczeństwa przy drogach (szczególnie dojścia dzieci do szkół) oraz szerzących się aktów wandalizmu wśród młodzieży (niszczenie mienia publicznego). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysoki poziom nauczania potwierdzony bardzo dobrymi, wyższymi od średniej dla gminy, powiatu i województwa, wynikami sprawdzianu szóstoklasisty i egzaminu gimnazjalnego, uczniów ze szkół na terenie obszaru rewitalizacji. 2. Wysoki kapitał młodych ludzi (udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wyższy od średniej dla gminy). 3. Znaczna pomoc osobom niepełnosprawnym poprzez działania prowadzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej. 4. Zajęcia prowadzone przez Gminny Ośrodek Kultury w Górnio – możliwość rozwijania talentów, spędzania wolnego czasu, promowanie kultury. 5. Kulturowanie tradycji i folkloru – zespół śpiewaczy „Górnioński”, Dziecięcy Zespół Górnio Nutki, Orkiestra Dęta oraz grupa wokalmuzyczna działająca przy GOK, Koło Gospodyń Wiejskich Górnio-Parcelle, Koło Gospodyń Wiejskich Wola Jachowa. 6. Działalność społeczna, edukacyjna i kulturalna prowadzona przez: Zespół Szkół w Górnio, Zespół Szkół w Woli Jachowej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Górnio z filią w Woli Jachowej. 7. Wysoki procent wykrywalności przestępstw stwierdzonych przez policję.
SFERA GOSPODARCZA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Rolniczy charakter obszaru rewitalizacji, 2. Niedostateczna przedsiębiorczość mieszkańców na obszarze rewitalizacji. 3. Małe zróżnicowanie oferty handlu i usług. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyższa od średniej dla gminy i rosnąca z każdym rokiem liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym. 2. Bliskość stolicy województwa – miasta Kielce,

	<p>która ma znaczenie dla szans rozwojowych dla gminy, w tym szczególnie obszaru rewitalizacji stanowiącego jej centrum.</p> <p>3. Siedziba gminy – miejsce koncentracji działalności gospodarczych i przedsiębiorstw.</p>
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedostateczna powierzchnia terenów zagospodarowanych pod działalność sportową, rekreacyjną, kulturową i turystyczną przypadająca na 1 000 mieszkańców – wartość niższa niż średnia dla gminy. 2. Brak odpowiedniej ilości parkingów w okolicach miejsc użyteczności publicznej. 3. Niska estetyka i funkcjonalność obiektów użyteczności publicznej, takich jak Urząd Gminy w Górnieniu czy Ośrodek Zdrowia w Górnieniu. 4. Niewystarczająca ilość przestrzeni publicznych służących integracji i spędzania wolnego czasu przez mieszkańców, szczególnie młodzież i osoby starsze. 5. Obszar rewitalizacji nie posiada wyznaczonego, ścisłego i rozpoznawalnego centrum gminy; 6. Brak spójnego systemu monitoringu. 7. Niezagospodarowany teren starego kamieniołomu. 8. Brak kanalizacji na obszarze rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra dostępność komunikacyjna. Przez obszar przebiega droga krajowa nr 74 Piotrków Tryb. – Kielce – Zamość, a także droga wojewódzka: nr 752 (Górno-Bodzentyn-Starachowice) oraz nr 753 (Wola Jachowa – Nowa Słupia). 2. Niedostatecznie wykorzystane budynki GOK w Górnieniu oraz świetlicy wiejskiej w Woli Jachowej do pełnienia funkcji społecznych i kulturalnych. 3. Istniejąca infrastruktura społeczna i kulturalna: Zespół Szkół w Górnieniu, Zespół Szkół w Woli Jachowej, kościół parafialny pw. św. Wawrzyńca w Górnieniu, Zakład Usług Komunalnych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Poczta Polska, Gminny Ośrodek Kultury, Gminna Biblioteka Publiczna w Górnieniu z filią w Woli Jachowej, kaplica św. Joachima wpisana do Rejestru Zabytków Nieruchomych Narodowego Instytutu Dziedzictwa. 4. Obszar rewitalizacji stanowi centralną część gminy, kumuluje najwięcej obiektów użyteczności publicznej, kultury, usług itp. 5. Wysoki procent zwodociągowania obszaru.
SFERA TECHNICZNA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Brak odpowiednich warunków lokalowych Urzędu Gminy Górno do świadczenia usług publicznych na rzecz mieszkańców. 2. Niewystarczający i częściowo będący w złym stanie technicznym system oświetlenia ulicznego. 3. Niska efektywność energetyczna części budynków użyteczności publicznej. 4. Zły stan techniczny stacji uzdatniania wody. 5. Zniszczone obiekty użyteczności publicznej na skutek aktów wandalizmu mieszkańców. 	<p>Zabytek wpisany do Rejestru Zabytków Województwa Świętokrzyskiego – kaplica pw. św. Joachima nr rej.: 407 z 15.01.1957 r. oraz 300 z 15.06.1967 r.</p>
SFERA ŚRODOWISKOWA	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zagrożenie dla środowiska naturalnego i zdrowia ludzi, wynikające z niekontrolowanego zrzutu ścieków do podłoża. 2. Brak terenów zieleni urządzonej obszarze rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Walory przyrodniczo-krajobrazowe – Obszar Natura 2000 Dolina Warkocza, rzeka Warkocza.

3. Wysoki poziom tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń.	
4. Niska efektywność energetyczna budynków.	
5. Niska świadomość ekologiczna mieszkańców.	
6. Nieświadomość społeczeństwa dotycząca technologii i możliwości korzystania z zasobów energii odnawialnej.	
7. Przekroczenia w zakresie poziomu dopuszczalnego dla stężeń 24-godzinnych pyłu PM10 oraz średnich rocznych pomiarów dla benzo(a)pirenu.	

Źródło: Opracowanie własne

Po dokonaniu całościowej analizy **problemów** oraz **potencjałów** zidentyfikowanych na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji, poniżej wskazano **skalę i charakter zdiagnozowanych potrzeb**, które determinują zakres działań rewitalizacyjnych.

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

Zidentyfikowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze społecznej to:

1. *Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem* (szczególnie wsparcie rodzin dotkniętych długotrwałym bezrobociem, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych) – niezbędne jest przerwanie procesu dziedziczenia ubóstwa i patologii społecznych poprzez różnorodne formy pracy zarówno z dorosłymi, jak i dziećmi czy młodzieżą, m.in. animację społeczną, profilaktykę społeczną czy środowiskowe formy wsparcia zapewniające organizację czasu wolnego.
2. *Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia* – konieczne jest zmniejszenie poziomu bezrobocia mieszkańców (szczególnie długotrwałego), prowadzącego do wzrostu liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej poprzez realizację programów aktywizacji zawodowej we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy, a także tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy.
3. *Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji* – określono potrzeby w zakresie przeciwdziałania przestępczości i dewastacji mienia publicznego poprzez zamontowanie monitoringu w miejscach publicznych, a także w zakresie

bezpieczeństwa na drodze poprzez stworzenie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej.

4. *Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji* – niezbędne jest budowanie wspólnoty aktywnych mieszkańców wokół dobra wspólnego, zachęcanie do działania w organizacjach pozarządowych, wzmacnianie tożsamości lokalnej poprzez różne formy aktywności społecznej (m.in. „oddolne” inicjatywy, wydarzenia, imprezy wzmacniające więzi społeczne) we współpracy z podmiotami czy instytucjami działającymi na obszarze rewitalizacji.
5. *Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych* – zdiagnozowane potrzeby dotyczą przede wszystkim poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, szczególnie Urzędu Gminy Górnio i Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnio oraz zwiększenia standardu świadczonych usług na rzecz mieszkańców a także zwiększenie dostępu do tych obiektów poprzez dostosowanie ich do potrzeb osób niepełnosprawnych i zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości miejsc parkingowych (szczególnie przy budynku Urzędu Gminy Górnio i budynku GOK w Górnio).

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyższania zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej to:

1. *Wykreowanie centrum gminy oraz zwiększenie i pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług* – istnieje pilna potrzeba w zakresie nadania funkcji centrotwórczych oraz „ożywienia” gospodarczego na terenie obszaru rewitalizacji i wykreowania centrum gminy, poprzez podjęcie kompleksowych działań inwestycyjnych w przestrzeni, tworzących odpowiednią bazę techniczną – targowisko, oraz wdrożenie programów ułatwiających podjęcie działalności gospodarczych przez mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. *Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji* – zidentyfikowano potrzeby w zakresie uporządkowania oraz estetycznego i funkcjonalnego zagospodarowania przestrzeni publicznych do rozwoju i różnicowania prowadzonych działalności, a także kreowania przyjaznego klimatu do inwestowania przez przedsiębiorstwa.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyżczenia zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej to

1. *Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców* – zauważa się szereg potrzeb związanych z wykreowaniem przestrzeni publicznej tworzącej centrum gminy, stworzeniem terenów zieleni urządzone orazj poprawą estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa w miejscach publicznych m.in. poprzez tworzenie elementów małej architektury, a także likwidowanie barier architektonicznych dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyżczenia zjawisk kryzysowych w sferze technicznej to:

1. *Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej* – zidentyfikowano na terenie obszaru rewitalizacji zdegradowane i/lub częściowo nieużytkowane budynki będące w zasobach gminy, które wymagają przeprowadzenia kapitalnego remontu i przywrócenia bądź nadania funkcji społecznych.

Zdiagnozowane potrzeby w zakresie przewyżczenia zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej to:

1. *Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń* – zdiagnozowano konieczność podjęcia kompleksowych działań zmniejszających wysoki poziom zanieczyszczenia powietrza w zakresie różnych projektów pozwalających na zastąpienie starych, nisko sprawnych urządzeń grzewczych bardziej proekologicznymi rozwiązaniami dostarczającymi ciepło.
2. *Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców* – potrzebne są inicjatywy edukacyjne dla mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie świadomości, postaw i zachowań ekologicznych przyczyniających się do ochrony środowiska naturalnego.

III. Część programowa

1. Założenia Programu Rewitalizacji

Przeprowadzenie całościowej analizy zjawisk kryzysowych i potencjałów oraz wskazanie czynników mających szczególne znaczenie z punktu widzenia rewitalizacji (tabela 2), pozwoliło określić strategiczne kierunki działań dla wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno. Określono wizję (planowany efekt), misję oraz 2 cele rewitalizacji, wokół których skoncentrowane zostały kierunki działań. Realizacja zaplanowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwoli na wykonanie misji, a tym samym wyprowadzenie wyznaczonego obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

1.1. Misja i wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Program Rewitalizacji opracowany został w układzie uwzględniającym dwa kluczowe jego elementy, tj. *wizję* – pokazującą wizerunek obszaru rewitalizacji w przyszłości i *misję* – będącą naczelnym kierunkiem zintegrowanej polityki terytorialnej, wokół której koncentrować się będą kompleksowe i partnerskie działania wszystkich interesariuszy rewitalizacji. Na podstawie przeprowadzonej pogłębionej diagnozy, analizy zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz w wyniku wspólnej pracy warsztatowej interesariuszy rewitalizacji, sformułowano misję i wizję stanu dla każdego wyznaczonego podobszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

Wizja obszaru rewitalizacji zawiera w sobie opis pożądanego stanu docelowego we wszystkich sferach, tj. społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

W wymiarze społecznym na rewitalizowanym obszarze nastąpi:

- integracja społeczna mieszkańców, szczególnie rdzennych mieszkańców z ludnością napływową, poprzez organizacje cyklicznych imprez gminnych, zawodów sportowych w planowanej do wybudowania hali sportowej w Górnio, a także szereg działań prowadzonych przez GOK w Górnio, itp.
- zniwelowanie wykluczenia i izolacji różnych grup społecznych – szczególnie osób bezrobotnych, ubogich, starszych i niepełnosprawnych – poprzez usunięcie barier architektonicznych, dostosowanie i poprawę dostępności do obiektów użyteczności publicznej oraz poprzez działalność społeczno-kulturalną GOK w Górnio, ŚDS w Woli Jachowej a także tzw. działania „miękkie” prowadzone przez GOPS w Górnio i PUP w Kielcach.
- wzrost aktywności społecznej,
- zwiększenie dostępności do wysokiej jakości usług publicznych,
- wyprowadzenie dzieci i młodzieży z patologii,
- wzrost poczucia bezpieczeństwa, m.in. dzięki rozbudowanej sieci monitoringu miejsc publicznych,
- wzrost możliwości bezpiecznego i atrakcyjnego spędzania czasu wolnego przez mieszkańców – Hala Sportowa w Górnio, ścieżki rowerowe, zagospodarowane tereny miejsc publicznych oraz teren wokół kamieniołomu, szeroka oferta kulturalna GOK w Górnio.
- wzrostu ilości chętnych osób do osiedlania się na wyznaczonym obszarze.

W wymiarze gospodarczym proces rewitalizacji przyczyni się w sposób bezpośredni i pośredni do:

- stworzenia miejsc służących prowadzeniu i rozwojowi działalności gospodarczych – Plac Targowy w Górnio,
- wzrostu dochodów mieszkańców.

W wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym zauważalne będą następujące zmiany:

- dostosowanie przestrzeni publicznych do osób niepełnosprawnych,
- likwidacja barier architektoniczno-urbanistycznych,

- wykreowanie na obszarze rewitalizacji funkcji centrotwórczych (spójne i funkcjonalne przestrzenie publiczne, szeroka oferta usług publicznych i spędzania wolnego czasu, miejsca uprawiania sportu, rekreacji i wypoczynku),
- poprawa estetyki przestrzeni,
- stworzenie infrastruktury rekreacyjno-sportowej,
- bezpieczna przestrzeń dla mieszkańców.

W wymiarze technicznym rewitalizacja przyczyni się do:

- poprawy jakości i zwiększenia ilości infrastruktury rekreacyjno-sportowej,
- poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej,
- poprawy stanu technicznego infrastruktury drogowej.

W wymiarze środowiskowym proces rewitalizacji wpłynie na:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych (CO₂) – tzw. „niskiej” emisji,
- redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- ochronę środowiska naturalnego,
- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców.

W związku z powyższym wizja obszaru rewitalizacji odnosi się do zdiagnozowanych:

- 1) *potrzeb* – związanych z „ożywieniem” społeczno-gospodarczym, wspieraniem przedsiębiorczości mieszkańców, włączaniem społecznym osób zagrożonych marginalizacją, stworzeniem spójnej przestrzeni i centrum gminy;
- 2) *uwarunkowań* – wynikających z przemysłowego charakteru po byłym kamieniołomie oraz rolniczego charakteru obszaru z funkcjami administracyjnymi gminy;
- 3) *potencjałów obszaru rewitalizacji* – aktywnej działalności Gminnego Ośrodka Kultury, Gminnej Biblioteki Publicznej, Ochotniczej Straży Pożarnej i organizacji pozarządowych, których uruchomienie jest istotne do powodzenia procesu rewitalizacji.

1.2. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Wypełnienie przyjętej wizji i misji jest uwarunkowane realizacją postawionych celów rewitalizacji i zaplanowanych do realizacji kierunków działań, służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych na etapie diagnostycznym negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom (schemat 3 i 4).

Przedstawiona poniżej struktura założeń Programu Rewitalizacji jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potencjały, a także wynikające z nich potrzeby rewitalizacyjne. Cele rewitalizacji służą hierarchizacji działań w odniesieniu do wskazanych potrzeb, a także są powiązane z wizją stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.

Cel rewitalizacji 1. *Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców* wraz z przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: włączania społecznego oraz zawodowego osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją oraz wspierania aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

- 1) kompleksowym wsparciem osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem;
- 2) przeciwdziałaniem bezrobociu i zwiększaniem możliwości zatrudnienia;
- 3) zwiększeniem zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji;
- 4) wykreowaniem centrum gminy oraz zwiększeniem i pobudzeniem przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług;
- 5) wspieraniem rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji;
- 6) uporządkowaniem oraz stworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców.

Osiągnięcie założeń celu 1. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach społecznej i gospodarczej.

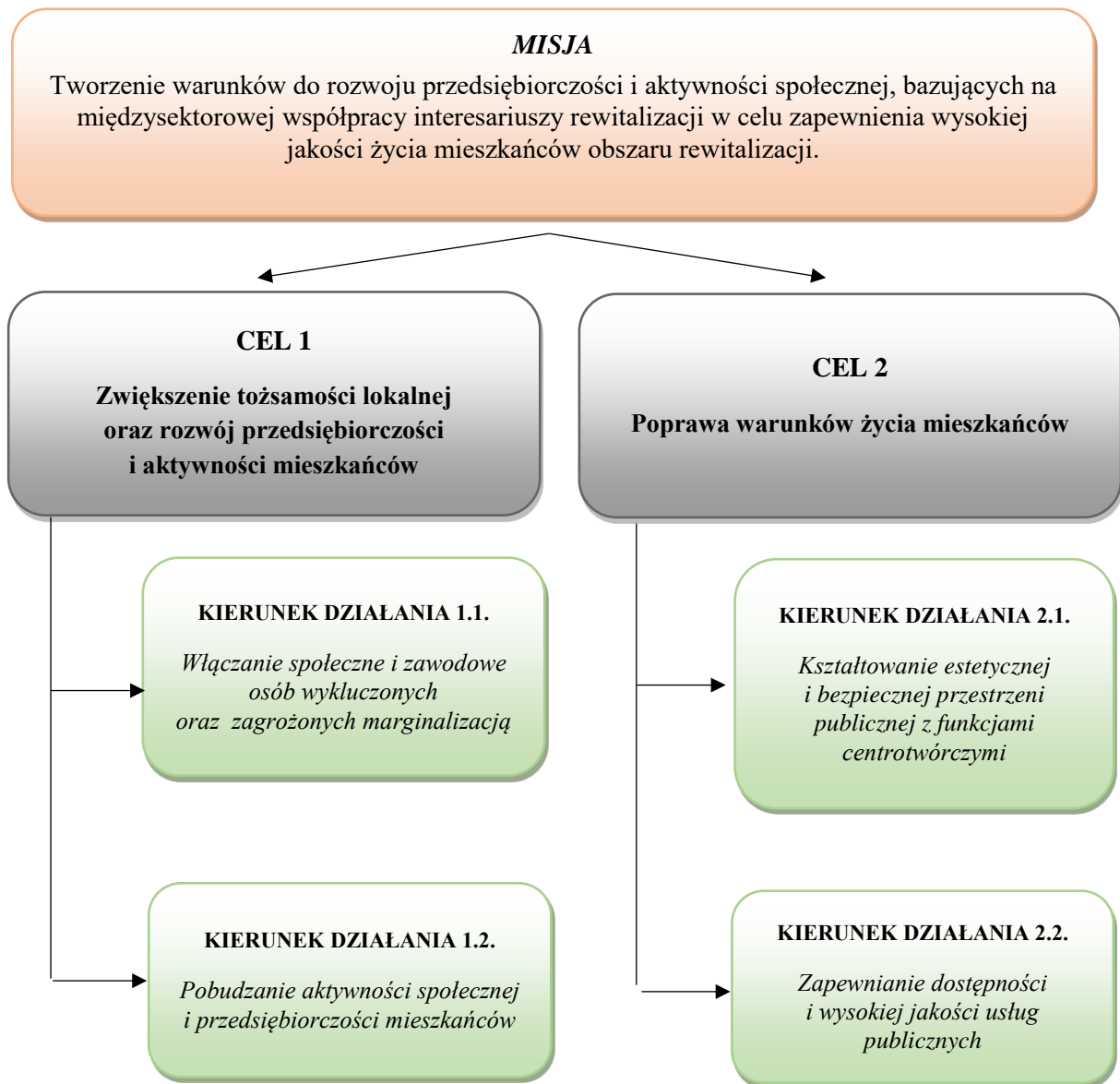
Cel rewitalizacji 2. *Poprawa warunków życia mieszkańców* wraz z przyczyniającymi się do jego realizacji kierunkami działań, które dotyczą: kształtowania estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi, oraz zapewniania dostępności i wysokiej jakości usług publicznych – odpowiada na określone na podstawie diagnozy obszaru rewitalizacji potrzeby związane z:

- 1) poprawą stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji;

- 2) zwiększeniem dostępności oraz poprawą jakości usług publicznych;
- 3) uporządkowaniem oraz stworzeniem atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców;
- 4) zatrzymaniem postępującej degradacji technicznej i/lub poprawą efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej;
- 5) ograniczeniem tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń;
- 6) podniesieniem świadomości ekologicznej mieszkańców.

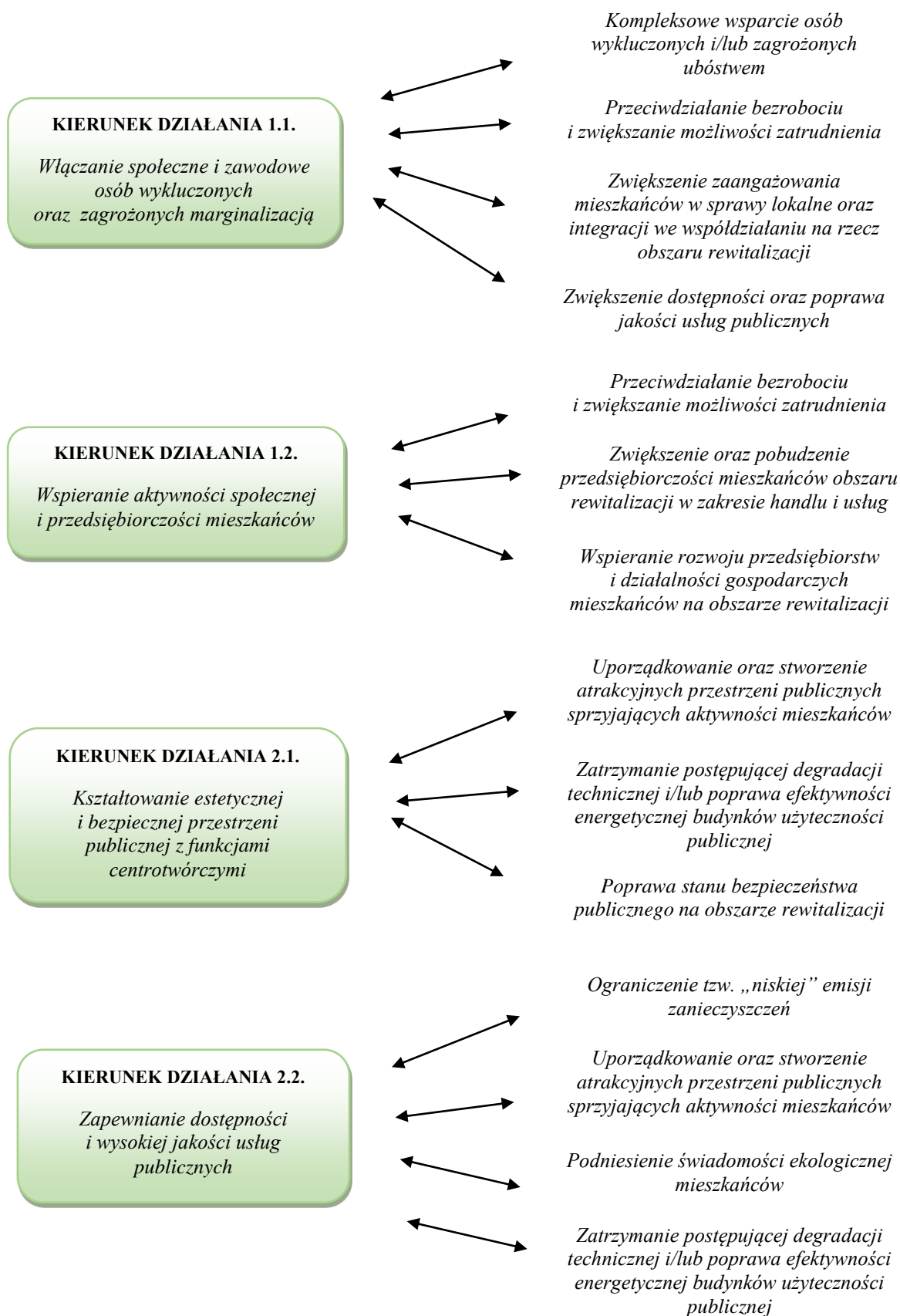
Osiągnięcie założeń celu 2. jest ściśle związane z planowanym efektem rewitalizacji określonym w wizji stanu obszaru w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.

Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno

Źródło: Opracowanie własne

Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk

Źródło: Opracowanie własne

2. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Program Rewitalizacji dla Gminy Górno złożony jest z listy planowanych podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz zawiera charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich efektywne oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały.

2.1. Lista planowanych podstawowych projektów/przedsięwzięć

W wyniku prac nad Programem Rewitalizacji oraz w oparciu o zasadę partycypacji społecznej oraz partnerstwa, zdefiniowano i scharakteryzowano 11 *projektów podstawowych*, czyli takich, bez których realizacja celów dokumentu nie będzie możliwa i obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z kryzysowej sytuacji. Główne założenia projektów przedstawiają tabele 3–13.

Tabela 3 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Kompleksowa rewitalizacja Górna poprzez zagospodarowanie i ukształtowanie centrum gminy na rzecz rozwoju aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji (miejscowość Górno)	Okres realizacji	2017–2022
Szacowana wartość	13 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy, budżet państwa, środki prywatne
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje ukształtowanie atrakcyjnego dla mieszkańców systemu przestrzeni publicznych w centralnej miejscowości gminy – Górnice, służących rozwojowi ich aktywności społecznej, integracji oraz przedsiębiorczości, w skład którego wchodzi następujące elementy:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zagospodarowanie terenu nieczynnego kamieniołomu (terenu przemysłowego) i jego adaptacja do pełnienia funkcji: <ul style="list-style-type: none"> – gospodarczych – stworzenie miejsca koncentracji handlu (Plac Targowy w Górnice), świadczenia usług i informacji wraz ze stworzeniem zaplecza technicznego w zdegradowanym, nieużytkowanym budynku (tzw. „bunkrze”); – społecznych – utworzenie przestrzeni publicznej do integracji oraz rekreacji i wypoczynku mieszkańców poprzez: wyposażenie terenu w infrastrukturę społeczną, montaż elementów małej architektury (ławeczki, miejsca postoju rowerów, altany z grillem stacjonarnym) oraz urządzeń siłowych i kondycyjnych (siłownia zewnętrzna i trasa z urządzeniami toru przeszkód); montaż zabezpieczeń terenu zwiększających bezpieczeństwo użytkowników; 2) funkcjonalne zagospodarowanie terenu wokół obiektów użyteczności publicznej: Urzędu Gminy Górno, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Górnice, Zakładu Usług 		

	<p>Komunalnych, Samorządowego Centrum Oświaty, Poczty Polskiej w Górnio oraz kościoła pw. św. Wawrzyńca w Górnio (m.in. ogólnodostępne parkingi, stworzenie niewielkich terenów zieleni urządzonej, wyposażenie w elementy małej architektury);</p> <p>3) zaadaptowanie części budynku Gminnego Ośrodka Kultury w Górnio do rozszerzenia pełnionych funkcji społecznych na rzecz działalności świetlicy środowiskowej dla dzieci i młodzieży (szczególnie z rodzin wykluczonych społecznie), w której organizowane będą zajęcia edukacyjne, kulturalne oraz tworzone możliwości do atrakcyjnego spędzania czasu wolnego. Planuje się również doposażenie obiektu w urządzenia niezbędne do prowadzenia działalności i świadczenia usług społecznych i kulturalnych (m.in. do Gminnej Biblioteki Publicznej w Górnio - zakup komputerów i książek, w tym przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, do świetlicy środowiskowej - zakup instrumentów dętych do prowadzenia indywidualnych warsztatów doskonalających dla orkiestrantów i innych elementów wyposażenia niezbędnych do prowadzenia działalności GOK w Górnio, do OSP w Górnio zakup wyposażenia niezbędnego do prowadzenia zajęć w zakresie bezpieczeństwa publicznego);</p> <p>4) montaż spójnego systemu sieci monitoringowej na terenie obszaru obejmującego swym zasięgiem przestrzeń publiczną, obiekty użyteczności publicznej i miejsca spotkań mieszkańców;</p> <p>5) montaż energooszczędnego oświetlenia ulicznego (wymiana dotychczasowych opraw na oświetlenie LED zmniejszające zapotrzebowanie na energię elektryczną);</p> <p>6) montaż urządzeń OZE do oświetlenia terenów publicznych;</p> <p>7) budowa sieci kanalizacyjnej;</p> <p>8) budowę drogi za Ośrodkiem Zdrowia w Górnio, przebiegającą przez obszar rewitalizacji (pomiędzy ośrodkiem zdrowia a sklepami, bankiem w Górnio, przez tereny niezamieszkałe do granicy Górnio z Wołą Jachową)</p> <p>9) przebudowa dróg gminnych na osiedlu w Górnio;</p> <p>10) budowa sieci szkieletowej, dystrybucyjnej i dostępowej (telekomunikacyjne i internetowe usługi szerokopasmowe) umożliwiającej zwiększenie dostępu interesariuszy rewitalizacji do Internetu.</p>
<p>Grupy docelowe</p>	<p>mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy</p>
<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Górnio, przedsiębiorcy, instytucje publiczne, partnerzy społeczni</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <p>1) <i>w sferze społecznej</i>: 4,5,6,7, 8, 9, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu.</p> <p>2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 2, 3 – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych do prowadzenia i/lub rozwoju działalności gospodarczych w sektorze handlu i usług.</p> <p>3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1,2,3,4,5,6,7,8 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i dostosowanie techniczne obiektów poprzez likwidację barier architektonicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej, stworzenie parkingów przy budynkach użyteczności publicznej, zwiększenie dostępu do infrastruktury komunalnej.</p>

	<p>4) w sferze technicznej: 2 – zwłaszcza poprzez poprawę stanu infrastruktury komunalnej, oświetlenia oraz zwiększenia ilości i jakości parkingów.</p> <p>5) w sferze środowiskowej: 1,2,3,4,6 – zwłaszcza poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, budowę kanalizacji i zwiększenie powierzchni terenów zielonych.</p> <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące potencjały (tabela 2):</p> <p>1) w sferze społecznej: 1,2,3,4,5,6,7 – infrastruktura społeczna, działalność GOK;</p> <p>2) w sferze gospodarczej: 3 – siedziba władz gminy, miejscowość pełni funkcje społeczno-gospodarcze;</p> <p>3) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 1, 3 – lokalizacja przy ważnych szlakach komunikacyjnych, koncentracja obiektów użyteczności publicznej, wykorzystanie niezagospodarowanego terenu starego kamieniołomu.</p>
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i></p> <p>Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Kierunek 1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi;</i></p> <p>Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie jednolitego centrum miejscowości i gminy; – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – zwiększenie efektywności energetycznej; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego; – uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej; – tworzenie nowych miejsc pracy; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – rozszerzenie możliwości rekreacji i aktywnego wypoczynku przez użytkowników obszaru; – włączenie społeczne osób wykluczonych. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 4 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Górno</i>		
Lokalizacja	Gmina Górno (w tym obszar rewitalizacji)	Okres realizacji	2017–2021
Szacowana wartość	5 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR – ZIT KOF), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Projekt obejmuje modernizację budynków użyteczności publicznej polegającą m.in. na:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymianie pieców na opał stały na kotły spalające biomasę, – ociepleniu obiektów, – wymianie oświetlenia na energooszczędne, – przebudowie systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji, systemów wodno-kanalizacyjnych, – instalacji systemów chłodzących, instalacji urządzeń energooszczędnych najnowszej generacji. <p>Termomodernizacją objęte będą budynki użyteczności Gminy Górno, w tym m.in. budynki, które obecnie są w złym stanie technicznym, tj. kompleks 3 budynków Urzędu Gminy Górno, budynek Szkoły Podstawowej w Skorzeszycach oraz budynek Zespołu Szkół w Bęczkowie. W budynku Urzędu Gminy Górno oraz budynku Szkoły Podstawowej w Skorzeszycach zostaną wymienione piece grzewcze na kotły spalające biomasę oraz instalacja OZE. W trzech budynkach Urzędu zostanie wymienione pokrycie dachowe, wykonana zostanie głęboka i kompleksowa modernizacja zgodnie z wykonanymi audytami energetycznymi.</p> <p>W wyniku prac termomodernizacyjnych zmniejszy się wykorzystanie paliwa w kotłowniach co ma istotny wpływ na zmniejszenie emisji CO₂, pyłów i gazów do atmosfery. Przyjęte rozwiązania techniczne zawarte w audytach energetycznych budynków przeznaczonych do termomodernizacji powodują osiągnięcie zmniejszenia rocznego zapotrzebowania na energię zużywaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody powyżej 25%. Dodatkowo budynki poprzez ocieplenie ścian zewnętrznych uzyskają odświeżony i estetyczny wygląd.</p>		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 3 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i dostosowanie techniczne obiektów poprzez likwidację barier architektonicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej; 2) w sferze technicznej: 1,3,5 – zwłaszcza poprzez poprawę warunków lokalowych UG Górno i poprawę jego efektywności energetycznej; 		

	<p>3) w sferze środowiskowej: 3,4,5,6,7 – zwłaszcza poprzez zmniejszenie poziomu tzw. „niskiej emisji” i wzrost efektywności energetycznej budynków.</p> <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <p>1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 3,4 – wykorzystanie koncentracji obiektów użyteczności publicznej.</p>
Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi;</i></p> <p>Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych</i></p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – poprawa efektywności energetycznej budynku (zmniejszenie zużycia i strat energii); – wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 5 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Rozbudowa i przebudowa budynku Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnice</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość	1 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy, środki własne ZOZ
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt będzie obejmować roboty budowlane (rozbudowa i przebudowa budynku) niezbędnych z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, w tym w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych. Projekt zakłada poprawę efektywności (w tym kosztowej) oraz poprawę dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy. Przewiduje się również rozszerzenie rodzajów świadczonych usług zdrowotnych i społecznych.		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno, ZOZ w Górnice		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):		
	1) w sferze społecznej: 5 – poprzez rozszerzenie usług zdrowotnych i społecznych.		

<p>problemy i potencjały</p>	<p>2) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 2, 3 – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych.</p> <p>3) w sferze technicznej: 3,5 – zwłaszcza poprzez poprawę stanu technicznego budynku.</p> <p>4) w sferze środowiskowej: 3,4,7 – zwłaszcza poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, zwiększenie efektywności energetycznej.</p>
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i> Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i> Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrowymi;</i> Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – poprawa efektywności energetycznej budynku (zmniejszenie zużycia i strat energii); – wzrost estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej oraz obiektów użyteczności publicznej. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 6 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

<p>Nazwa projektu</p>	<p><i>Adaptacja budynków OSP, ŚDS i świetlicy wiejskiej w Woli Jachowej do rozszerzenia oferty usług społecznych oraz utworzenie Domu Opieki Osób Starszych w Górnice</i></p>		
<p>Lokalizacja</p>	<p>Obszar rewitalizacji</p>	<p>Okres realizacji</p>	<p>2018-2022</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>4 mln zł</p>	<p>Źródła finansowania</p>	<p>środki UE (EFRR), budżet gminy, środki własne ŚDS, OSP w Woli Jachowej</p>
<p>Zakres rzeczowy realizowanych zadań</p>	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowę remizy OSP Wola Jachowa oraz budynku Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Jachowej wraz z połączeniem tych budynków i budynku świetlicy wiejskiej za pomocą łącznika nadziemnego w celu zwiększenia powierzchni użytkowej i poprawy warunków świadczonych usług społecznych i zajęć integracyjnych na rzecz mieszkańców, a szczególnie osób niepełnosprawnych; – utworzenie Domu Opieki Osób Starszych w Górnice; 		

	<ul style="list-style-type: none"> – zagospodarowanie przyległych terenów do ww. obiektów w sposób zapewniający bezpieczny dostęp do oferowanych w nich usług społecznych, poprzez dostosowanie przestrzeni do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych; – doposażenie ww. obiektów w urządzenia niezbędne do prowadzenia działalności i świadczenia usług społecznych i kulturalnych. <p>Przedmiotowa inwestycja przyczyni się do rozszerzenia oferty świadczeń prowadzonych na terenie obszaru rewitalizacji. Ośrodki (ŚDS, Dom Opieki Osób Starszych) będą budować sieć oparcia społecznego, przygotowywać do życia i funkcjonowania w społeczeństwie, przyczyni się do zwiększenia zaradności i samodzielności oraz integracji społecznej mieszkańców obszaru, szczególnie osób niepełnosprawnych, starszych i zagrożonych marginalizacją. ŚDS w Woli Jachowej będzie świadczyć usługi w ramach indywidualnych i zespołowych treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce funkcjonowania w życiu społecznym.</p>
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru, mieszkańcy gminy
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górnó, Środowiskowy Dom Samopomocy w Woli Jachowej, OSP Wola Jachowa.
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej:</i> 6,7, 8, 9, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 2) <i>w sferze gospodarczej:</i> 3 – poprzez stworzenie odpowiednich warunków technicznych do prowadzenia i/lub rozwoju działalności społecznej i kulturalnej. 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1,2,3,4 – poprzez estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych i dostosowanie techniczne obiektów poprzez likwidację barier architektonicznych oraz zwiększenie efektywności energetycznej, stworzenie parkingów przy budynkach użyteczności publicznej. 4) <i>w sferze technicznej:</i> 5 – poprzez poprawę estetyki i stanu technicznego budynków użyteczności publicznej. 5) <i>w sferze środowiskowej:</i> 2 – poprzez stworzenie niewielkich terenów zieleni urządzonej wokół budynków użyteczności publicznej. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej:</i> 3,4,5,6 – infrastruktura społeczna, działalność GOK, ŚDS, itp; 2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 2, 3 – wykorzystanie istniejących obiektów do rozszerzenia oferty usług publicznych..
Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i></p> <p>Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Kierunek 1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami</i></p>

	<p><i>centrotwórczymi;</i> Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – zwiększenie efektywności energetycznej; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego, poprzez odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – rozszerzenie możliwości rekreacji i aktywnego wypoczynku przez użytkowników obszaru; – włączenie społeczne osób wykluczonych. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 7 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego gminy</i>		
Lokalizacja	Gmina Górno, w tym obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość	3 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), środki własne ZUK, budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje modernizację stacji uzdatniania wody w Górnice i Krajnie oraz hydroforni wodociągu Cedzyna-Leszczyny.</p> <p>Modernizacja stacji uzdatniania wody w Górnice i Krajnie obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymianę złożeń uzdatniania wody; – modernizację zestawów hydroforowo-pompowych i ich pełne zautomatyzowanie; – czyszczenie studni głębinowych w celu przywrócenia ich wydajności; – termomodernizację budynków stacji z wymianą pokrycia dachowego; – budowę zbiornika magazynującego wodę 400-500 m³; – budowę nowoczesnego systemu telemetrycznego do zdalnego monitorowania stacji SUW i sterowania obiektów rozproszonych wraz z budową studni pomiarowych w każdej miejscowości w celu ograniczenia zużycia energii, pomocy w wykrywaniu awarii, ograniczenia strat wody; – instalację nowoczesnego informatycznego systemu zarządzania siecią wodno-kanalizacyjną 		

	<p>z poziomu mapy, którego głównym zadaniem jest utworzenie jednolitej, spójnej, poprawnej, topologicznie bazy danych, o sieci dla całego przedsiębiorstwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizację przestarzałej stacji wodociągowej; <p>Modernizacja hydroforni wodociągu Cedzyna-Leszczyny obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizację zestawów hydroforowo-pompowych i ich pełne zautomatyzowanie; – czyszczenie studni głębinowych w celu przywrócenia ich wydajności, – termomodernizację budynku z wymianą pokrycia dachowego; – budowę nowoczesnego systemu telemetrycznego do zdalnego monitorowania stacji SUW i sterowania obiektów rozproszonych wraz z budową studni pomiarowych w każdej miejscowości w celu ograniczenia zużycia energii, pomocy w wykrywaniu awarii, ograniczania strat wody; – instalację nowoczesnego informatycznego systemu zarządzania siecią wodno-kanalizacyjną <p>z poziomu mapy, którego głównym zadaniem jest utworzenie jednolitej, spójnej, poprawnej, topologicznie bazy danych, o sieci dla całego przedsiębiorstwa;</p> <ul style="list-style-type: none"> – modernizację przestarzałej stacji wodociągowej (ok. 30 km).
<p>Grupy docelowe</p>	<p>mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze technicznej: 4– poprzez poprawę stanu technicznego stacji uzdatniania wody. 2) w sferze środowiskowej: 1,4 – poprzez poprawę estetyki i stanu technicznego a także wzrost efektywności energetycznej budynków stacji. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze przestrzenno-funkcjonalnej: 5 – wykorzystanie istniejącej sieci wodociągowej.
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i> Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi;</i> Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez modernizację stacji uzdatniania wody i termomodernizację budynków stacji; – zwiększenie efektywności energetycznej; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 8 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2019
Szacowana wartość	1,5 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR – ZIT KOF), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Projekt planowany do realizacji w miejscowości Górno na działce, na której znajdował się kamieniołom. Teren znajduje się w centralnej części miejscowości w bezpośrednim sąsiedztwie z drogą krajową nr 74 Kielce – Łagów.</p> <p>Jego realizacja przyczyni się do poprawy i ochrony obszarów cennych przyrodniczo na terenie gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego oraz wykorzystania tych zasobów dla rozwoju turystyki. Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu zapobiegnie degradacji środowiska i przyczyni się do jego ochrony.</p> <p>Projekt zakłada poprawę i ochronę obszarów cennych przyrodniczo poprzez stworzenie bazy edukacyjnej i miejsca spędzania wolnego czasu na rzecz rozrywki, popularyzacji okolicy i tradycji. Projekt będzie obejmował m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowę ścieżki edukacyjnej, - budowę oświetlonego ciągu pieszego wraz z barierkami ochronnymi wokół niezagospodarowanej części terenu po byłym kamieniołomie, - niezbędnym elementem projektu służącym do pokonania znacznej różnicy poziomów pomiędzy skarpią a jej podnóżem, wynoszącej ok. 10 m będzie budowa podświetlonych schodów, które składać się będą z 3 biegów oraz z 2 odcinków spocznikowych znajdujących się na zboczu i u podnóża skarpy. Będzie można obserwować różnorodność biologiczną na wszystkich poziomach (10 m), - wykonanie tablic informacyjnych o obiekcie, - teren będzie dostępny dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, mieszkańców gminy Górno oraz sąsiednich gmin. <p>Projekt będzie komplementarny z projektem <i>Kompleksowa rewitalizacja Górna poprzez zagospodarowanie i ukształtowanie centrum gminy na rzecz rozwoju aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców</i>, który zakłada zagospodarowanie terenu po nieczynnym kamieniołomie na cele gospodarcze (plac targowy) i społeczne (miejsce spotkań i integracji mieszkańców).</p>		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy.		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 6,7, 10 – poprzez włączenie społeczne osób wykluczonych i/lub zagrożonych marginalizacją, aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1,4,5,7 – poprzez zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych na działalność rekreacyjną i sportową i zagospodarowanie nieużytkowanego terenu. 		

	<p>3) <i>W sferze technicznej:</i> 2 – poprzez stworzenie nowego i poprawę stanu technicznego istniejącego oświetlenia.</p> <p>4) <i>w sferze środowiskowej:</i> 2,5,7 – głównie poprzez utworzenie niewielkich terenów zieleni urządzonej.</p> <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <p>1) <i>w sferze gospodarczej</i> 2 – bliskość miasta;</p> <p>2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej:</i> 1 – dogodne położenie komunikacyjne;</p> <p>3) <i>w sferze środowiskowej:</i> 1 – walory przyrodnicze wzbogacają atrakcyjność ścieżki rowerowej.</p>
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i></p> <p>Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Kierunek 1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi.</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie jednolitego centrum miejscowości i gminy; – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – rozszerzenie możliwości rekreacji i aktywnego wypoczynku przez użytkowników obszaru; – włączenie społeczne osób wykluczonych. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 9 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno</i>		
Lokalizacja	Gmina Górno, w tym obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2019
Szacowana wartość	2,5 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR – ZIT KOF), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje modernizację oświetlenia ulicznego polegającego na wymianie opraw na energooszczędne. Celem projektu jest promowanie strategii niskoemisyjnej oraz uzyskanie niższego zużycia energii na terenie obszaru rewitalizacji i gminy Górno a tym samym Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego, co przełoży się na zmniejszenie emitowanego CO ₂ . Realizacja projektu przyczyni się do poprawy stanu infrastruktury w zakresie oświetlenia ulicznego na terenie obszaru rewitalizacji i gminy Górno oraz oszczędności energii. Projekt przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej w odniesieniu do infrastruktury publicznej – oświetlenie dróg, wpłynie na poprawę bezpieczeństwa drogowego oraz zaspokoi potrzeby mieszkańców i podniesie ich jakość życia.		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2): 1) <i>w sferze społecznej</i> : 10 – poprzez wzrost bezpieczeństwa przy drodze. 2) <i>w sferze technicznej</i> : 2 – poprzez stworzenie nowego i poprawę stanu technicznego istniejącego oświetlenia. 3) <i>w sferze środowiskowej</i> : 3 – zwiększenie efektywności energetycznej infrastruktury publicznej.		
Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i> Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi.</i>		
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego; <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i> , IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.		

Tabela 10 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Górno</i>		
Lokalizacja	Gmina Górno w tym obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość	3 mln	Źródła finansowania	środki UE (EFRR – ZIT KOF), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>W ramach projektu zakłada się poprawę stanu infrastruktury transportu publicznego oraz zrównoważonej mobilności mieszkańców w zakresie budowy ścieżek rowerowych. Celem projektu jest wsparcie zrównoważonej mobilności mieszkańców oraz transportu ekologicznego na terenie obszaru rewitalizacji i Gminy Górno. Projekt przyczyni się do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza (CO₂) poprzez rozwój niezmotoryzowanego transportu indywidualnego. Budowa dróg rowerowych ma na celu stworzenie alternatywy dla codziennego przemieszczania się samochodem zarówno mieszkańców Gminy Górno oraz gmin sąsiednich, a tym samym odciążenie ruchu na drogach. Planowane ścieżki rowerowe będą zapewniać bezpośredni dojazd do ważnych instytucji publicznych w gminie tj. Urzędu Gminy Górno, Ośrodków Zdrowia, szkół oraz ułatwią dojazd do publicznego transportu zbiorowego.</p>		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 6,7,10 – poprzez aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 2) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1,4 – poprzez zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych na działalność rekreacyjną i sportową i zagospodarowanie nieużytkowanych terenów. 3) <i>w sferze środowiskowej</i>: 3,5,6,7 – głównie poprzez utworzenie niewielkich terenów zieleni urządzonej i rozwój niezmotoryzowanego ruchu indywidualnego. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 3,4 – istniejąca infrastruktura i obiekty użyteczności publicznej podniosą atrakcyjność ścieżek; 2) <i>w sferze technicznej</i>: 5 – zabytek, który może podnieść atrakcyjność ścieżek rowerowych (np. jako element wycieczki rowerowej). 3) <i>w sferze środowiskowej</i>: 1 – walory przyrodnicze wzbogacą atrakcyjność ścieżki rowerowej. 		

<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i> Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i> Kierunek 1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i> Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi.</i> Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.;</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie jednolitego centrum miejscowości i gminy; – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – rozszerzenie możliwości rekreacji i aktywnego wypoczynku przez użytkowników obszaru; – włączenie społeczne osób wykluczonych. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 11 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	<i>Budowa Hali Sportowej przy Zespole Szkół w Górnio</i>		
Lokalizacja	Obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2017–2020
Szacowana wartość	4 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFRR), budżet gminy
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	Projekt obejmuje budowę infrastruktury sportowej - hali sportowej przy Zespole Szkół w Górnio (na działce ewidencyjnej nr 1190 – obręb Górno). Zakres rzeczowy projektu obejmuje także wykonanie niezbędnej dokumentacji technicznej. Obiekt będzie udostępniony dla mieszkańców i ma służyć sprawności fizycznej zarówno uczniów szkoły, jak i wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji i gminy. Planowana jest organizacja zawodów i imprez sportowych, mających na celu integrację mieszkańców i zapewnienie im możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu.		
Grupy docelowe	mieszkańcy obszaru rewitalizacji, mieszkańcy gminy		

<p>Podmioty realizujące projekt</p>	<p>Gmina Górnio</p>
<p>Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały</p>	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 6,7,8 – poprzez aktywizację mieszkańców do działania na rzecz obszaru rewitalizacji, rozszerzenie oferty spędzania wolnego czasu. 2) <i>w sferze gospodarczej</i>: 3 – poprzez rozszerzenie oferty usług publicznych. 3) <i>w sferze przestrzenno-funkcjonalnej</i>: 1,4 – poprzez zwiększenie powierzchni terenów przeznaczonych na działalność rekreacyjną i sportową i zagospodarowanie nieużytkowanych terenów. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>w sferze społecznej</i>: 2,4,5,6 – głównie poprzez wykorzystanie działalności jednostek organizacyjnych gminy i organizacji pozarządowych do organizowania zajęć sportowych, imprez kulturalnych w obiekcie Hali Sportowej w Górnio.
<p>Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt</p>	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i> Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i> Kierunek 2.1. <i>Kształtowanie estetycznej i bezpiecznej przestrzeni publicznej z funkcjami centrotwórczymi.</i> Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.;</i></p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stworzenie jednolitego centrum miejscowości i gminy; – estetyczne i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni publicznych (w tym likwidacja barier architektonicznych); – poprawa stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenia niskiej emisji zanieczyszczeń; – zwiększenie dostępu do wysokiej jakości usług publicznych; – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – rozszerzenie możliwości rekreacji i aktywnego wypoczynku przez użytkowników obszaru; – włączenie społeczne osób wykluczonych, – cykliczne imprezy sportowe w obiekcie, integrujące mieszkańców, – promocja aktywnego spędzania wolnego czasu. <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Tabela 12 Projekt podstawowy nr 10 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	„Zadbaj o lepszą przyszłość” - aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie		
Lokalizacja	Gmina Górno w tym obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2018-2019
Szacowana wartość	500 tys. zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), środki własne GOPS
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>W ramach projektu uczestnicy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odbędą szkolenia zawodowe, – odbędą trening umiejętności psychospołecznych prowadzony przez psychologa, – odbędą zajęcia z doradcą zawodowym (warsztaty aktywnego poszukiwania pracy), – będą mieli zorganizowany staż zawodowy po zdobyciu kwalifikacji zawodowych, – odbędą warsztaty kreowania wizerunku, – otrzymają zwrot kosztów dojazdu na szkolenia. <p>Projekt obejmować będzie mieszkańców gminy, w tym obszaru rewitalizacji, którzy spełnią co najmniej jedno z poniższych kryteriów:</p> <p>kobiety powracające na rynek pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> – osoby bezrobotne, – osoby bierne zawodowo, – domownicy gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania jest praca w rolnictwie, – niepełnosprawni zdolni do pracy, – osoby po 50 roku życia. <p>Głównym celem projektu jest wzrost aktywności społecznej i zawodowej u osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zamieszkałych na terenie Gminy Górno oraz będących jednocześnie klientami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) w Górnio. Określony główny cel projektu stanowi realną odpowiedź na problemy, z którymi borykają się podopieczni GOPS.</p>		
Grupy docelowe	mieszkańcy gminy – podopieczni GOPS		
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno		
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	<p>Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 4,5,6,8,9 – poprzez aktywizację podopiecznych GOPS w Górnio. 2) w sferze gospodarczej: 2 – poprzez włączenie zawodowe osób zagrożonych marginalizacją. <p>Ponadto podczas wdrażania zakresu przedmiotowego projektu wykorzystywane będą następujące <u>potencjały</u> (tabela 2):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) w sferze społecznej: 3 – poprzez wykorzystanie działalności GOPS w Górnio. 		
Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt	<p>Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i></p> <p>Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją;</i></p> <p>Kierunek 1.2. <i>Wspieranie aktywności społecznej i przedsiębiorczości mieszkańców;</i></p> <p>Cel rewitalizacji 2. <i>Poprawa warunków życia mieszkańców</i></p> <p>Kierunek 2.2. <i>Zapewnienie dostępności i wysokiej jakości usług publicznych.;</i></p>		

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty podjętych działań to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – włączenie społeczne i zawodowe osób wykluczonych, – podniesienie kompetencji życiowych i zawodowych podopiecznych GOPS w Górnio, – spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (szczególnie z powodu bezrobocia i ubóstwa). <p><i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba osób objętych wsparciem. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>
---	--

Tabela 13 Projekt podstawowy nr 11 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji

Nazwa projektu	„Górno bez przemocy”		
Lokalizacja	Gmina Górno w tym obszar rewitalizacji	Okres realizacji	2018–2019
Szacowana wartość	1 mln zł	Źródła finansowania	środki UE (EFS), środki własne GOPS
Zakres rzeczowy realizowanych zadań	<p>Z wyników badań przeprowadzonych w 2012 roku w Gminie Górno na cele opracowania <i>Diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla gminy Górno</i> jednoznacznie wynika, iż zjawisko przemocy jest bardzo poważnym problemem na terenie gminy Górno. Niska świadomość dotycząca przemocy przez osoby dorosłe bywa ogromna. Z przeprowadzonych badań wynika, że aż 15 % badanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że „surowe traktowanie dziecka przez rodziców hartuje je i pozwala mu lepiej radzić sobie z przeciwnościami losu”. Tak więc co siódmy z badanych dorosłych jest zwolennikiem surowego wychowania. Ponad połowa dorosłych (53%) popiera jednak pomysł prawnego zakazu stosowania kar fizycznych wobec dzieci, co oznacza, że 47 % ankietowanych jest mu przeciwnych. Respondenci w 23% potwierdzili również, iż zdarza im się stosować kary fizyczne w stosunku do swoich dzieci.</p> <p>Niski poziom wiedzy psychologiczno-pedagogicznej dotyczącej wychowania dzieci prowadzi do powstawania braków w systemie rodzinnego wychowania, wywołując niekiedy rodzinne tragedie. Stosowanie przemocy jest nadal traktowane przez znaczną grupę rodziców jako ważna metoda wychowawcza.</p> <p>W związku z powyższym GOPS w Górnio planują realizację projektu, którego zakres rzeczowy obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – warsztaty dla osób doznających przemocy, – utworzenie grup wsparcia dla osób zagrożonych i doznających przemocy, – indywidualne spotkania z psychologiem skierowane do dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą, – utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej, – organizację wyjazdów rekreacyjnych dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, – realizację warsztatów dla osób stosujących przemoc. 		

Grupy docelowe	mieszkańcy gminy – osoby zagrożone i doznające przemocy oraz osoby stosujące przemoc.
Podmioty realizujące projekt	Gmina Górno
Oddziaływanie projektu na zdiagnozowane problemy i potencjały	Realizacja projektu oddziaływać będzie na następujące zidentyfikowane <u>problemy</u> (w tabeli 2): 1) <i>w sferze społecznej</i> : 4,6, 9 – poprzez aktywizację podopiecznych GOPS w Górnem i spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej (z powodu przemocy w rodzinie).
Cele rewitalizacji, kierunki działań które realizuje projekt	Cel rewitalizacji 1. <i>Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności mieszkańców;</i> Kierunek 1.1. <i>Włączanie społeczne i zawodowe osób wykluczonych oraz zagrożonych marginalizacją.</i>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty podjętych działań to: <ul style="list-style-type: none"> – pobudzenie i zwiększenie aktywności społecznej; – włączenie społeczne osób wykluczonych, – spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej (szczególnie z powodu przemocy w rodzinie). <i>Wskaźniki produktu i rezultatu:</i> <ol style="list-style-type: none"> 1. Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją. 2. Liczba osób objętych wsparciem. 3. Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją. <p>Sposób monitorowania rezultatów projektów w odniesieniu do celów rewitalizacji przedstawiony został w rozdziale 2. <i>System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do programu</i>, IV części wdrożeniowej niniejszego dokumentu.</p>

Wszystkie powyżej wskazane i opisane projekty podstawowe ze względu na zidentyfikowane w pogłębionej diagnozie obszaru problemy i potencjały (tabela 2) są kluczowe dla powodzenia procesu rewitalizacji oraz osiągnięcia założonych celów w dążeniu do wizji obszaru (planowanego efektu). Tylko kompleksowe działania odnoszące się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, spowodują osiągnięcie efektu synergii w oddziaływaniu na sytuację kryzysową. Działanie dotyczące wykorzystania nieużytkowanego terenu po nieczynnym kamieniołomie i jego adaptacji na funkcję gospodarczą (plac targowy) i społeczną (miejsce spotkań i integracji mieszkańców), umożliwi zniwelowanie wielu problemów w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzenno-funkcjonalnej. Przyczyni się do zwiększenia oferty usług i handlu na obszarze rewitalizacji, wzrostu przedsiębiorczości mieszkańców, spadku liczby osób bezrobotnych, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, a także do zwiększenia integracji mieszkańców. Będzie to miało również wpływ na wzrost dochodów

mieszkańców. Kompleksowe działania polegające na zagospodarowaniu przestrzeni publicznych przyczynią się do wzrostu bezpieczeństwa publicznego (monitoring, oświetlenie), poprawy estetyki przestrzeni i poprawy dostępu do usług publicznych (parkingi, usunięcie barier dla niepełnosprawnych). Modernizacja stacji uzdatniania wody i budowa sieci kanalizacyjnej przyczynią się do poprawy jakości środowiska naturalnego i wzrostu poziomu jego ochrony. Część projektów podstawowych zrealizowana zostanie na obszarze całej gminy, dotyczy to głównie projektów miękkich. Szeroki zakres projektów polegających na aktywizacji i integracji różnych interesariuszy rewitalizacji spowoduje zwiększenie ich zaangażowania w sprawy lokalne. Zarówno działania inwestycyjne, jak i społeczne realizowane przez podmioty z sektorów: społecznego, gospodarczego oraz publicznego, współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych, przyczynią się do osiągnięcia wizji obszaru: *Obszar rewitalizacji w Gminie Górno – centrum gminy zapewniające dostęp do wysokiej jakości usług publicznych z funkcjonalną i bezpieczną przestrzenią publiczną, na której zintegrowani, aktywni społecznie oraz przedsiębiorczy mieszkańcy, wykorzystują dogodne położenie do poprawy jakości życia.*

2.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć

Uzupełnieniem listy podstawowych projektów rewitalizacyjnych jest charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tabela 14), realizujących określone kierunki działań, które mają na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową na wyznaczonych podobszarach rewitalizacji. Należy również zaznaczyć, że wzmacniają one zaplanowane efekty procesu rewitalizacji w odniesieniu do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Tabela 14 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych

<i>Lp.</i>	<i>Nazwa przedsięwzięcia</i>	<i>Realizowany cel i kierunek działania</i>	<i>Obszar tematyczny przedsięwzięcia rewitalizacyjnego</i>
1.	<i>Integracja i aktywizacja mieszkańców poprzez rozszerzenie oferty usług rozrywkowych, kulturalnych i/lub edukacyjnych.</i>	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.2.	Działania rewitalizacyjne będą stwarzać dla młodych i starszych mieszkańców gminy Górno możliwości korzystania z ciekawej oferty rozrywkowej, edukacyjnej i kulturalnej. Projekty powinny dotyczyć usług przemysłu czasu wolnego – młodzież i osoby starsze muszą mieć atrakcyjną ofertę, zgodną z potrzebami. Możliwość wyboru formy spędzenia czasu wolnego po szkole lub pracy jest bardzo ważnym kryterium decydującym o wyborze miejsca zamieszkania. Projekty powinny tworzyć miejsca spotkań i integracji mieszkańców. Przedsięwzięcie będzie obejmować m.in.: <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie przez GOK w Górnicy wyjazdów tematycznych do instytucji kultury – teatrów, kin, muzeów, filharmonii, itp., - organizację cyklicznych imprez rodzinnych promujących wspólne spędzanie wolnego czasu przez rodziny wielopokoleniowe, takich jak <i>Ludowy Festyn Integracyjny – Święto Plonów, Poznaj Gminę Górno - swoją małą ojczyznę – festyn kulturalno – integracyjny</i>, - szkolenia młodzieży w zakresie bezpieczeństwa wewnętrznego (m.in. ochrony przeciwpożarowej), - organizację zawodów/rywalizacji sportowych zarówno służb jak i grup mieszkańców, - organizację pokazów prawidłowych zachowań dotyczących bezpieczeństwa (m.in. pierwsza pomoc, kierowanie ruchem, zadymienia, wypadki, zagrożenia); - utworzenie miejsca spotkań dla seniorów, m.in. w GOK w Krajnie, gdzie zorganizowane będą różne formy aktywności (kursy rozszerzające wiedzę, warsztaty aktywizujące, stworzenie grupy śpiewaczej lub tanecznej, organizowanie rajdów, wyjazdów na basen, itp.).
2.	<i>Organizowanie zajęć rekreacyjnych i sportowych dla mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2. Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.2.	Zakres rzeczowy przedsięwzięcia obejmuje organizację i rozszerzenie oferty działań sportowych i rekreacyjnych (szczególnie w obiektach/przestrzeniach rewitalizowanych) na rzecz społeczności lokalnej poprzez podjęcie współpracy z klubami sportowymi oraz instytucjami/podmiotami działającymi na rzecz promowania zdrowego i aktywnego trybu życia oraz włączenia różnych grup społecznych do regularnej aktywności fizycznej. Zajęcia będą organizowane z wykorzystaniem m.in. planowanej do budowy hali sportowej i ścieżek rowerowych na terenie gminy.

3.	<p><i>Aktywizacja społeczno-zawodowa osób wykluczonych i zagrożonych marginalizacją poprzez integrację społeczną, aktywizację zawodową (w tym podnoszenie kwalifikacji zawodowych), wsparcie rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych, osób samotnie wychowujących dzieci oraz zagrożonych ubóstwem</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.</p>	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców poprzez ścisłą współpracę z różnymi instytucjami działającymi w sferze społecznej, szczególnie Ośrodkiem Pomocy Społecznej, który będzie wdrażał różnorodne programy służące aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym za pomocą instrumentów aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej, ukierunkowanych na:</p> <p>a) przywrócenie zdolności do prawidłowego wypełniania ról społecznych, w tym m.in. poprzez pracę socjalną;</p> <p>b) podniesienie kwalifikacji zawodowych, poszerzenie wiedzy i umiejętności w celu uzyskania lub utrzymania zatrudnienia;</p> <p>c) poszerzenie wiedzy i umiejętności podnoszących kompetencje ogólne, wpływające na status społeczny.</p> <p>Jednym z elementów będzie również wsparcie dla nowo powstałych i już działających organizacji pozarządowych, propagowanie idei wolontariatu oraz pozyskiwanie wolontariuszy do udziału w realizacji zadań dotyczących rozwiązywania problemów społecznych. Ponadto przewiduje się współpracę z organizacjami pozarządowymi, które w ramach swojej działalności przyczyniają się do integracji różnych grup interesariuszy.</p>
4.	<p><i>Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorczości mieszkańców (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji)</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 1. Kierunek działania 1.1. Kierunek działania 1.2.</p>	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. inicjowanie oraz prowadzenie kampanii informacyjnych o dostępnych zewnętrznych środkach finansowych na rozpoczęcie i rozwój działalności gospodarczej. Ponadto planuje się nawiązanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie wsparcia finansowego i merytorycznego mieszkańców planujących założyć lub rozwinąć działalność gospodarczą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Ważnym elementem będzie również wdrożenie systemu wsparcia merytorycznego związanego z powstawaniem podmiotów ekonomii społecznej.</p>
5.	<p><i>Ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę źródeł ciepła na ekologiczne i/lub instalację OZE na obszarze rewitalizacji zarówno przez osoby prywatne, jak i przedsiębiorstwa, instytucje oraz organizacje</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>	<p>Zakres tematyczny przedsięwzięcia obejmuje redukcję zanieczyszczenia powietrza poprzez modernizację źródeł ciepła i/lub budowę, przebudowę lub modernizację infrastruktury służącej do produkcji energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w budynkach użyteczności publicznej, mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych, handlowych i innych.</p>
6.	<p><i>Poprawa stanu technicznego i/lub adaptacja do pełnienia innych funkcji budynków użyteczności publicznej,</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>	<p>W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się m.in. budowę, przebudowę, remonty, adaptacje i/lub prace konserwatorskie, wyposażenie w infrastrukturę techniczną, w tym termomodernizację obiektów oraz zagospodarowanie przyległego terenu, w tym budowę, przebudowę, remont parkingów. Planuje się m.in. termomodernizację i adaptację zdegradowanego budynku po Domu Nauczyciela</p>

	<p><i>mieszkalnych i usługowo-handlowych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji i całej gminy</i></p>		<p>w Woli Jachowej na siedzibę Komisariatu Policji (parter) oraz cele usługowe lub usługowo-handlowe (m.in. gabinety rehabilitacyjne).</p>
7.	<p><i>Zapewnianie dostępu do wysokiej jakości infrastruktury drogowej i komunalnej oraz tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji</i></p>	<p>Cel rewitalizacji 2. Kierunek działania 2.1. Kierunek działania 2.2.</p>	<p>Zakres tematyczny przedsięwzięcia przewiduje remont, modernizację, przebudowę dróg i ciągów pieszo-jezdnymi, sieci wodno-kanalizacyjnych oraz przestrzeni publicznych wraz z likwidowaniem barier architektonicznych. Jednym z elementów jest również tworzenie obszarów zieleni urządzonej oraz miejsc rekreacji. W zakresie tym planuje się m.in. budowę chodnika w Górnicy przy drodze wojewódzkiej nr 752 w kierunku Krajno-Parcele, przebudowę drogi gminnej nr 325013T Górno Parcele – Okrężna, przebudowę drogi gminnej nr 325014T Górno Parcele – przy kolejce, itp.</p>

Źródło: opracowanie własne

2.3. Mechanizmy zapewnienia komplementarności oraz integrowania działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022 ma charakter kompleksowy, ponieważ podczas programowania działań rewitalizacyjnych zastosowano mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym Programem Rewitalizacji. Zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014–2020*, w odniesieniu do projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w celu osiągnięcia efektu synergii w oddziaływaniu na obszar rewitalizacji zapewniona została ich komplementarność w różnych wymiarach, tj. przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PRZESTRZENNA

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy. Zaplanowane „miękkie” przedsięwzięcia rewitalizacyjne ze względu na społeczny charakter działań dedykowane będą mieszkańcom całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę oddziaływania na wykluczenie społeczne i/lub zagrożenie ubóstwem można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów (wskazanych w tabeli 2). Zindywidualizowane działania rewitalizacyjne wdrażane na wyznaczonym obszarze wzajemnie będą się dopełniać przestrzennie, dzięki czemu efekty ich realizacji nie będą widoczne punktowo w pojedynczych miejscach, a na całym obszarze objętym kryzysem. Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe zostały zaprogramowane w taki sposób, aby odpowiadały na problemy mieszkańców obszaru, a przede wszystkim nie skutkowały przenoszeniem problemów w inne miejsce. W tym celu zawarto zarówno przedsięwzięcia inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji prowadzących do rozwoju funkcji centrotwórczych w Górnio, korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej

i integracji społeczności lokalnej wszystkich z obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony, komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia.

Zakresy przedmiotowe projektów podstawowych 10 i 11: „Zadbaj o lepszą przyszłość” – *aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie* oraz „Górnio bez przemocy” są odpowiedzią na zdiagnozowane problemy dotyczące wysokiego odsetka osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, a także częstego korzystania ze świadczeń z powodu ubóstwa i bezrobocia. Wdrożenie niniejszych projektów na terenie całej gminy (których uczestnikami będą przede wszystkim mieszkańcy obszaru rewitalizacji) w połączeniu z działaniami społecznymi i kulturalnymi zaplanowanymi w ramach przedsięwzięć uzupełniających 1, 2 i 3, a także działaniami inwestycyjnymi, tworzącymi atrakcyjne warunki techniczne, przyczynią się do aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców, a także włączenia osób wykluczonych społecznie i/lub zagrożonych ubóstwem. Dostępność do powstałej infrastruktury oraz działań społecznych i kulturalnych dla wszystkich użytkowników zamieszkujących dany teren spowoduje, że z pozytywnych efektów rewitalizacji prowadzących do rozwoju funkcji centrotwórczych obszaru rewitalizacji (szczególnie miejscowości Górnio) korzystać będą wszyscy mieszkańcy, bez względu na sytuację materialną. Taka sytuacja przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i integracji społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji. Z drugiej strony komplementarność w wymiarze przestrzennym skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROBLEMOWA

Projekty i/lub przedsięwzięcia podstawowe oraz uzupełniające zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały lokalne wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie gminy. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym i środowiskowym. Konieczne jest również określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji) dla obszaru, uwzględniając jego uwarunkowania i zasoby wewnętrzne.

Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór pożądaných wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli 15, w której przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty podstawowe i przedsięwzięcia uzupełniające w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej rozwiązując zidentyfikowane problemy (zawarte w tabeli 2).

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane działania rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategiczno-planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim, co zostało wykazane w części I (rozdział 2) dokumentu.

Tabela 15 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi

SFERA	POTRZEBA REWITALIZACYJNA	CEL REWITALIZACJI	KIERUNKI DZIAŁANIA	PROJEKTY PODSTAWOWE	PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE
SPOŁECZNA	<i>Kompleksowe wsparcie osób wykluczonych i/lub zagrożonych ubóstwem</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11	1, 2, 3, 4
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.2.		
	<i>Przeciwdziałanie bezrobociu i zwiększanie możliwości zatrudnienia</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 10, 11	1, 3, 4
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1.	1, 4, 7	6, 7
	<i>Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 4, 7	6, 7
	<i>Zwiększenie zaangażowania mieszkańców w sprawy lokalne oraz integracji we współdziałaniu na rzecz obszaru rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 4, 6, 9, 10, 11	1, 2, 3, 4, 6, 7
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.		
<i>Zwiększenie dostępności oraz poprawa jakości usług publicznych</i>	Cel rewitalizacji 2	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9	2, 4, 5, 6, 7	
GOSPODARCA	<i>Zwiększenie oraz pobudzenie przedsiębiorczości mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie handlu i usług</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 6, 10,11	3, 4, 6, 7
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.		
	<i>Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji</i>	Cel rewitalizacji 1.	Kierunek 1.1. Kierunek 1.2.	1, 6, 10,11	3, 4, 6, 7
		Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.		

PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	<i>Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1.	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9	1, 6, 7
TECHNICZNA	<i>Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 2, 3, 4,	5, 6, 7
ŚRODOWISKOWA	<i>Ograniczenie tzw. „niskiej” emisji zanieczyszczeń</i>	Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 2, 7, 8	5, 6
	<i>Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców</i>	Cel rewitalizacji 1. Cel rewitalizacji 2.	Kierunek 1.1. Kierunek 2.1. Kierunek 2.2.	1, 4, 5, 6, 7, 8	1, 2, 5, 6, 7

Źródło: Opracowanie własne

Z tabeli wynika, iż cele powiązane są z diagnozą obszaru rewitalizacji oraz wizją stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji. Służą one hierarchizacji w odniesieniu do wskazanych potrzeb rewitalizacyjnych. Jak widać w powyższej tabeli kierunki działań przyczyniają się do realizacji celów i jednocześnie wynikają ze skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych.

KOMPLEMENTARNOŚĆ PROCEDURALNO-INSTITUCJONALNA

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Górno przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji, powołanego w Referacie Budownictwa, Geodezji i Rozwoju Infrastruktury GKB Urzędu Gminy Górno na stanowisku ds. zamówień publicznych, który kierował będzie Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG Górno odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

Koordinator będzie współpracował z innymi pracownikami UG Górno, a także jednostek organizacyjnych gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Wójt powoła Zespół Zadaniowy, w którego skład wejdą przedstawiciele wydziałów UG Górno i/lub jednostek organizacyjnych gminy odpowiedzialnych za realizację konkretnych projektów. Powołanie Zespołu Zadaniowego przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Przewiduje się również, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu Zadaniowego mogą wejść też przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu PR.

KOMPLEMENTARNOŚĆ MIĘDZYOKRESOWA

W Programie Rewitalizacji zwrócono również uwagę na zachowanie ciągłości programowej w odniesieniu do przedsięwzięć o charakterze infrastrukturalnym, które zostały już zrealizowane w ramach polityki spójności 2007–2013, a także komplementarnymi projektami społecznymi wdrażanymi w ramach polityki spójności 2014–2020. Ma to kluczowe znaczenie dla efektywności procesu rewitalizacji w oddziaływaniu na sytuację kryzysową występującą na danym obszarze.

W okresie programowania UE na lata 2007–2013 zapoczątkowano proces rewitalizacji na wyznaczonym obszarze rewitalizacji m.in. poprzez realizację projektów infrastrukturalnych, tworzących estetyczne i funkcjonalne warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego.

Projekty zrealizowane przez Gminę Górno i jej jednostki organizacyjne, obejmujące swym zasięgiem wyznaczony obszar rewitalizacji i/lub mające na niego wpływ społeczno-gospodarczy (współfinansowane z różnych źródeł zewnętrznych) przedstawia tabela 11.

Tabela 16 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Górno

Lp.	Nazwa inwestycji	Wysokość środków własnych PLN	Wysokość środków dofinansowania PLN	Program	Nazwa beneficjenta
1.	Budowa oświetlenia ulicznego na terenie osiedla domów jednorodzinnych w miejscowości Górno	122 151,05	183 226,58	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007–2013 Działanie 3.2	Gmina Górno
2.	Modernizacja drogi gminnej na terenie osiedla domów jednorodzinnych w miejscowości Górno o długości 320 m				Gmina Górno
3.	Budowa wielofunkcyjnego boiska o sztucznej nawierzchni, budowa boiska o nawierzchni asfaltowej, budowa parkingów i zjazdu w Górnice na działkach nr ewid. 1189, 1190	342 610,37	444 059,62	Regionalny Program Operacyjny Województwa Świętokrzyskiego 2007–2013 Działanie 5.3	Gmina Górno
4.	Zmiana sposobu użytkowania wraz z rozbudową, nadbudową i przebudową budynku Remizy OSP w Woli Jachowej na potrzeby świetlicy wiejskiej	253 550,00	396 609,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 Działanie 413	Gmina Górno
5.	Przebudowa i rozbudowa budynku Remizy OSP w Górnice z przeznaczeniem na cele związane z dotychczasową funkcją oraz na potrzeby społeczno-kulturalne	952 839,20	213 000,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007–2013 Działanie 413	Gmina Górno
6.	Twórczy Przedszkolak	290 815,65	1 647 955,35	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 Działanie 9.1	Gmina Górno/ Samorządowy Zespół Obsługi Szkół w Górnice
7.	Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych na terenie gminy Górno	186 491,02	1 056 782,42	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 Działanie 7.1	Gmina Górno/ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnice

8.	Zapewnienie dostępu do Internetu dla osób zagrożonych wykluczeniem cyfrowym na terenie Gminy Górnó	103 488,00	586 432,00	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka Działanie 8.3	Gmina Górnó
9.	Wiedza i umiejętności to super start do przyszłości	84 118,50	476 671,50	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 Działanie 9.1	Gmina Górnó
10.	Mała Szkoła Wielka Szansa	37 966,02	215 140,78	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 Działanie 9.1	Gmina Górnó/ Zespół Szkół w Górnice
11.	Uczymy się przez całe życie – edukacja w Kole Gospodyń Wiejskich w Woli Jachowej	7 221,00	40 919,00	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007–2013 Działanie 9.5	Gmina Górnó

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Górnó i strony internetowej Ministerstwa Rozwoju mapadotacji.gov.pl

Przeprowadzona analiza wykazała, że przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich latach mają swoją ciągłość i kontynuację w aktualnym dokumencie. Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań na tych podobszarach pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej, dzięki czemu proces rewitalizacji wzmocni ich efektywność i skuteczność

Najistotniejszymi dla planowanego procesu rewitalizacji z ww. projektów są:

- *Przebudowa i rozbudowa budynku Remizy OSP w Górnice z przeznaczeniem na cele związane z dotychczasową funkcją oraz na potrzeby społeczno-kulturalne w ramach działania 413 PROW Województwa Świętokrzyskiego na lata 2007–2013, w wyniku którego w budynku remizy swoją działalność społeczno-kulturową uruchomił Gminny Ośrodek Kultury w Górnice, a także siedzibę w tym budynku uzyskała Gminna Biblioteka Publiczna;*
- *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych na terenie gminy Górnó w ramach działania 7.1. POKL na lata 2007–2013. Cele tego projektu będą realizowane również w trakcie procesu planowanej rewitalizacji.*

KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w niniejszym dokumencie będą współfinansowane z różnych źródeł, obejmujących m.in. środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Funduszu Spójności (FS), krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania.

W związku z tym, że komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, podczas programowania działań wykorzystano zgłoszone propozycje projektów planowanych do realizacji na obszarze rewitalizacji przez podmioty prywatne (m.in. przedsiębiorców czy mieszkańców), które angażować będą środki własne. Tym samym proces rewitalizacji przebiegać będzie przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych w postaci zasobów wewnętrznych podmiotów zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji czy ich mieszkańców będzie miało kluczowe znaczenie dla dynamiki i skuteczności pożądaných zmian strukturalnych zarówno społecznych, jak i infrastrukturalnych.

Komplementarność źródeł finansowania określona została w części III, w rozdziale 3 dotyczącym szacunkowych ram finansowych Programu, gdzie na poziomie poszczególnych przedsięwzięć określono szacowaną ogólną wartość projektu w podziale na publiczne i prywatne źródła finansowania.

Dzięki zaangażowaniu środków publicznych (składających się ze środków własnych gminy, jednostek podległych gminie, podmiotów z sektora finansów publicznych) następuje integracja finansowa zaplanowanych projektów podstawowych i przedsięwzięć uzupełniających.

3. Szacunkowe ramy finansowe dokumentu wraz ze wskazaniem źródeł finansowania

Indykatywne ramy finansowe *Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022* obejmują zarówno projekty podstawowe, jak i przedsięwzięcia uzupełniające, które wynikają z planów projektowych gminy, podległych jej jednostek organizacyjnych, jak również projektów zgłoszonych przez interesariuszy rewitalizacji planujących ich realizację na obszarze rewitalizacji lub poza wyznaczonym obszarem, ale wpływających na jego rozwój społeczno-gospodarczy.

Podsumowanie podanych wartości brutto poszczególnych projektów pozwoliło określić szacunkowe ramy finansowe dokumentu z podziałem na różne źródła finansowania (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014–2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków Unii Europejskiej). Szacowane ramy finansowe dokumentu przedstawia tabela 17.

Tabela 17 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022

Lp.	Nazwa projektu	Całkowita wartość projektu [PLN]	Środki publiczne			Środki prywatne
			Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	
PROJEKTY PODSTAWOWE						
1.	<i>Kompleksowa rewitalizacja Górna poprzez zagospodarowanie i ukształtowanie centrum gminy na rzecz rozwoju aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców</i>	13 000 000,00	1 300 000,00	11 050 000,00	350 000,00	300 000,00
2.	<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Górno</i>	5 000 000,00	750 000,00	4 250 000,00	-	-
3.	<i>Rozbudowa i przebudowa budynku Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnio</i>	1 000 000,00	150 000,00	850 000,00		
4.	<i>Adaptacja budynków OSP, ŚDS i świetlicy wiejskiej w Woli Jachowej do rozszerzenia oferty usług społecznych oraz utworzenie Domu Opieki Osób Starszych w Górnio</i>	4 000 000,00	600 000,00	3 400 000,00	-	-
5.	<i>Modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego gminy</i>	3 000 000,00	750 000,00	2 250 000,00	-	-
6.	<i>Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno</i>	1 500 000,00	225 000,00	1 275 000,00	-	-
7.	<i>Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno</i>	2 500 000,00	375 000,00	2 125 000,00		
8.	<i>Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Górno</i>	3 000 000,00	750 000,00	2 250 000,00		

Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022

9.	<i>Budowa Hali Sportowej przy Zespole Szkół w Górnio</i>	4 000 000,00	600 000,00	3 400 000,00		
10.	<i>„Zadbaj o lepszą przyszłość” - aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie</i>	500 000,00	75 000,00	425 000,00		
11.	<i>„Górno bez przemocy”</i>	1 000 000,00	150 000,00	850 000,00		
SUMA		38 500 000,00	5 725 000,00	32 125 000,00	350 000,00	300 000,00

Źródło: Opracowanie własne

IV. Część wdrożeniowa

1. System realizacji Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań rewitalizacyjnych na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności i efektywności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system zarządzania. Proces wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, które wymaga dobrego przygotowania informacyjnego oraz stałej komunikacji z otoczeniem, opierającej się o pozyskiwanie obiektywnej informacji o jego przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze.

1.1. Struktura zarządzania dokumentem wraz z jego kosztami

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania oraz weryfikacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za wdrażanie założeń dokumentu jest Wójt Gminy Górno przy pomocy Koordynatora. Jednocześnie jest to efekt osadzenia rewitalizacji w ramach istniejących struktur organizacyjnych UG odpowiedzialnych za koordynację systemu zarządzania rozwojem gminy.

W celu efektywnego oraz zintegrowanego współdziałania różnych jednostek, Koordynator będzie ściśle współpracował z Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji, który zostanie powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Górno po uchwaleniu przez Radę Gminy *Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022*.

Na etapie opracowywania dokumentu został powołany Zespół ds. Programu Rewitalizacji Gminy Górno na lata 2016–2022 (Zarządzenie Nr 57/2016 Wójta Gminy Górno z dnia 3 czerwca 2016 roku) w celu aktywnego udziału w pracach nad dokumentem. Główne zadania jakie pełnił Zespół ds. rewitalizacji na etapie opracowywania Programu rewitalizacji to:

- 1) udział w warsztatach/spotkaniach mających na celu wyznaczenie: obszaru rewitalizacji, wizji, celów rewitalizacji, kierunków działań, projektów do realizacji oraz zasad monitoringu i ewaluacji dokumentu;
- 2) uczestniczenie w konsultacjach społecznych z udziałem mieszkańców oraz reprezentantów różnych środowisk lokalnych;
- 3) zapraszanie do udziału w pracach Zespołu osób spoza jego składu (eksperti, specjaliści i inni).

Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, który zostanie powołany na etapie wdrażania założeń dokumentu będzie miał za zadanie m.in.:

- 1) koordynację wdrażania poszczególnych projektów w całym okresie realizacji dokumentu;
- 2) gromadzenie informacji niezbędnych do monitoringu i ewaluacji celów dokumentu.

W skład Zespołu wejdą pracownicy UG Górno, jednostek organizacyjnych gminy oraz przedstawiciele różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego działających na terenie gminy, będących specjalistami w danych dziedzinach. Przewiduje się, iż w zależności od realizowanego przedsięwzięcia w skład Zespołu Zadaniowego mogą wejść również przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji, biorących udział we wdrażaniu PR. W przypadku potrzeby wsparcia merytorycznego Zespołu, wszyscy kierownicy i pracownicy UG Górno oraz kierownicy podległych i nadzorowanych jednostek organizacyjnych zobowiązani są do ścisłej współpracy i udzielania niezbędnych informacji.

Zadania niezbędne do wdrażania dokumentu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu i/lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała te działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

W zakresie zarządzania środkami finansowymi niezbędnymi do wdrożenia projektów rewitalizacyjnych włączony zostanie Skarbnik Gminy Górno oraz Wydział Budżetu i Finansów Urzędu Gminy Górno.

Dodatkowo Koordynator, jako osoba odpowiadająca za zarządzanie procesem rewitalizacji, odpowiedzialny będzie za przepływ informacji między interesariuszami rewitalizacji (w tym partnerami projektów rewitalizacyjnych) a Wójtem, który będzie podejmował kluczowe decyzje dotyczące procesu rewitalizacji.

W związku z tym, że realizacja zaplanowanych działań rewitalizacyjnych odbywać się będzie w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej to interesariusze rewitalizacji, korzystając z dofinansowania projektów unijnymi środkami finansowymi, będą zobowiązani przestrzegać zasad i procedur wspólnotowych (szczególnie w zakresie realizacji projektów partnerskich). Zasady realizacji projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z RPO Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014–2020 będą wynikać z obowiązujących dokumentów programowych, a determinowane będą określonymi procedurami konkursowymi.

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy, efektywnego współdziałania oraz wzajemnego uzupełniania się działań różnych podmiotów z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego. W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Programu Rewitalizacji odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. MERYTORYCZNYM – poprzez wspólne podejmowanie decyzji, rozwiązywanie problemów, opiniowanie, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji Gminy Górno.
2. ORGANIZACYJNYM – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.
3. FINANSOWYM – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa (w tym np. publiczno-prywatnego).

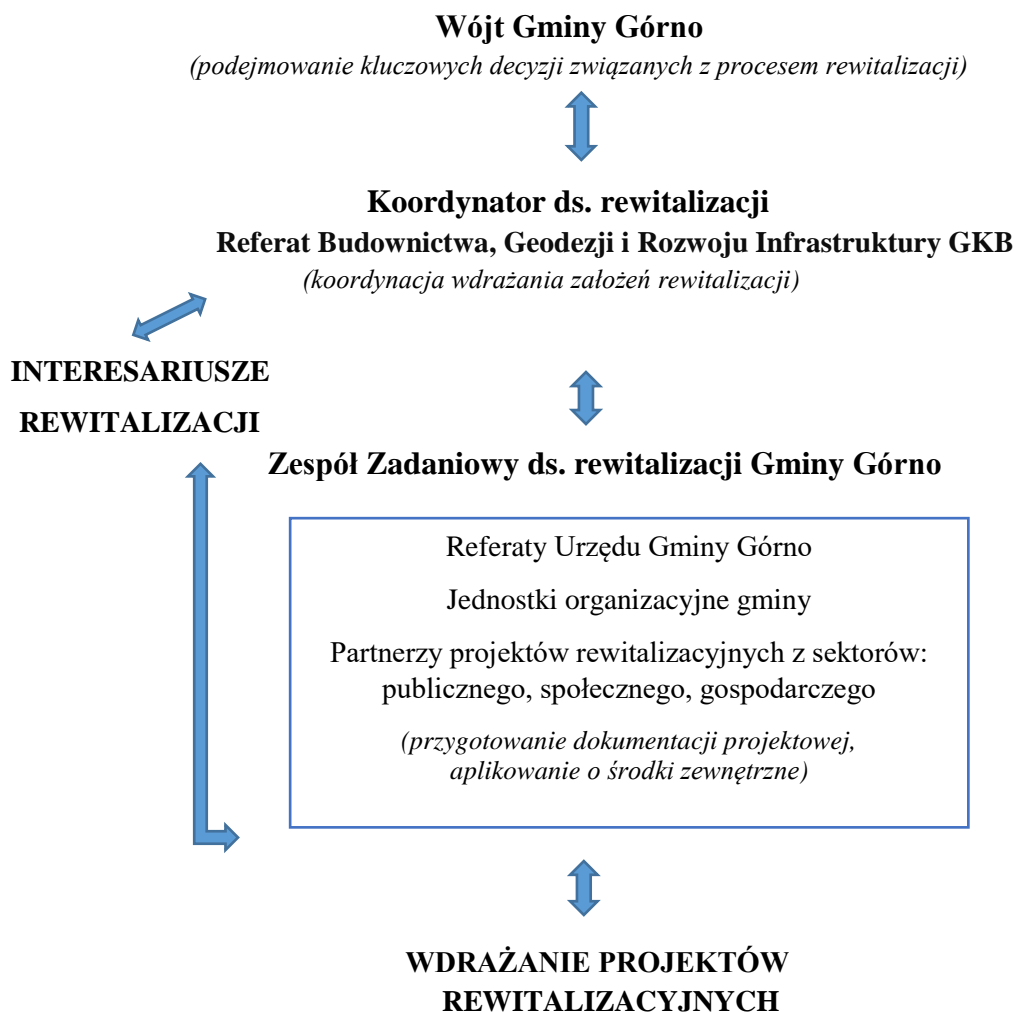
Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej w celu poprawy jakości życia mieszkańców, ma określone podstawowe zasady stanowiące fundament wspólnych działań:

- 1) respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- 2) przejrzystość podejmowanych działań,
- 3) otwarty dialog z mieszkańcami.

Współpraca pomiędzy interesariuszami rewitalizacji ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilkunastu wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców czy mieszkańców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Górno

Źródło: Opracowanie własne

1.2. Harmonogram realizacji Programu

Założono, że Program Rewitalizacji będzie dokumentem długookresowym, obejmującym okres realizacji zaplanowanych projektów. Przyjęcie takiego horyzontu czasowego jest zgodne z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie do aktualnych potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz wytycznych wynikających z perspektywy finansowej Unii Europejskiej na lata 2014–2020. Z uwagi na wieloletność obowiązywania programu przyjęto, że będzie to dokument strategiczny skoncentrowany terytorialnie i komplementarny problemowo, tj. mający przeciwdziałać fragmentaryzacji działań w celu wyprowadzenia wyznaczonego obszaru rewitalizacji z sytuacji kryzysowej. Harmonogram wdrażania dokumentu przedstawia tabela 18.

Tabela 18 Harmonogram wdrażania dokumentu

Lp.	Nazwa projektu	Szacunkowy koszt PLN	Okres realizacji (w latach)						
			2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1.	<i>Kompleksowa rewitalizacja Górna poprzez zagospodarowanie i ukształtowanie centrum gminy na rzecz rozwoju aktywności i przedsiębiorczości mieszkańców</i>	13 000 000,00							
2.	<i>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie Gminy Górno</i>	5 000 000,00							
3.	<i>Rozbudowa i przebudowa budynku Zespołu Ośrodków Zdrowia w Górnio</i>	1 000 000,00							
4.	<i>Adaptacja budynków OSP, ŚDS i świetlicy wiejskiej w Woli Jachowej do rozszerzenia oferty usług społecznych oraz utworzenie Domu Opieki Osób Starszych w Górnio</i>	4 000 000,00							
5.	<i>Modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego gminy</i>	3 000 000,00							
6.	<i>Zagospodarowanie terenu wokół kamieniołomu w miejscowości Górno</i>	1 500 000,00							
7.	<i>Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Górno</i>	2 500 000,00							
8.	<i>Budowa ścieżek rowerowych na terenie Gminy Górno</i>	3 000 000,00							
9.	<i>Budowa Hali Sportowej przy Zespole Szkół w Górnio</i>	4 000 000,00							
10.	<i>„Zadbaj o lepszą przyszłość” - aktywna integracja zwiększająca szanse na zatrudnienie</i>	500 000,00							
11.	<i>„Górno bez przemocy”</i>	1 000 000,00							

Źródło: Opracowanie własne

1.3. Public relations dokumentu

W celu efektywnego i skutecznego wdrożenia zapisów Programu Rewitalizacji ważne jest, aby umożliwić społeczności lokalnej udział w procesie ich tworzenia i realizacji, a tym samym zapewnić skuteczną metodę komunikacji społecznej, czyli przekazywania danych do otoczenia. Szeroka komunikacja stanowić będzie jeden z fundamentów powodzenia całego procesu rewitalizacji, służąc osiągnięciu wizji obszaru rewitalizacji.

Podmiotem odpowiedzialnym za organizację oraz przeprowadzenie działań promocyjnych związanych z opracowaniem i wdrażaniem założeń Programu Rewitalizacji, a w jego ramach również wszystkich projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jest Koordynator ds. rewitalizacji wraz z Zespołem Zadaniowym ds. rewitalizacji. Jednostki te mają za zadanie zapewnić powszechny dostęp do bieżących informacji na temat prowadzonych przedsięwzięć, tj. o zakresie i wymiarze pozyskanego dofinansowania zewnętrznego dla poszczególnych projektów oraz rezultatach działań na poziomie konkretnych podobszarów rewitalizacji oraz całej gminy. Do zakresu ich działań należy wsparcie skutecznej komunikacji, opierającej się na następujących kanałach i narzędziach komunikacji:

- Internet – utworzenie i aktualizacja zakładki „Aktualności/Rewitalizacja” na stronie internetowej gminy (gorno.pl), poczta elektroniczna koordynatora odpowiedzialnego za kontakt z interesariuszami w sprawie rewitalizacji;
- komunikacja bezpośrednia – warsztaty, spotkania, posiedzenia itp.;
- materiały informacyjno-promocyjne – dystrybucja ogłoszeń, artykuły informacyjno-promocyjne w prasie lokalnej „Głos Górna”, obejmującej swoim zasięgiem m.in. obszar rewitalizacji.

Działania promujące dokument i wpisane w nim projekty/przedsięwzięcia będą miały zarówno zasięg lokalny, jak i regionalny oraz skierowane będą – jak na etapie opracowywania dokumentu – do interesariuszy rewitalizacji, tj. takich grup odbiorców, jak:

- 1) mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- 2) mieszkańcy gminy;
- 3) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- 4) podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- 5) jednostki organizacyjne gminy;
- 6) organy władzy publicznej;
- 7) podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Celem działań związanych z promocją dokumentu jest dotarcie do jak najszerszej grupy interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców, a także instytucji publicznych mogących stać się partnerami w realizacji określonych działań rewitalizacyjnych.

Ponadto odpowiedzialność za upowszechnianie bieżących informacji na temat poszczególnych działań rewitalizacyjnych spoczywa również na partnerach realizowanych przedsięwzięć. Jeśli projekty będą współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, wówczas promocja tychże przedsięwzięć będzie się odbywać zgodnie z wytycznymi właściwych instytucji w tym zakresie.

Gmina Górno na etapie sporządzenia dokumentu stosowała zasady promocji wynikające z umowy dotacji na realizację projektu „Opracowanie Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022”, który jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Świętokrzyskiego.

2. System monitoringu, oceny i wprowadzania zmian do Programu

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań, oceny oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

2.1. Sposoby monitorowania i sprawozdawczości

Wdrażanie Programu Rewitalizacji będzie się odbywało w oparciu o monitoring zmierzający do oceny stopnia realizacji celów rewitalizacji, a także zaplanowanych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Monitorowaniem mającym na celu zapewnienie zgodności realizacji postanowień z wcześniej zatwierdzonymi założeniami zajmować się będzie Zespół Zadaniowy

ds. rewitalizacji, powołany w Urzędzie Gminy Górnó we współpracy z innymi jego pracownikami. Monitoring polegać będzie na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów, a także założonych celów dokumentu na podstawie danych gromadzonych i przekazywanych przez poszczególne referaty/samodzielne stanowiska Urzędu Gminy Górnó, jednostki organizacyjne gminy oraz inne instytucje zewnętrzne i podmioty realizujące projekty na obszarze rewitalizacji i/lub będące partnerami w realizacji określonych działań. Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji odpowiedzialny za zarządzanie procesem rewitalizacji w gminie będzie miał również następujące zadania:

- 1) gromadzenie i analizowanie informacji w układzie określonego dla celów i projektów zestawu wskaźników;
- 2) sporządzanie corocznie raportu/sprawozdania z postępu w realizacji dokumentu i przekazanie go do zatwierdzenia przez Radę Gminy Górnó;
- 3) udostępnianie lokalnej społeczności wyników sprawozdawczości poprzez ich publikowanie na stronie internetowej gminy (gorno.pl, zakładka „Aktualności/Rewitalizacja”) oraz przekazywanie informacji wszystkim zainteresowanym podmiotom podczas spotkań z interesariuszami rewitalizacji.

Rada Gminy Górnó analizować będzie postępy w realizacji głównych założeń Programu Rewitalizacji poprzez akceptację raportu/sprawozdania z postępu prac we wdrożeniu zapisów.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno rzeczowe, jak i finansowe aspekty wdrażania dokumentu.

Monitoring rzeczowy dostarczy danych na temat aktualnego stanu realizacji Programu Rewitalizacji oraz umożliwi ocenę postępu i efektywności jego głównych założeń. Mierzone będą one za pomocą corocznych zmian wskaźników produktu i rezultatu, przyporządkowanych do konkretnych projektów i/lub przedsięwzięć rewitalizacyjnych, jak i wskaźników oddziaływania w odniesieniu do celów rewitalizacji, które wykorzystane zostały na etapie diagnostycznym gminy do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji. W związku z tym posłużą do przedstawienia skali i charakteru zmian w aktualnej sytuacji czy tendencji zachodzących na obszarze rewitalizacji w porównaniu do terenu całej gminy (tabela 14). Wszystkie wskaźniki gromadzone będą na bieżąco w miarę postępu prac, natomiast ich stan osiągnięcia podawany będzie corocznie. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji będą dane bazowe dostępne na etapie opracowywania dokumentu, czyli według stanu na koniec 2014 roku.

Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków. Na poziomie dokumentu zakłada się monitoring w oparciu o okresowe sprawozdania finansowe. Dane zawarte w tych opracowaniach powinny obejmować m.in. wysokość wkładu własnego i pozyskanych środków zewnętrznych, wydatki poniesione w okresie objętym sprawozdaniem oraz od początku realizacji projektu, procentowy stan zaawansowania realizacji interwencji, stopień osiągnięcia założonych wskaźników, a także informacje na temat postępu wykonania przyjętego harmonogramu w oparciu o ustalony plan finansowy.

Do końca stycznia kolejnego roku po skończonym okresie sprawozdawczym referaty/samodzielne stanowiska pracy UG, jednostki organizacyjne gminy i/lub podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów wchodzących w skład dokumentu, zobowiązane są do składania informacji okresowej do Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji. Dzięki temu sprawozdawczość zakłada bieżący i ciągły przepływ aktualnych informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości oraz wykrycie problemów w procesie wdrażania i monitorowania Programu Rewitalizacji.

Dla osiągnięcia wartości docelowych wskaźników realizacji projektów szczególna rola przypada beneficjentom, którzy mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych przedsięwzięć współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, w tym przygotowywania i przedkładania IZ RPO sprawozdań z ich realizacji oraz wniosków o płatność.

Tabela 19 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji dla Gminy Górnio na lata 2016–2022

Założenia PR	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Źródło danych	Wartość bazowa (stan na 31.12.2014 r.)	Średnia wartość dla gminy (stan na 31.12.2014 r.)
WSKAŹNIKI ODDZIAŁYWANIA					
Cel rewitalizacji 1. Zwiększenie tożsamości lokalnej oraz rozwój przedsiębiorczości i aktywności społecznej mieszkańców	Liczba ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik obciążenia demograficznego)	szt.	Urząd Gminy Górnio	54,5	51,9
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach	8,3	8,5
	Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Kielcach	47,5	34,2
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio	36	35
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio	39	31
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio	23	14
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio	1,1	0,8
	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w rodzinie na 1 000 mieszkańców	szt.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Górnio	1,8	2,4

Program Rewitalizacji dla Gminy Górnó na lata 2016–2022

	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	szt.	Urząd Gminy Górnó	93	85
Cel rewitalizacji 2. Poprawa warunków życia mieszkańców	Udział budynków mieszkalnych podłączonych do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych	%	Urząd Gminy Górnó	0,0	37,0
	Udział terenów zieleni urządzonej w ogólnej powierzchni terenu	%	Urząd Gminy Górnó	0,0	0,0
Projekty/ Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	WSKAŹNIKI PRODUKTU				
	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	Beneficjenci projektów	0	–
	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	Beneficjenci projektów	0	–
	Liczba osób objętych wsparciem	osoby	Beneficjenci projektów	0	–
	WSKAŹNIKI REZULTATU				
	Ludność zamieszkująca na obszarach objętych rewitalizacją	osoby	Beneficjenci projektów	0	–

Źródło: Opracowanie własne

2.2. Sposób ewaluacji i wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu

Przyjęto, że *Program Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022* ma formułę otwartą, co oznacza, że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawienia się nowych problemów oraz wykreowania nowych projektów – będzie on aktualizowany. Przedsięwzięcia odpowiadające na zidentyfikowane problemy będą systematycznie przygotowywane w całym okresie wdrożeniowym. Ich konkretni odbiorcy i zakres determinowane będą: aktualnymi warunkami sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarze rewitalizacji oraz gminy, potrzebami i oczekiwaniami mieszkańców wyznaczonych podobszarów, poziomem zaangażowania podmiotów lokalnych w planowane działania, możliwościami budżetu gminy oraz dostępnością środków zewnętrznych.

Dokument będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta Gminy Górno (przy pomocy Koordynatora ds. rewitalizacji i Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji oraz sporządzonego przez nich raportu/sprawozdania z postępu w realizacji założeń dokumentu) raz na rok, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w Programie. Ocena opublikowana zostanie na stronie internetowej gminy, w zakładce „Aktualności/Rewitalizacja”. Dopuszcza się również możliwość wcześniejszego wystąpienia z wnioskiem o zmianę treści dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, z inicjatywy co najmniej 5 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji. Rada Gminy jako instytucja kontrolna i uchwałodawcza będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzenie wniosków o zmianę treści dokumentu, a także jego aktualizacje poprzez podjęcie stosownej uchwały w tej sprawie. W sytuacji stwierdzenia osiągnięcia celów dokumentu (w wyniku przeprowadzonej oceny), Rada Gminy uchyli uchwałę w sprawie Programu Rewitalizacji w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Wójta Gminy Górno.

Ewaluacja ma na celu identyfikację oraz ewentualną poprawę jakości, skuteczności i spójności realizacji Programu Rewitalizacji w odniesieniu do konkretnych problemów obszaru rewitalizacji z jednoczesnym uwzględnieniem założeń programowych. Jej zadaniem jest sprawdzenie czy w wyniku podejmowanych działań powstały oczekiwane rezultaty oraz czy wpłynęły one na osiągnięcie wyznaczonych celów.

Ocena wszystkich zrealizowanych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współdziałaniu wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu

o 5 zasadniczych kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie Programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.
4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele Programu odpowiadają charakterowi i skali potrzeb wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizacji.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja założeń programowych i stopnia realizacji projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w dokumencie zostanie podzielona na następujące części:

- 1) *ex-ante* (przed realizacją Programu) – stanowiąca instrument ułatwiający podejmowanie spójnych decyzji (ocena ta została przeprowadzona przed opracowaniem dokumentu);
- 2) *on-going* (na bieżąco) – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji, który będzie na jej podstawie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji co najmniej raz na rok (jest to również instrument monitorowania bieżących zmian w otoczeniu);
- 3) *mid-term* (śródkresowa) – służąca przede wszystkim jako instrument, w wyniku którego możliwa jest aktualizacja dokumentu;
- 4) *ex-post* (na zakończenie wdrażania) – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych projektów w ramach Programu z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Wprowadzenie systemu monitoringu oraz powiązanej z nim procedury ewaluacji pozwoli wyeliminować w znacznym stopniu problem dezaktualizacji założeń i celów zawartych w dokumencie, wynikający ze zmieniających się warunków funkcjonowania podmiotów realizujących poszczególne projekty, zmian prawodawstwa oraz innych warunków i okoliczności mogących wpłynąć na zasadność podejmowanych działań.

3. Mechanizmy włączenia różnych grup interesariuszy w proces rewitalizacji

Partycypacja społeczna i działania aktywizacyjne zostały wpisane w proces rewitalizacji wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó jako fundament działań na wszystkich jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem Rewitalizacji. Ponadto realizuje *zasadę partnerstwa* wynikającą z art. 5 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji negatywnych zjawisk oraz wykorzystania lokalnych potencjałów, a tym samym poprawiających warunki i jakość życia mieszkańców. Program wskazuje kluczowych interesariuszy rewitalizacji, którymi są przede wszystkim mieszkańcy tego obszaru, jak również mieszkańcy całej gminy. Jedną z najważniejszych zasad prowadzenia rewitalizacji w sposób przejrzysty i jawny jest zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy na każdym etapie procesu rewitalizacji. Kluczowymi interesariuszami rewitalizacji, zaangażowanymi w Program Rewitalizacji są: mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele, użytkownicy wieczysti, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność gospodarczą, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić działalność społeczną, organizacje pozarządowe, grupy nieformalne, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej oraz podmioty realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Narzędzia i formy partycypacji społecznej zastosowane na każdym etapie realizacji programu ukierunkowane zostały na możliwie dojrzałe formy, obejmujące nie tylko informowanie, ale również opracowywanie, konsultowanie, współdecydowanie, kontrolę obywatelską, badanie ilościowe (ankieta on-line), inicjatywę lokalną (np. nabór poprzez fiszki projektową), debatę czy współrealizację. Ogólny schemat mechanizmów włączenia interesariuszy rewitalizacji na poszczególnych etapach rewitalizacji przedstawia tabela 20.

Tabela 20 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji

Realizowane działania	Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa (mechanizmy włączenia interesariuszy rewitalizacji)
DIAGNOZOWANIE	
<p>Diagnoza gminy w podziale na ustalone jednostki referencyjne (sołectwa) we wszystkich sferach: społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza wskaźnikowa ilościowa i jakościowa koncentracji problemów na podstawie ustalonych wskaźników dla poszczególnych jednostek we wszystkich ww. sferach; - analiza jakościowa potencjałów; - delimitacja przestrzenna obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie badania ankietowego on-line mieszkańców (<i>badanie ilościowe</i>) w terminie od 23.05.2016 r. do 31.07.2016 r., które miało na celu poznanie opinii na temat aktualnych problemów, zjawisk kryzysowych i lokalnych potencjałów oraz potrzeb i oczekiwanych działań rewitalizacyjnych. 2. Spotkanie z Zespołem ds. Programu Rewitalizacji w dniu 09.06.2016 r. w Sali konferencyjnej Urzędu Gminy Górno – przekazanie podstawowej wiedzy z zakresu rewitalizacji, przedstawienie wyników analizy ilościowej wykonanej na cele wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zewnętrznych (<i>informowanie, konsultowanie, współdecydowanie</i>). 3. Konsultacje społeczne <i>Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno</i> wraz z mapami poglądowymi granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (<i>informowanie, konsultowanie, współdecydowanie</i>) – w terminie od 30.08 do 28.09.2016 r., w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy w Górnio; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Górno w godzinach pracy Urzędu; 2) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Górno. 4. Spotkania w Gminnym Ośrodku Kultury w Górnio w dniu 20.09.2016 r. z przedsiębiorcami, mieszkańcami gminy i przedstawicielami Rady Gminy w sprawie konsultacji <i>Diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno</i> zewnętrznych (<i>informowanie, konsultowanie, współdecydowanie</i>). 5. Wywiady grupowe (<i>badanie jakościowe</i>) w ramach warsztatów diagnostyczno-projektowych w dniu 02.12.2016 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Górnio dla poszczególnych grup: ludzie młodzi, przedstawiciele instytucji publicznych i Rady Gminy, przedstawiciele sektora gospodarczego (przedsiębiorcy), mieszkańcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych w ramach opracowania diagnozy. Wywiady odbyły się na etapie pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji.

-	<p>6. Działania informacyjno-marketingowe, takie jak spot radiowy w Radio eM Kielce – 20 emisji w terminie 01.12-13.12.2017 r. i artykuł w prasie lokalnej <i>Głos Górna</i> nr 11/2016 (<i>informowanie</i>).</p> <p>7. Konferencja rozpoczynająca proces związany z opracowaniem dokumentu w dniu 07.12.2016 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Górnicy (<i>informowanie</i>).</p> <p>Dokumenty dostępne były w wersji papierowej w budynku Urzędu Gminy Górno oraz elektronicznej na oficjalnej stronie internetowej Gminy Górno (gorno.pl, w zakładce „Aktualności/Rewitalizacja”).</p> <p>Niezwłocznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Aktualności/Rewitalizacja”, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do nich z uzasadnieniem.</p>
PROGRAMOWANIE	
<p>Sporządzenie <i>Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - projektowanie i wybór rozwiązań; - określenie głównych założeń dokumentu; - identyfikacja i zaplanowanie listy projektów podstawowych oraz uzupełniających realizowanych przez różnych interesariuszy rewitalizacji; - określenie ram organizacyjno-finansowych realizacji rewitalizacji; - przeprowadzenie odpowiednich uzgodnień i zaopiniowanie dokumentu. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzenie otwartego naboru projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji (inicjatywa lokalna) w terminie od 02.01 do 20.01.2017 r. poprzez fiszkę projektową, którą można było złożyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Górno; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Górno w godzinach pracy Urzędu. 2. Działania informacyjno-marketingowe, takie jak spoty radiowe w Radio eM Kielce – 20 emisji w terminie 23.01.-27.01.2017r., 20 emisji w terminie 30.01.-03.02.2017 r., artykuł w lokalnej prasie <i>Głos Górna</i> nr 1/2017, plakaty informacyjne, ulotki i foldery (<i>informowanie</i>). 3. Konsultacje społeczne dokumentu (<i>informowanie, konsultowanie, współdecydowanie</i>) w terminie od 01.02.2017 do 15.02.2017 r. w następujących formach: <ol style="list-style-type: none"> 1) zbieranie uwag i wniosków w formie elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który można było dostarczyć: <ul style="list-style-type: none"> - drogą elektroniczną na podany w ogłoszeniu adres e-mail; - drogą korespondencyjną na adres Urzędu Gminy Górno; - bezpośrednio do Urzędu Gminy Górno w godzinach pracy Urzędu; 2) otwartego spotkania informacyjno-konsultacyjnego z interesariuszami rewitalizacji w dniu 08.02.2017 r. 3) zbieranie uwag ustnych do protokołu w budynku Urzędu Gminy Górno. 4. Warsztaty z Partnerami rewitalizacji w dniu 01.02.2017 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Górnicy. 5. Konferencja podsumowująca proces związany z opracowaniem dokumentu w dniu 15.02.2017 r. w Gminnym Ośrodku Kultury w Górnicy.

	<p>Niezwłócznie po zakończeniu niniejszych konsultacji została opracowana i opublikowana na stronie internetowej gminy, w zakładce „Aktualności/Rewitalizacja”, informacja podsumowująca ich przebieg wraz z rejestrzem zgłoszonych uwag i odniesieniem się do uwag z uzasadnieniem.</p>
WDRAŻANIE (FINANSOWANIE)	
<p>Wdrażanie założeń <i>Programu Rewitalizacji dla Gminy Górnó na lata 2016–2022</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizacja (wdrażanie) przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych (w tym w ramach partnerstw międzysektorowych); - prowadzenie aktywnej polityki informacyjnej oraz aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja przez gminę otwartego naboru na partnera/partnerów spoza sektora finansów publicznych do wspólnej realizacji projektu (<i>współrealizacja</i>) zgodnie z <i>Ustawą o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020</i> (Dz. U. z 2016 r. poz. 217 z późn. zm.). 2. Konkurs ofert dla organizacji pozarządowych (<i>współrealizacja</i>). 3. Konkurs architektoniczny lub architektoniczno-urbanistyczny w zakresie zagospodarowania przestrzeni publicznych na obszarze rewitalizacji (<i>współdecydowanie</i>). 4. Planowanie partycypacyjne obejmujące cykl spotkań służących zagospodarowaniu przestrzeni (<i>współdecydowanie</i>). 5. Warsztaty projektowe związane z kształtowaniem przestrzeni z wykorzystaniem map/makiet (<i>współdecydowanie</i>). 6. Spacery badawcze dla określonych grup społecznych w celu ogólnej oceny konkretnych rozwiązań architektonicznych czy infrastrukturalnych (<i>współdecydowanie</i>). 7. Realizacja projektów przez różnych beneficjentów (w tym w partnerstwach międzysektorowych). 8. Wspólne podejmowanie decyzji/kształtowanie przestrzeni/rozwiązywanie problemów/opiniowanie rozwiązań w trakcie spotkań Zespołu Zadaniowego ds. rewitalizacji. 9. Spotkania informacyjno-konsultacyjne z mieszkańcami organizowane w miarę postępu wdrożenia projektów (<i>informowanie, współdecydowanie</i>). 10. Realizacja małych inicjatyw interesariuszy rewitalizacji i wydarzeń lokalnych związanych z rewitalizacją (<i>współrealizacja</i>).

MONITOROWANIE, EWALUACJA, AKTUALIZACJA	
<p>Ocena realizacji założeń <i>Programu Rewitalizacji Gminy Górnó na lata 2016–2022</i>:</p> <ul style="list-style-type: none">- prowadzenie monitoringu realizacji rewitalizacji;- wykonanie ewaluacji założeń programowych;- aktualizacja dokumentu.	<ol style="list-style-type: none">1. Sporządzanie corocznie przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji raportów/sprawozdań z postępu realizacji dokumentu i przekazanie ich do zatwierdzenia przez Radę Gminy Górnó oraz ich upublicznianie na stronie internetowej gminy (<i>informowanie</i>).2. Spotkania informacyjno-konsultacyjne w celu przekazywania informacji na temat postępu we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych (<i>informowanie, konsultowanie, kontrola obywatelska</i>).3. Opracowanie ewaluacji <i>mid-term i ex-post</i> z realizacji Programu Rewitalizacji wraz z uzyskaniem opinii mieszkańców na temat efektywności przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych (<i>informowanie, konsultowanie, kontrola obywatelska</i>).4. Możliwość wystąpienia z wnioskiem o aktualizację dokumentu przez Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji z inicjatywy co najmniej 5 członków Rady Gminy bądź 100 mieszkańców lub podmiotu planującego realizację przedsięwzięcia inwestycyjnego lub społecznego na obszarze rewitalizacji (<i>współdecydowanie</i>).

Źródło: Opracowanie własne

Szczegółowy opis dotyczący przebiegu konsultacji społecznych i efektów poszczególnych metod partycypacji społecznej oraz mechanizmów włączenia społeczności lokalnej na etapie diagnozowania i programowania, zamieszczony jest chronologicznie na stronie internetowej gminy (gorno.pl, zakładka „Aktualności/Rewitalizacja”), dzięki czemu udokumentowany został udział w nim różnych interesariuszy. Zastosowane mechanizmy włączenia dostosowane były do wszystkich potencjalnych interesariuszy rewitalizacji z sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.

Realizacja oraz zaplanowanie różnorodnych form partycypacji społecznej i aktywizacji społeczności lokalnej umożliwiło dotarcie do szerokiego grona przedstawicieli interesariuszy oraz poznanie ich potrzeb i oczekiwań w celu dostosowania wsparcia. Wartością dodaną przeprowadzonych metod partycypacji i „budowania” partnerstwa była możliwość skonfrontowania wiedzy o wielu aspektach funkcjonowania obszaru rewitalizacji przez różne środowiska lokalne, co w konsekwencji doprowadziło do pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji i będzie stanowiło podstawę uzasadnienia podjętych na nim działań. Ponadto zakłada się, że partycypacyjny model opracowania dokumentu będzie się przekształcał w partycypacyjny model wdrażania, a wokół grupy uczestniczącej w pracach nad dokumentem będą pojawiały się kolejne podmioty lokalne angażujące się w działania rewitalizacyjne.

4. Procedura strategicznej oceny oddziaływania dokumentu na środowisko

Przepisy *Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zm.) określają, dla jakiej kategorii dokumentów planistycznych, ze względu na ich indywidualną zawartość oraz zewnętrzne uwarunkowania, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Ponadto przesłanką obowiązkowo kwalifikującą do przedmiotowej oceny, zgodnie z art. 46 pkt 3 i art. 47. ww. ustawy jest stwierdzenie, iż, w efekcie realizacji przedsięwzięć, wystąpi znaczące negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na obszary Natura 2000.

Decyzję o przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wydaje organ opracowujący projekt dokumentu sam, bądź zgodnie z art. 47 ww. ustawy, w uzgodnieniu z właściwym organem ochrony środowiska, którym w tym przypadku jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Kielcach w nadesłanym piśmie z dnia 13.02.2017 r., znak: WPN-II.410.28.2017.EC, wyjaśnił, iż realizacja ustaleń *Programu Rewitalizacji Gminy Górno na lata 2016–2022* nie spowoduje znaczącego oddziaływania na środowisko, w tym na obszar Natura 2000 oraz nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. W związku z czym uzgodniony został brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedłożonego dokumentu.

Przygotowanie i prowadzenie zaplanowanych prac w budynkach powinno w szczególności uwzględniać ochronę ptaków i nietoperzy gniazdujących w ścianach budynków. Uwzględnienie miejsca bytowania ptaków i nietoperzy podczas remontów budynków jest konieczne ze względu na przepisy prawa polskiego i wspólnotowego. W związku z powyższym, na zarządcach budynków spoczywa odpowiedzialność za prowadzenie prac remontowo-budowlanych budynków we właściwym terminie – dostosowanym do okresów lęgowych dla danych gatunków, bezpiecznym dla gniazdujących w budynkach. Po zakończeniu prac, w budynkach w których gniazdowały ptaki lub nietoperze, wykonawca zobowiązany jest do stworzenia zastępczych schronień dla ptaków i nietoperzy, tak aby liczba siedlisk nie została uszczuplona. W przypadku konieczności ingerencji w środowisko flory i fauny objętej ochroną zostanie złożony wniosek o uzyskanie stosownego pozwolenie w trybie art. 56 *Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134).

Przedsięwzięcia nie będą lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, a zadania realizowane w ramach wdrażania Programu nie będą miały istotnego oddziaływania na przekroczenie standardów jakości środowiska oraz nie kolidują z warunkami ochrony występujących na terenie gminy form ochrony przyrody – parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000 oraz pomniki przyrody.

Podsumowując należy podkreślić, że ze względu na specyfikę zadań wskazanych w *Programie Rewitalizacji Gminy Górnó na lata 2016–2022* i z uwagi na ich parametry nie będą one znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. W związku z powyższym dla ww. Programu nie było konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Niemniej jednak, każdorazowo przy opracowywaniu projektów konkretnych inwestycji, w przypadku, gdy zaistniałaby konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000, organ odpowiedzialny za realizację zadania, podejmie odpowiednie kroki administracyjne.

Spis fotografii

Fotografia 1 Budynek Gminnego Ośrodka Kultury w Górní, Biblioteki Publicznej w Górní oraz Ochotniczej Straży Pożarnej w Górní	38
Fotografia 3 Teren przy Zespole Szkół im. Ks. Mieczysława Lachora w Górní	39
Fotografia 4 Teren nieczynnego kamieniołomu przy stadionie piłkarskim GKS Górnó w Górní	39
Fotografia 5 „Bunkier” zlokalizowany na terenie nieczynnego kamieniołomu w Górní	40

Spis map

Mapa 1 Lokalizacja obszaru rewitalizacji na tle obszaru zdegradowanego w Gminie Górnó	22
Mapa 2 Granice wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó	23
Mapa 3 Rozmieszczenie organizacji pozarządowych w granicach wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó w 2016 roku	34
Mapa 4 Obszar przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu ($1\text{ng}/\text{m}^3$) w województwie świętokrzyskim	41
Mapa 5 Formy ochrony przyrody na terenie obszaru rewitalizacji	42
Mapa 6 Mapa zagrożenia powodziowego	42

Spis schematów

Schemat 1 Metodologia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó	19
Schemat 2 Sfery tematyczne analizowane w szczegółowej diagnozie obszaru rewitalizacji	24
Schemat 3 Założenia Programu Rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górnó	53
Schemat 4 Kierunki działań wraz z odniesieniem ich do zidentyfikowanych potrzeb rewitalizacyjnych, mające na celu eliminację lub ograniczenie występowania negatywnych zjawisk	54
Schemat 5 Struktura zarządzania i wdrażania rewitalizacji w Gminie Górnó	92

Spis tabel

Tabela 1 Nawiązanie Programu Rewitalizacji do dokumentów strategicznych i planistycznych.....	9
Tabela 2 Zidentyfikowane problemy oraz potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno.....	43
Tabela 3 Projekt podstawowy nr 1 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	55
Tabela 4 Projekt podstawowy nr 2 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	58
Tabela 5 Projekt podstawowy nr 3 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	59
Tabela 6 Projekt podstawowy nr 4 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	60
Tabela 7 Projekt podstawowy nr 5 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	62
Tabela 8 Projekt podstawowy nr 6 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	64
Tabela 9 Projekt podstawowy nr 7 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	66
Tabela 10 Projekt podstawowy nr 8 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	67
Tabela 11 Projekt podstawowy nr 9 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	68
Tabela 12 Projekt podstawowy nr 10 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	70
Tabela 13 Projekt podstawowy nr 11 do realizacji na terenie obszaru rewitalizacji	71
Tabela 14 Pozostałe rodzaje przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	74
Tabela 15 Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji i kierunkami działań oraz zaplanowanymi projektami podstawowymi i przedsięwzięciami uzupełniającymi.....	80
Tabela 16 Wykaz najważniejszych projektów zrealizowanych na wyznaczonym obszarze rewitalizacji lub mających wpływ na jego rozwój społeczno-gospodarczy na terenie Gminy Górno.....	83
Tabela 17 Szacunkowe ramy finansowe Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022	87
Tabela 18 Harmonogram wdrażania dokumentu	93
Tabela 19 Wskaźniki monitoringowe wdrażania Programu Rewitalizacji dla Gminy Górno na lata 2016–2022	98
Tabela 20 Zastosowane oraz zaplanowane formy partycypacji społecznej i partnerstwa na poszczególnych etapach rewitalizacji	103

Spis wykresów

Wykres 1 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Górno w latach 2010–2014	26
Wykres 2 Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w stosunku do ludności ogółem w 2014 roku – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno.....	26
Wykres 3 Wskaźnik obciążenia demograficznego na wyznaczonym obszarze rewitalizacji Gminy Górno w latach 2010–2014	27
Wykres 4 „Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem” – dane dla obszaru rewitalizacji w latach 2010–2014.....	28
Wykres 5 Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w % bezrobotnych ogółem w 2014 roku – porównanie obszaru rewitalizacji do średniej wartości dla Gminy Górno	28
Wykres 6 Najczęstsze powody korzystania ze świadczeń na obszarze rewitalizacji w 2014 roku (liczba osób, którym przyznano świadczenie z danego powodu na 1 000 mieszkańców).....	29
Wykres 7 Średnie % wyniki uczniów z obszaru rewitalizacji oraz uczniów całej gminy ze sprawdzianu w 6 klasie szkoły podstawowej w latach 2010-2014	32
Wykres 8 Średnie wyniki z egzaminu gimnazjalnego w roku 2014 – porównanie obszaru rewitalizacji i Gminy Górno.....	33
Wykres 9 Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych przypadających na 10 tys. mieszkańców w Gminie Górno w latach 2010–2014.....	34
Wykres 10 Średnia % frekwencja w wyborach władz samorządowych 2014 r. – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno.....	35
Wykres 11 Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym w latach 2010-2014 – porównanie średniej dla obszaru rewitalizacji i Gminy Górno.....	36

Załączniki

Załącznik 1. *Diagnoza na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Górno*